

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Disputatio V. De Prouidentia Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

quatio, & commensuratio perfecta voluntatis in actu & habitu cum aeterna lege. Vnde vocatur à Sancto Dionysio *impeccabilitas & puritas omnino immaculata*. Deus autem per identitatem adequatus est aeternae illi legi, ac increatae rationi ut patet, atque adeo Deus essentialiter est sanctus, cum implicet contradictionem ut actus voluntatis Dei non sit adequatus iudicio rationis cum quo vnum est essentialiter.

Quid sit Dei sanctitas. Secundò, dixi quid sit Deum esse sanctum, est enim, ut dixi, voluntatem diuinam, & omnes eius actus esse perfectissimo modo commensuratos cum aeterna lege, quæ non est aliud quam recta ratio diuina prout dicitur omnia, quæ naturæ rationali sunt cōuenientia, rectitudo ergo illa, & conformitas voluntatis diuinæ cum hac idea, est id ipsum quod vocatur sanctitas, vel habitualis quatenus in ipso Deo residet, vel actualis, quatenus in omnibus eius actibus reperitur, estque illa bonitas moralis & (ut dixi) puritas omnimoda. Imò etiam cum essentia ipsa Dei, sit regula illa & iudicium rectum, per amorem autem huius legis illi maxime adæquemur, optimè quoque dicitur amor Dei esse sanctitas perfectissima. Deinde verò cum illa sanctitas ut dixi sit conformitas illa cum recta ratione, illius veluti partes quædam sunt omnes omnino virtutes, quatenus circa particulares materias faciunt voluntatem, & eius actus commensuratos & conformes aeternæ legi. Dici ergo potest sanctitas Dei esse rectitudo, & iustitia perfectissima, esse omnimoda eius puritas, esse amor infinitus quo se ipsum amat, ac demùm esse virtutum omnium cumulus, quatenus partes veluti quædam sunt infinitæ huius rectitudinis.

Quanta sit Dei sanctitas. Tertiò, dixi quàm perfectè sanctus sit Deus, est enim omni modo excogitabili sanctus ut expenditur rectè à Lessio l. 8. Est enim primò sanctus obiectiue, quia est obiectum omnis planè sanctitatis, cum sanctitas sit, ut dixi, commensuratio cum aeterna lege, ac illius amor; Deo enim qui purissimus est, adherere per amorem est esse purum & sanctum: sicut adherere rebus inferioribus est esse impurum. Secundò est sanctus exemplariter, quia est ipse per se recta ratio & illa pulcherrima lex radijs ipsius Deitatis exarata in mente Dei quæ regula est totius bonitatis moralis. Tertiò, est sanctus formaliter, quia est formaliter sui amor & illa rectitudo, non autem per aliquid superadditum. Quartò, est sanctus infinite tum intensiue, tum extensiue, quia se ipsum & rectitudinem suam, & legem aeternam amat infinite, quantum scilicet amabilis est, & quàm perfectè illam concipit, ex quo sequitur, ut peccatum perfectè oderit, quia infinite se ipsum, & rectitudinem amat oppositam peccato. Deinde infinita est extensiue illa sanctitas, quia in omnibus se ipsum amat infinite, imò extendit se illa sanctitas ad omnia quæ Deus in essentia sua cernit, illa enim omnia propter ipsum infinite illi placent. Quintò, sanctus est eminenter, vel potius emanatiue, communicatiue, fecundè, omnia enim per se ipsum, & quasi attractu suo sanctificat. Primò, præsentia suæ substantiæ, sapientiæ, potentiæ, mundum vniuersum veluti templum quoddam consecrat. Secundò, animam rationalem cognitione ac amore suo. Tertiò Christum ipsum, in quo substantialiter posuit totam suam sanctitatem ut per eam homines sanctificaret, de illius enim plenitudine haurimus omnes præsertim per symbola sacramentorum, ubi totus in nos effluit fons sanctificationis. Ut videas quantum à creata sanctitate differat increata sanctitas; est enim essentialis, est substantia, est infinita, est exuberans, &c.

Quales in Deo sint virtutes. Certum est secundò, virtutes omnes quæ non habent essentialiter adiunctam imperfectionem, esse in Deo perfectissimas, quia illæ omnes, ut dixi, rectitudines quædam sunt, & veluti partes plenissimæ illius

rectitudinis quæ sanctitas est, quasi gemmæ huius diadematis, & stellæ huius firmamenti, esset autè infinitū differere de singulis. Est enim in Deo charitas erga se ipsum, tum intensiue tum extensiue infinita, quoad omnes actus, quoad omnes modos, quoad omnes fructus perfectissimi amoris. Est in Deo misericordia, quæ non dicit essentialiter tristitiam, sed voluntatem intensissimam subleuandi & consolandi miseros, quæ voluntas quàm sit sincera, quàm incensa, quàm efficax testantur natura, gratia, gloria; quidquid enim habet sapientia lucis, quidquid bonitas suauitatis, quidquid prouidentia benignitatis, hoc totum misericordiæ viscera exugunt, ut in nos deriuent salutem, redemptionem, beatitudinem. Hinc venia peccatorum, sacramenta, Christus ipse mensura infinita misericordiæ sine mensura. Iustitia nulla est in Deo secundum propriam, & adequatam rationem iustitiæ cui est essentialis debitum respicere ita strictum, ut si violetur fiat iniuria, Deus autè Dominus omnium iurium creaturæ nullam facere posset iniuriam licet negaret creaturæ, quæ promissit, etiam si aliunde ratione sanctitatis & fidelitatis diuinæ id sit prorsus impossibile. Reperitur tamen vera quædam iustitia in Deo seclusis imperfectionibus, præsertim legalis, & vindictiua, quæ de re fusè dicam agens de iustitia. Sunt etiam in Deo veracitas, fidelitas, magnificentia, & liberalitas, clementia, benignitas, longanimitas: gratitudo in Deo non reperitur, quia non potest recipere beneficium: fortitudo, & temperantia non sunt in Deo nisi metaphoricè, quia moderantur passionēs: religio, pietas, obseruantia, obedientia respiciunt alterum ut superiorem, quod in Deo locum non habet.

DISPUTATIO V.

De Prouidentia Dei. Quæst. 22. 23. 24.

EXPLICATA sigillatim perfectione tum intellectus, tum voluntatis, sequitur prouidentia, quæ utriusque potentia adscribitur. Attributum sanè Dei omnium oculis maxime aspectabile ut ait Irenæus l. 2. c. 5. & tamen res vna quæsitum maxima & inuentum difficillima inquit Boëthius l. 5. consolat. Prosa 6. cuius consideratio tres omnino partes habere potest. Prima sit de prouidentia Dei generatim, secunda de prouidentia Dei supernaturali erga electos, quæ dicitur vulgò prædestinatio, tertia de prouidentia Dei erga reprobos, quæ dicitur reprobatio.

QVÆSTIO I.

De Prouidentia Dei generatim. Quæst. 22.

EXplicant eam, & probant fusissimè naturales omnes philosophi, quia illa clauus est & gubernaculum, quo mundana machina stabilis & inconcussa seruatut teste Boëth. l. 3. Prosa 12. mihi verò ad solam Dei prouidentiam supernaturalem properanti satis erit breuiter dicere, an illa sit, quid sit, & qualis sit.

SECTIO I.

An & quotuplex in Deo sit Prouidentia.

HÆc quæstio est, quæ reos & penā dignos efficere potest disputatores suos (inquit Clemens Alexandr. l. 5. Stromatum c. 10.) si enim Deus est, utique prouidens est ut Deus, nec aliter ei tribui potest diuinitas ut ait Lactantius mox citandus, Negarunt illam pauci & perditissimæ fauæ, homines inter Ethnicos Epicuræi, inter Pseudo-Christianos

stianos iam olim Gnostici, & vtrisque deteriores huius temporis Athei. Quos latissime impugnant Theodoretus sermonibus decem de prouidentia, & libr. 6. de Græcorum affectionibus, Chrysostom. libris tribus de hoc argumento, Saluianus lib. 8. Augustin. lib. 5. de Ciuit. & lib. 1. ac 2. de ordine, Ambros. lib. 1. Officiorum cap. 13. Nemefius lib. 8. Philosophia. Lactantius lib. de Ira Dei c. 9. & 10. S. Thomas lib. 3. contra Gentes, cap. 71. & inter recentiores eximie Lessius, Ruiz, Recupitus, Petauus.

Quære autem an in Deo sit prouidentia, est, quære vtrum Deus creaturas omnes gubernet, & curet, prouidentia si quidem nomen significat cognitionem antecedentem futuri, & voluntatem consulendi, quæ sunt duæ veluti partes prouidentia vt rectè obseruat Cyril. lib. 10. in Ioan. Deum idcirco appellans eorum omnium inspectorem, & curatorem; constat enim Dei scientiâ & bonitate.

Rationes
Atheorum.

Ratio autem negandi prouidentiam Atheis primò, fuit, quia timent ne minus felix sit Deus, si nimis sit negotiosus, & tantâ rerum mole obruatur. Secundò, negant fore iustum, si pariatut tot mala viris iustis euenire. Tertio, negant fore bonum, si enim bonus est cur mala pariat. Imò quare malos homines permittit esse, & ad bonorum perniciem grassari. Quartò, negant fore prudentem ac sapientem si mundum quem gubernat, finit tantis, & tam variis motibus concuti.

Dati prouidentiam
in Deo.

Dicendum tamen est, Deum esse ita perfectè prouidentem vt creata omnia curet, & gubernet, ac in proprios fines dirigat per aptissima media. Probationes veritatis huius notissimæ peti docet Saluianus lib. 2. ex triplici capite. Primò, ex testimoniis. Secundò, ex rationibus. Tertio, ab exemplis, quæ omnia persequi longum esset & apud authores citatos legi possunt.

Testimo-
nia.

Primò, igitur testimonia vel scripta sunt, vel innata: scripta, in scripturis Sacris infinita sunt. Sapient. 14. *Tua pater sapientia gubernat mundum & omnia.* Quod plurimis argumentis Christus demonstrat Matth. 6. Præter citatos autem Patres, Athenagoras lib. de Resurrectione Mortuorum: *Omnia creata (inquit) creatoris sui prouidentia indigent.* Aeneas Gazæus in Theophrasto prouidentiam Dei vocat *generalem omnium medicinam, quæ omnia quidem curat, non autem vnum, & idem medicamentum omnibus adhibet.*

Innatum nobiscum est illud testimonium, quod omnes hominum animæ Deo tribuunt, vt docet Clemens Alexandrinus lib. 5. Stromatum, *Vt inuisibili soli omnipotenti, solertissimoque optimarum omnium principio, prouidentiam attribuant.* Quod etiam ex subitis motibus probant Nemefius cap. 44. & Tertullianus, lib. de Testimonio animæ cap. 2. falsum enim esse non potest quod omnium sapientum suffragio quotquot hætenus extiterunt, omnium populorum testimonio seculis omnibus comprobatum est.

Rationes
priori.

Secundò rationes petuntur partim ex reliquis attributis diuinis, partim ex operibus, in quibus perspicuè prouidentia se ipsam videndam exhibet. Prima ergo ratio petitur ex ipsa Deitate, ac ex attributis omnibus Deitatis. *Nemo te sustinebit* (inquit Tertullianus lib. 2. contra Marcionem cap. 24.) *Improuidentiam adscribentem Deo quem Deum non negans confiteris & prouidum.* Idem probat summa bonitas Dei, si enim bonus est, beneficis etiam est, si autem beneficis etiam est prouidens, si enim bonus est, bonitas eius exigit vt prouideat.

Deinde attributum iustitiæ prouidentiam adstruit teste Augustino lib. contra Adimantum cap. 11. si enim iustus est nullum bonum sine præmio relinquit, nullum malum sine supplicio. Tertium est dominium

Dei & suprema in omnes potestas, si enim dominus est proprium eius est, omnia gubernare: *Aded vt* (inquit Theodoretus supra) *cum essentia ipsa implicatum, & instum gerat in res omnes imperium.* Quartum est omnipotentia, si enim omnia per se ipsum efficit, necesse omnino est vt operibus quæ fecit ipse prouideat. *Quis enim operator negligat operis sui curam*, inquit Ambrosius lib. 1. de Officiis cap. 13.

Denique optima est eam in rem. Ratio sancti Thomæ art. 1. si Deus est causa efficiens creaturarum, non tantum quoad illarum existentiam, & substantiam, sed etiam quoad ordinem quo diriguntur in suos fines, datur in Deo prouidentia, sed Deus causa est talis ordinis alioqui non esset causa totius perfectionis quæ reperitur in creaturis ergo in Deo est prouidentia. Imò agens perfectissimum (cuiusmodi est Deus) agit propter finem, ergo cum Deus omnia creet, dirigit etiam illa in finem, quæ videtur omnino evidens demonstratio.

Neque minus efficax est altera ratio, quæ velut à posteriori ex effectibus tum naturalibus tum supernaturalibus, non probatur, sed oculis propè ac manibus exhibetur sensibilis prouidentia. Nemo enim partium earum quibus tota hæc vniuersi mirabilis machina componitur, cæli, elementorum, mixtorum, partim animatorum, partim inanimatorum, perspicere potest, vtilitatem, ordinem, varietatem, perennitatem, quin exclamet etiam inuitus dari prouidentiam. Quo in argumento triumphant innumeri Patres, & sanè perennitas cælestis motus, varietas motuum in singulis astris, quibus formantur vicissitudines diei, & tempestatum anni, quibus fruges maturecant, proprietates singulorum, constantia mirabilis; Deinde mundus sublunaris qui etiam in perpetuo conflictu perseverat tamen, & in continuo interitu indiutiorum species non deficiunt argumenta sunt descripta radiis solis, & totius mundi aspectabilis voce consummata. Accedunt opera supernaturalia, Christus præsertim vt optimè argumentatur Theodoretus serm. 10.

Tertio, vitæ communis exempla quæ quotidiana omnino sunt argumento ineluctabili probant prospicere omnino rebus humanis Deum, & curam omnium gerere paternâ, imò maternâ omni suauiore.

Ad primam, Respondeo stultissimè omnino impios homines putare Dei felicitatem perturbatum iri mole negotiorum, si tam multa curet, quasi verò infinitæ sapientiæ ac potentiæ laboriosum aliquid esse possit, aut sol ille omnia peruadendo, & illuminando exhaustiri.

Ad secundam, Respondeo veterem querelam esse, quod bonis viris mala accidunt, cui hoc vnum reponere lubet cum Seneca, quod illa quæ videntur mala, pro illis sunt, & pro vniuersis; pro illis, quia profunt tolerantibus, pro vniuersis, quia profunt videntibus.

Ad tertiam, quare mala Deus patiatur esse cum bonus sit, Respondet Lactantius lib. de Ira Dei, cap. 13. quia vt locum Sapientiæ daret ad eligendum, bona simul cum bonis posuit: Et Prosper carmine de Prouidentia quod vni bonum est alteri malum esse. Discutunt eam in rem optimè Augustinus lib. 11. de Genesi ad litteram cap. 5. Nazianzenus orat. 16. & variis comparationibus explicant quàm apè in vniuerso mala bonis permixta sunt; exemplo Picturæ, Musicæ, Orationis, vbi sunt contraposita: corporis, vbi sunt recessus & eminentiæ magnitudines & paruitates: terræ vbi sunt montes, & valles.

Malos homines cur patiatur prouidens Deus in bonorum perniciem grassari, nihil etiam prouidentia, laudem minuit vt demonstrat optimè Augustinus pluribus

Rationes à
posteriori.

Solutio
eorum quæ
opponunt
Athei.

pluribus locis, verbî gratia, serm. 254. de tempore: *Alios coronat, alios damnat, nusquam errat, alios probat, de aliis probat, omnes ordinat.* Vide Petavium c. 9. ubi ex Theodoret. Greg. Magno, Basilio Seleuciæ, ostendit Dei hostes repugnare simul & famulari consiliis Dei. Imò quod est mirabilius vti Deum iis quæ contraria videntur ad ea peragenda, quæ ipse statuerit; summæ inde potentiæ nobis specimen præbendo.

Ad quartam, de perturbationibus quibus concutitur terra videtur responsio eadem est, quibus addo, quod notatum sapienter est à Nemefio, cap. 14. *Nefas omnino esse negare providentiam quia consilia eius, non intelligimus, sicut si aliquis negaret esse mare, quia illud dimetiri nequit, si negaret arenam, quia illam numerare non valet.*

Colliges ex his duplicem in Deo distingui providentiam, alteram physicam quâ res gubernatur ratione carentes, & deducit eas in proprios fines: alteram moralem quæ regit causas rationales, liberas. Quæ deinde diuiditur in naturalem, quæ creaturas rationales dirigit in fines debitos naturaliter, & insupernaturalem eaque si electos spectet dicitur prædestinatio, si reprobos dicitur reprobatio, quæ ut vides idem sonat ac providentia, etiam si prædestinatio magis explicitè designet actum voluntatis, providentia verò actum intellectus.

SECTIO II.

Quid sit propriè Providentia.

Sic breuiter constituta existentia providentiæ, quid sit eius explicatio tria exigit. Primò, quos actus tum intellectus tum voluntatis includat necessariò providentia. Secundò, in quo actu formaliter & essentialiter illa sita sit. Tertiò, quomodo propriè illa definiatur.

§. I.

Quos actus intellectus, & voluntatis includat necessariò Providentia.

Certum est primò, providentiam includere necessariò quatuor actus intellectus, & tres actus voluntatis, providentia enim differt à gubernatione actuali, quæ tota est extra Deum, & est executio providentiæ: ista verò est actus quidam internus Dei omnino immanens, & æternus, quo res creatæ diriguntur in fines, significat enim dispositionem internam quâ res sibi subiectas Deus deducit in fines, hoc autem fieri nequit sine quatuor actibus intellectus, & tribus actibus voluntatis.

Primò enim requiritur actus pertinsens ad scientiam simplicis intelligentiæ, quia deduci creatura non potest in finem, quin cognoscatur possibilitas tum finis, tum mediorum, deinde virtus etiam illorum, & efficacia, alioqui vaga erit & erronea providentia. Quæ omnia cognoscuntur per scientiam simplicem; imò ad hoc maxime munus pertinet scientia illa, quæ dicitur practica, quam dixi esse scientiam simplicem quatenus dirigit voluntatem decernentem, & omnipotentiam operantem.

Secundò, necessariò etiam requiri cognitionem scientiæ conditionatæ demonstratū sapius est, quia quisquis assumit medium ad finem si prudenter agit, considerat necessariò quem effectum habiturum sit medium si assumatur, alioqui agit cæco modo, & exponit se periculo non assequendi finem quem intendit absolute. Hoc est medium cognoscere conditionatè, unde tam sæpè monui providentiam sine hac scientia, nec esse posse prudentem, nec infallibilem, nec specialiter beneficam.

Tertiò, alter etiam ille actus intellectus quem

(imperium) dicunt morales Philosophi continetur à providentia, quia ut deducatur à Deo creatura in finem per aliquod medium, necesse est ut potentia exequens applicetur ad executionem externam per actum illum voluntatis, qui vocatur vsus, sed actus ille voluntatis qui dicitur vsus, non potest esse actus intellectus, qui vocatur imperium. Falsò enim Thomistæ putant imperium esse actum duntaxat præceptivum, & impulsivum nullo autem modo cognoscitivum, quod esse falsum ac impossibile probabitur prima, secundæ, imperium enim non est aliud quàm actus ille quo intimatur potentiis, & illis promulgatur decretum efficac voluntatis; cum enim dico, fac hoc, declaro quid velim fieri, sed intimatio illa est cognitio quæ præluet executioni, ergo imperium est cognitio illa quæ sequitur electionem, & præluet executioni. Estque iudicium practicum illud quo dicitur, hoc faciendum est iuxta voluntatis decretum.

Quartò, ad providentiam in diuino intellectu necesse omnino est, ut sequatur scientia visionis, quæ cognoscat futuram existentiam finis, & mediorum, non enim fieri potest ut Deus decernat efficaciter assequi finem per media, quin illorum videat existentiam, sed hæc cognitio posterior est totà providentiæ ut vides, & illam supponit.

Quintò, multos etiam actus voluntatis completitur providentia, in primis enim necessaria est intentio finis obtinendi, per quam progreditur ad mediorum præparationem; non enim dirigit in finem nisi eum intendendo aliquo saltem modo efficaciter. Deinde necessaria est electio seu decretum efficac exhibendi media quædam potius quàm alia, ac demum actualis vsus, seu voluntas applicans omnipotentiam ad mediorum exhibitionem.

Inter illos itaque septem actus iste ordo est. Primò, per scientiam simplicem cognoscit Deus finis, & mediorum possibilitatem ac honestatem. Secundò, per scientiam conditionatam cognoscit mediorum efficaciam ac congruitatem: sequitur intentio finis & electio mediorum, deinde imperium cum vsu, & executione, postrema omnium est scientia visionis.

§. II.

In quo actu consistat formaliter Providentia & quomodo illa definiatur.

Certum est secundò, illam non consistere essentialiter vel in solo actu intellectus, vel in solo actu voluntatis, sed includere formaliter, & in recto actum utriusque potentie. Contra Scotum, Bonaventuram, Suarezem, Lessium, Vasquezem, qui solum actum voluntatis putant esse proprium & essentialem providentiæ. Alij soli tribuunt intellectui, cum S. Thoma & Caietano alij utrique potentie tribuunt cum Alensi, Molina, Herice, Arrubale, quibus assentiendum videtur.

Ratio est, quia illud per quod providentia formaliter definitur, est id, per quod illa essentialiter constituitur, sed illa definitur per actum intellectus, & voluntatis, nam prædestinatio quæ pars est providentiæ, vocatur in scripturis præscientia, non repulit Deus plebem suam quam præsciuit unde August. lib. de Bono persever. definit prædestinationem, præscientiam, & præparationem mediorum quibus certissime liberantur, quique liberantur, ubi iungitur præscientia cū decreto. Deinde definitur etiam sæpè à scripturis per actum voluntatis, quia vocatur electio, decretum, propositum voluntatis, & Damasc. l. 2. c. 29. vocat eam voluntatem per quam omnia quæ sunt aptè gubernantur, & aperte Boethius l. 4. utramque coniunxit potentiam

Scientia visionis.

Tres actus voluntatis.

In quo actu consistat formaliter.

Definitio.

Scientia simplex.

Scientia conditionata.

Imperium

rentiam cum definit sic prouidentiam, est ratio in summo principe constituta, quæ cuncta disponit, ergo est actus intellectus simul, & voluntatis.

Et probari apertè potest; quia prouidentia est actus prudentiæ quæ virtus est intellectus, deinde curam dicit & sollicitudinem quod spectat ad voluntatem, imò præcipuum prouidentiæ munus est, non tantum media cognoscere ad finem idonea, sed efficaciter etiam ordinare, vt media in finem eligantur & executioni mandentur, qui sunt actus voluntatis, ad quam propterea videtur principalius spectare prouidentia.

Si autem ulterius queratur, in quo actu tum intellectus, tum voluntatis prouidentia consistat formaliter & essentialiter.

Resp. Prouidentiam præcisè sumptam, quatenus præcedit gubernationem & illam causat, essentialiter consistere in actu intellectus duplici, & in duplici actu voluntatis; actus enim scientiæ simplicis proptèr est scientia practica vt dixi, & actionem voluntatis dirigit sine dubio pars est præcipua prouidentiæ, simul cum actu scientiæ conditionatæ, quæ cognoscit quid factura sint media si dentur, quia dirigit electionem mediorum: imperium autem quod executioni præluet, & scientia visionis quæ cognoscit finem obtinendum, sequuntur prouidentiam non illam constituunt. Deinde in voluntate intentio, & electio sunt formaliter ipsa prouidentia: vsus autem extra eam est. Si verò illa sumatur adæquatè proptèr includit etiam gubernationem, tres actus intellectus, & tres voluntatis ipsam intrinsecè constituunt, sola scientia visionis tota prouidentia posterior est.

Propria
definitio
prouiden-
tiæ.

Certum est tertio, definiri optimè posse prouidentiam, est conceptio mediorum in mente Dei, quibus una quæque res perducitur ad suum finem, & propositum conferendi ea. Vel certè optimè Lessius definit, decretum exequendi rationem ordinis rerum in finem à Deo præconceptum. Res enim omnes create, consideratæ secundum essentiam sunt obiectum idearum: spectatæ verò secundum habitudinem quam dicunt ad finem à Deo destinatum sunt obiectum prouidentiæ, & hoc significare debent omnes definitiones quæ vulgò circumferuntur alioqui non sunt adæquatæ; dicitur enim à S. Thoma, ratio ordinis rerum in finem existens in Deo. Et vt dixi à Damasceno voluntas Dei per quam omnia quæ sunt, conuenienter accipiunt gubernationem. Placet inprimis illa quæ allata est ex Boethio, ratio in supremo principe constituta quæ cuncta disponit.

SECTIO III.

Qualis sit perfectio prouidentiæ diuinæ.

In finitam perfectionem prouidentiæ hæcenus explicatæ intelligimus primò ex eius proprietatibus, secundò, ex eius operationibus.

Proprietates
eius
septem.

Certum igitur est primò, prouidentiæ diuinæ præcipuas esse proprietates, præter alias innumeras, quas excogitare facile est.

Vniuersa-
litatis.

Prima proprietas eius est, quod sit vniuersalissima ratione rerum quas gubernat; nihil enim est vel maximum, vel minimum, vel bonum, vel malum, quod non subit eius gubernationi, atque adeò nihil est quod rectum in finem non ordinet, nullum medium quod non decernat, aut permittat. Negarunt curam hanc Deo rerum minimarum Plato, & Aristoteles, sed probari naturali etiam ratione potest ex infinitate scientiæ, bonitatis, & potentiae. Deinde quia rerum etiam minimarum & dominus & creator est. Attingit ergo à fine vsque ad finem vniuersalissima hæc omnium dominatrix prouidentia.

Secunda proprietas est, quod sit æterna, nihil enim omnino est quod ab æterno præsens illi non fuerit, quod non viderit, disposuerit, digesserit, vnde nihil illi nouum accidit, nihil improuisum euenit. Sed totum ordinem personarum, euentuum, infortuniorum, bellorum, regnorum, naufragiorum, minutim & sigillatim digestum, & statutum habet.

Æternitas.

Tertia proprietas, quod sit sapientissima, atque adeò secretissima; per vias enim occultissimas, & sæpè contrarias assequitur tamen semper quod vult, & intendit, vt obseruabam supra ex varijs patribus, deinde media eligit omnium maximè idonea, & optima, quibus sine dubio assequatur optimo modo fines conuenientissimos, quia scilicet prouidentia est ipsa vt dixi sapientia infinita, quæ ordinat media, & fines præscribit.

Sapientia.

Quarta proprietas, quod sit sanctissima; nullum enim finem præscribit, nullum medium eligit, quod non sit honestissimum, & conforme rationi æternæ quia omnia decreta prouidentiæ sunt actus voluntatis infinite sanctæ, atque adeò cum infinite sanctitatem suam amet, & creatam etiam procuret, tota ordinatur ad sanctificationem creaturæ rationalis, quam eo modo ad se rapit, & sibi vnit per gratiam & gloriam.

Sanctitas.

Quinta proprietas, quod sit suauissima & amantissima; rerum enim naturis semper se accommodat, res liberas libere gubernans, solaque suauitate illas ad se trahit, monendo, docendo, delectando, sed semper infinite amando.

Suauitas.

Sexta proprietas, quod sit tranquillissima; nec enim in tanta rerum mole vllà vnquam perturbatione tangitur, sed sic omnibus prouidet quasi singulis, id est tanquam vnius tantum mulsæ curam gereret, & sic curat singula tanquam omnia.

Tranquillitas.

Septima proprietas, quod sit infallibilis; semper enim finem suum assequitur adæquatè sumpta. *Omne consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet.* Quis enim vincat Dei aut sapientiam, aut potentiam, & ratio huius certitudinis est, quia per scientiam conditionatam videt media omnia quæ habitura sunt effectum, & illa tribuit, vnde semper infallibiliter assequitur, quod intendit.

Infalibilitas.

Certum est secundò, varias omnino esse operationes prouidentiæ gubernantis omnia: præcipua verò sunt productio quotidiana, innumerorum indiuiduorum in qualibet specie: conseruatio vniuersi & singulorum indiuiduorum ac specierum: cooperatio & concursus ad omnes omnium rerum operationes, internas & externas: prædefinitio bonorum omnium, tum naturalium, tum moralium: permissio & impedio multorum malorum: illuminatio creaturæ rationalis siue per interna gratiæ auxilia, & vocationes siue per externam legem, doctrinam, exempla; deinde hominum redemptio, vocatio, iustificatio, & instrumenta quibus eam adipiscimur, remuneratio & punitio. Quæ omnia partim ad philosophicam pertinent considerationem, partim in sequentibus exponuntur.

Operationes prouidentiæ.

QVÆSTIO II.

De supernaturali Dei prouidentia circa electos, quæ appellatur Prædestinatio.

Quæst. 23.

Ingreдемur magnum iudicium diuinorum profundum, vt loquitur August, epist. 105. quod scrutetur qui potest veruntamen caueat præcipitium; neque enim ista sunt iniusta quia occulta. Hæc videlicet est prouidentiæ diuinæ pars præcipua quæ per media infalli-

infallibilia, perducit infallibiliter electos ad finem beatitudinis, diciturque vulgò prædestinatio in qua video septem esse consideranda. Primum sit prædestinationis nomen, existentia, quidditas. Secundum, quomodo illa includat intentionem efficacem finis. Tertium, quomodo includat electionem & præparationem mediorum. Quartum, quomodo includat prædefinitionem actuum liberorum hominis electi. Quintum, de causis prædestinationis siue de ordine inter illos actus. Sextum effectus prædestinationis, & eius signa. Septimum, eius proprietates.

SECTIO I.

Prædestinationis nomen, existentia, quidditas proprii actus.

Prædesti-
nationis
nomen.

Certum est primò, prædestinationis nomen apud Patres & scholasticos celeberrimum in duplici potissimum significatione usurpari. Primò, latius pro-
v, significat quodlibet Dei decretum æternum, quod statuit vel per se, vel per creaturas fieri aliquid in tempore; cū enim destinare sit constituere, prædestinare non erit aliud quàm antecederet decernere. In quo sensu dicuntur apud Fulgentium etiam impij, prædestinati esse ad pœnam, & à Dionysio nihil in tempore fieri quod à Deo prædestinatum non fuerit. Secundò, pressius significat voluntatem illam æternam quā Deus creaturas aliquas intellectuales decreuit perducere ad finem beatitudinis per media efficaciam, & infallibilia. Quæ significatio desumpta est ex Apostolo Rom. 8. Nam quos præsciuit, & prædestinavit, de quo loco sæpè infra dicturi sumus, tantum addo prædestinationem esse sine dubio partem providentiæ generatim sumptæ, quæ ordinat creaturas omnes in certos fines. Prædestinatio solas spectat creaturas rationales, non tamen omnes, solum enim intendit finem supernaturalem, & eo nunquā frustrari potest.

Eius exi-
stentia.

Certum est secundò, admittendum omninò esse in Deo actum illum æternum, & immanentem, qui dicitur prædestinatio; scripturas enim & patres referre inutile est, quos autè prædestinavit, hos & vocavit. Fundamentum Dei firmum stat, habens signaculū hoc, *nōuit Dominus, qui sunt eius*. Rationemque habet optimam Augustinus l. de prædest. Sanct. c. 10. & 17. quia prædestinatio est voluntas dandi gratiam & gloriam, quas reuera dat in tempore, sed nihil Deus facit in tempore, quod ab æterno facere non decreuit, ergo Deus ab æterno decreuit dare aliquibus gratiam, & gloriam, quod est prædestinare. Imò addit S. Thomas art. 1. potest aliquid ex viribus suæ naturæ attingere non potest finem aliquem, ad quem tamen peruenit, necesse est ut ab alio transmittatur, ad eum finem, gloria est finis quem ex viribus suæ naturæ attingere nequeunt illi qui eum assequuntur, ergo necesse est ut ad eum Deus illos transmittat. Hæc autem transmissio prædestinationem supponit; quæ non est aliud quàm decretū transmittendi. Vnde patet quàm falsò Catherinus dixerit multos saluari qui non sunt prædestinati; ratio enim allata euidenter ostendit, hoc esse absurdissimum. Quod etiam asseritur disertè ab August. l. de bono persequer. c. 9. *Illud tamen omnibus fidelibus debet esse certissimum, huic esse prædestinatum, cui datur perseverantia, illum non esse cui non datur*. Et Fulgent. l. de fide ad Petrum c. 35. *Firmissime tene neminem saluari qui prædestinatus non sit*. Falsò autem dixit Catherinus eos solos dici debere prædestinatos, quibus prius decernitur gloria, quam merita eorum præuideantur vocanturque ab eo eximie electi: quibus enim salutem assequitur ille reuera est prædestinatus, & quisquis non assequitur non est prædestinatus.

Eius defi-
nitio.

Certum est tertid, prædestinationem optimè defi-

niri, est actus æternus providentiæ Dei quo statuit intellectuales aliquas creaturas, efficaciter deducere ad æternam beatitudinem per media infallibilia gratiæ. Explicatur per partes hæc definitio. Primò enim dicitur prædestinatio actus æternus providentiæ, id est certa scientia & immobile decretum, quàm vocat Augustinus præscientiam, & præparationem; tota enim prædestinatio est ipsa salus, & bona vita prædestinati provt existens in decreto, & in mète Dei, cuius postea exequutio est vocatio, iustificatio, glorificatio. 2. Dicitur quo statuit creaturas quasdam intellectuales deducere; prædestinatio enim non ad omnes spectat, sed ad certos duntaxat eximie dilectos restringitur, quos propterea electos appellant, & prædestinatio electio dicitur & dilectio, ubi electio non significat voluntatem mediorum, quorum vnum præfertur alteri, sed amorem vnius personæ quæ præfertur alijs pluribus. Vnde dictum est verè à S. Thoma quod prædestinatio supponit electionem, & electio dilectionem, quia scilicet dilectio abstrahit ab ea comparatione, quàm electio ipsa dicit. 3. Dicitur, statuit efficaciter deducere, &c. Hic videlicet terminus est ad quem est prædestinatio, gratiæ auxilia, perseverantia, & gloria.

Video enim quatuor in ipsa prædestinatione distinguere posse, primum est subiectum prædestinans, De^o scilicet ordinans in finem beatitudinis, deinde obiectum, homo nimirum aut Angelus, deinde actus ipse qui est prædestinatio, scientia videlicet & decretum. Denique terminus ad quem est prædestinatio; terminus enim ultimus est gloria, proximior autem gratia est iustitia.

Habes ergò definitionem prædestinationis omninò integram, quæ definiri etiam brevius potest cum Augustinus l. de prædestin. Sanct. c. 10. Est gratiæ præparatio finalis videlicet quæ vocatur perseverantia, nam quamvis perseverantia sit decretum dandi totam illam seriem gratiarum, quæ ab initio vitæ ad finem datur prædestinato, in hac tamen gratiæ finalis præparatione sita prædestinatio est, quia illi iuncta infallibiliter est gloriæ assequutio. Vnde celebris est altera illa definitio August. l. de dono persequer. c. 14. est præparatio beneficiorum Dei quibus certissime liberantur, quicunque liberantur: & altera illa Belarmin. est providentia Dei quæ certi homines ex massa perditionis misericorditer electi, per infallibilia media gratiæ ad vitam diriguntur æternam.

Actus quos
includit.

Certum est quartò, prædestinationem, quæ ut dixi providentia quædam est includere, vel essentialiter vel connotatiue omnes illos actus tum intellectus, tum voluntatis quos includit providentia, ut dixi, primò in intellectu scientiam simplicis intelligentiæ, quæ cognoscit possibilitatem beatitudinis & talium gratiarum: deinde scientiam mediam quæ cognoscit beatitudinem de facto esse obtinendam à tali homine, si ei talia conferantur media, id est cognoscit talium mediorum infallibilem efficaciam si dentur: præterea scientiam approbationis, quæ cognoscit, & approbat decretum suæ voluntatis, quo statuit dare prædestinato talia media in ordine ad salutem: Denique scientiam visionis, quæ cognoscit se talia media daturum electis & eum illis consensurum, ac demum adepturum salutem: duo priores actus essentialiter constituunt prædestinationem ut ex dictis constat: duo posteriores includuntur in illa solum connotatiue. In voluntate includit voluntatem efficacem dandi gloriam electis, voluntatem efficacem dandi media congrua, opera bona, & iustitiam finalem. Denique voluntatem exequentem illud propositum: duos priores actus dixi esse intrinsecos prædestinationi, ultimum pertinere ad effectum prædestinationis quia est exequutio prioris decreti.

SECTIO

SECTIO II.

De primo actu prædestinationis, qui est voluntas dandi gloriam electis.

His ita generatim præmissis, in quibus nihil est controuersæ, ad singulos illos actus voluntatis explicandos progredior, quos dixi ad prædestinationem requiri, ac primum de intentione finis quatuor video posse controuerti: Primum, an & qualis sit in Deo voluntas dandi gloriam omnibus hominibus. Secundum, an & quale sit in Deo decretum speciale saluandi efficaciter electos. Tertium, an & quid sit in prædestinatione ordo intentionis, & ordo executionis. Quartum, vtrum intentio efficax dandi gloriam electis, possit esse vnicus actus cum electione ac preparatione mediorum efficacium.

§. I.

Vtrum sit in Deo vera voluntas saluandi omnes homines.

Primum hoc ergo sit, & firmum, ac fixum in hac tota materia fundamentum, quod vnum persuasum fidei cuilibet esse debet, & doctis ac indoctis creberrimè inculcandum est, ita velle Deum verè ac sincerè salutem omnium, vt in nostra omnino potestate sit saluari, vel non saluari, quod præter Lutherum & Caluinum noui quoque dogmatistæ temerè, ac omnino hæreticè negarunt.

Prima dubitatio.

Ratio enim dubit. primum esse potest, quia ex scripturis generalem hanc voluntatem salutis hominū colligere nullo modo possumus, nam locum Apost. 1. ad Thimoth. 2. Quo potissimum sententia hæc nititur, *qui vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*: aliter docet intelligi debere August. Primum de generibus singulorum, non de singulis generum, quia scilicet non quolibet homines Deus vult saluari, sed aliquos ex quolibet hominum genere. Secundum, explicat de his solum qui saluantur, quasi dicat Apostolus neminem saluari, nisi quem saluari Deus voluerit, imò id etiam plures aliæ suadent scripturæ, v. gr. cum dixit Apostolus Rom. 9. *Cuius vult miseretur, & quem vult indurat*, cum loquitur de vasis, quæ format figulus, alia in honorem, alia in contumeliam, cum refert ibidem & c. 11. ad inscrutabilia iudicia quorundam hominum damnationem aliorum salutem. Denique falsè etiam & immeritò dixisset Christus, *se pro mundo non rogare, sed pro iis dumtaxat, quos à Patre accepisset*.

Secunda dubitatio ex August.

Secundum, certum est, negatum hoc esse ab August. plurimis locis, præsertim autem l. 4. contra Iulian. c. 8. imò eius argumenta omnia contra Pelagium, & Massilienses, hoc vno niti videntur, quod multorum hominum salutem Deus omnino non velit, ac propterea tam multos in massa corruptionis sine remedio relinqui.

Tertia ex rationibus

Tertium, multis etiam, & efficacissimis id suadetur rationibus. Prima & palmaris est, de pueris abortiuis morientibus in matrum utero, nam illos quomodo vult Deus saluari, quos absque necessario remedio relinquit, non quia nolunt Parentes, sed quia ipse non vult. Secunda de barbaris, qui remoti degunt in syluis canadensibus aut brasiliis. Tertia de ijs, quos excæcare ac indurare Deus dicitur, ac proinde salutem eorum nolle. Quarta si voluntas hæc generalis est inefficax, non est aliud quam simplex complacentia in salute omnium hominum, ergo non aliter vult Deus salutem omnium hominum, quam salutem dæmonum in qua etiam habet sine

Tom. I.

dubio simplicem complacentiam. Quinta, quia non potest Deus salutem illam sincerè velle, ac desiderare, si Iudæ, v. gr. cum videat se posse dare gratiam cui sine dubio consentiret, & conuerteretur, & aliam gratiam, cui videt illum non cooperaturum, eligat ex se ipso gratiam dare illam quæ futura est inutilis, alteram autem quæ futura esset utilis nolit dare. Videtur enim ludicra illa voluntas Dei sub aliqua conditione quam ipse nolit poni, v. gr. saluari pueros si baptizentur, quos tamen in matrum utero mori velit, antequam baptizari possint.

Conclusio affirmans.

Dicendum tamen primum est, Deum habere voluntatem saluandi omnes prorsus homines, quæ non est simplex complacentia, sed vera & sincera intentio & voluntas beneplaciti, antecedens tamen inefficax, & conditionata ex parte obiecti. Ita omnes vnanimiter non scholastici tantum, sed Catholici, vt ostendunt latissime Vasq. disp. 83. Suares, l. 4. cap. 1. & 2. Ruiz disp. 19. & 20. de voluntate Dei.

Scriptura.

Primum enim testatur hoc Deus ipse sapissimè in script. Ezech. 18. *Nunquid voluntatis mee, est mors impij dicit Dominus, & non vt conuertatur & viuat*. Deinde addit, *nolo mortem morientis, reuertimini, & viuite*. Matth. 18. *Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in cælis est, vt pereat vnus de pusillis istis*. 2. Petr. 3. *Non vult aliquos perire, sed omnes ad penitentiam conuertere*. Sed præcipuum est hac in parte Apostoli testimonium 1. ad Timoth. 2. *Qui vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*. Quæ verba omnino id euincere quod contendimus latè confirmant Vasq. Ruiz. Petauus l. 10, cap. 4. Et patet ex ipso contextu Apostoli qui hortatur ibi vt oremus pro omnibus hominibus, quia Deus vult omnes homines saluos fieri: & ita interpretantur Apostolum communiter omnes Patres, si vnum excipias Augustinum, qui etiam in hanc consentit interpretationem l. de spiritu & littera cap. 33. vbi docet voluntatem hanc beneficam Dei manere semper inuictam, quia cum liberum non tollat arbitrium, ij qui non credunt experientur potestatem eius in supplicijs cuius in donis misericordiam contempserunt. Eoque modo magistri mentem explicat Prosper ad obiectiones Vincetianas obiect. 2. & 3.

Patres.

Secundum, eandem Dei voluntatem circa salutem omnium etiam reprobatorum agnoscunt omnes Patres, qui, vt dixi, locum Apostoli, sic intelligunt, v. g. Clemens Alexandr. l. 1. Pædagog. docet *nihil aliud facere Deum, quam prodesse, & homini Deum in omnibus prodesse, & sua sponte curam gerere, ac sollicitum de illo esse*. Eleganter Tertull. l. 2. contra Marcionem c. 11. *Bonitas (inquit) Dei prior secundum naturam, seueritas posterior secundum causam, illa ingenua, hæc accedens, illa propria, hæc accommodata, illa edita, hæc adhibita*. Quibus adde Prosperum l. de vocatione gentium c. 12. l. 2. c. 5. 7. & 8. alios dabunt plurimos citati Authores.

Rationes.

Tertium, variae quoque rationes idem manifestè probant. Prima, quia si Deus dedit Christum generalem Redemptorem pro salute omnium, voluit etiam salutem omnium, sed Christum esse datum vniuersalissimum Propitiatorem pro omnibus clamant omnes scripturæ, *vnus enim Deus* (inquit Apostolus citat. loco ad Timoth. rationem reddens cur Deus velit omnes saluos fieri) *vnus & mediator Dei, & hominum, homo Christus Iesus, qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus*. De quo argumentum dicam fusiùs 3. P. Secunda, quia error ille qui negat hanc Dei voluntatem, iniuriōssimus Deo est, quem tyranno quolibet facit crudeliorem, qui

R

tot

tot homines eò solum sine creet, vt atrocissimis eos pœnis cruciet: facit Deum authorem peccati, qui enim vult finem, media etiam vult, sine quibus talem finem obtinere nequit, vt vrgebo infra fufius: Deinde reddit diuinas omnes adhortationes, & increpationes vanas omnino, & iniustas, vt quid? enim v. gr. dicitur sapientia prædicare foris, in plateis dare vocem suam, & inuitare omnes ad salutem, quos tamen ad eam peruenire nullo modo vellet. Deinde falsas reddit promissiones omnes Dei, & amorem erga nos suauissimum, sapientia primò, *misereris omnium Domine quia omnia potes, diligis enim omnia quæ sunt, qui amas animas.* Aut quomodo? poneret in manu nostra vitam & mortem. Denique iuxta sententiam illam atrocissimam damnatio reprobis tam initium à Deo habet, quàm salus prædestinati, neque imputari homini potest, quod peccet, & quod damnetur, quod repugnat scripturæ, *perditio tua ex te Israel,* & directè rejicitur in Tridentino, sessione 6. can. 17. Cum enim Deus quemlibet hominem velit damnari, aut saluari, certè quos antecedenter vult non saluari, eos etiam antecedenter vult damnari, qui error est Caluini, vt docebo postea.

Est voluntas beneplaciti.

Dixi secundò, illam Dei voluntatem esse veram, ac propriam voluntatem beneplaciti, non autem signi tantum, & metaphoricam, neque complacentiam solum simplicem, sed intentionem finis omnino liberam, antecedentem tamen conditionatam, & inefficacem ex parte obiecti, quamuis ex parte Dei sit omnino absoluta, & efficax, quæ omnia fusc probant Suares, & Ruiz disp. 20. de Voluntate Dei c. 6. 7. 8. Primò enim quod illa non sit metaphorica solum voluntas quæ dicitur signi, suadent argumenta omnia quæ præposui. Deinde quod non sit simplex tantum complacentia, patet quia Deus non magis vellet hominum salutem quàm Dæmonum. Imò per voluntatem hanc si non esset libera, Deus non ordinasset liberè homines ad gloriam, & demum ex vi cõplacentia simplicis nulla Deus assumit media, quæ tamen plurima ex vi huius voluntatis assumpsit. Et eam ob causam dixi hanc voluntatem ex parte Dei efficacem & absolutam esse, cum per eam moueatur ad dandas gratias, quamuis semper conditionata maneat ex parte reprobis, cuius vult salutem, modò conuertatur.

Solutio dubitationum.

Ad primam Resp. satis liquere de mente Apostoli ex his quæ dixi, & de interpretatione Augustini, cuius omnia testimonia probant tantum quod Deus licet antecedenti voluntate omnes saluari velit, non hoc tamen vult voluntate consequenti, & efficaci.

Ad secundam Respondeo non alio modo debere intelligi omnes illos Patres, qui videntur negare generalem illam voluntatem saluandi omnes, volunt enim duxat, Deum omnino inæqualiter gratias suas diuidere, nam tametsi sol ille iustitia omnibus oritur hominibus, inæqualiter tamen radios suos spargit, sed ita tamen vt verè ac sincerè omnes illuminet, & trahit ad salutem.

Ad tertiam, Respondeo nihil etiam rationibus illis contra Catholicam veritatem probari, nam de pueris abortiuis & alijs quibus impossibilis est baptisimus, quid dicendum sit, quæst. sequenti disputabitur, vbi dicitur etiam de barbaris & de induratis. Dixi etiam quomodo hæc voluntas non sit complacentia simplex, sed voluntas, ex parte Dei omnino efficax. Quod autem Iudæ det illa tantum auxilia, cum quibus tamen videt illum non consenturum, non impedit quo minus verè illius salutem desideret, quia non stat nisi per eum, vt consentiat, &

conuertatur, tametsi fateor hanc esse abyssum iudiciorum Dei, in qua scrutanda, cauendum, est præcipitium.

S. II.

Qualis sit voluntas in Deo saluandi specia- liter electos.

Exposita generali hac voluntate, quæ omnes homines vniuersalissimè complectitur, difficilius est altera illa Dei benefica voluntas, quæ restringitur specialiter ad solos electos; queritur enim an illa sit, & quale obiectum habeat, quod autem est obiectum in hac materia, quale illa voluntas motuum habeat explicabitur Sect. 5.

Triplex dubitatio.

Ratio ergo dubit. est primò, quia si est in Deo voluntas efficax, & absoluta dandi gloriam electis, sequitur esse omnino impossibile, vt electus excidat à gloria, quia cum decreto Dei absoluto, & efficaci, est inconiungibilis negatio effectus: si verò hæc voluntas est conditionata tantum, certè non differt à voluntate generali salutis omnium hominum, neque sufficere potest vt per eam Deus conferat actu gloriam electo, quia voluntas conditionata quantum est conditionata, nihil ponit in rebus.

Secundò, illa voluntas si est efficax vel includit solum ordinem intentionis, vel præterea dicit ordinem executionis, si primum ergo non est efficax, eo quod præscindat à medijs, & per eam effectus existentiam non habeat: si secundum ergo non est solum intentio, sed etiam electio, loquimur autem hic de sola intentione finis.

Tertiò, illa intentio finis & præparatio medi-orum, vel sunt duo actus, vel vnicus: si duo, intentio illa efficax in se non differt à voluntate inefficaci, si vnicus, ergo intentio finis non causat præparationem, cum ab ea non distinguatur.

Assertio.

Dico secundò, Deus speciale habet decretum dandi gloriam electis, distinctum à voluntate generali dandi gloriam omnibus hominibus; hoc autem decretum formaliter terminatur & expressè ad salutem electorum, & est vera intentio absoluta & efficax formaliter.

Existencia huius decreti.

Prima pars explicat existentiam specialis huius decreti, quæ negari à nemine potest. Nam vt Deus specialiter conferat gloriam vni, quam alteri non conferat, debet habere specialem voluntatem dandi gloriam vni potius quam alteri; nihil enim facit, quod non velit facere, & nihil in tempore vult, quod ab æterno non voluerit: Sed Deus dat in tempore gloriam electis, quam non confert omnibus, ergo habet decretum speciale illam dandi, & illa est specialis complacentia, dilectio, electio, propositum, amor, donum siue pœnitentia.

Obiectum eius.

Secunda pars explicat obiectum immediatum huius voluntatis, siue illa sit simpliciter absoluta excludens omnem conditionem etiam virtualem, & tunc illa (vt statim dicitur) non terminatur immediate nisi ad gloriam, & præsupponit præparationem medi-orum efficaciam, imò & meritum etiam præuisionem vt probabitur; siue illa voluntas sit quidem formaliter & expressè absoluta & efficax, sed virtualiter conditionata, & tunc terminatur ad ipsam gloriam simul & ad gratias, & ad merita, in quo consistit tota resolutio controuersia huius obiecti.

Tertia pars explicat modum quo Deus decernit hanc gloriam, primò enim est vera voluntas beneplaciti, non autem signi, *complacuit Patri nostro dare vobis regnum.* Secundò, est simpliciter efficax, etiam illa quæ vult gloriam sub conditione virtuali; quia illa

Quale illud sit.

illa voluntas est simpliciter efficax, quæ assumit media efficacia; non enim aliter distinguuntur hæ duæ voluntates efficax & inefficax quam per media efficacia & inefficacia, ergo voluntas etiam illa quæ dicitur conditionata virtualiter, est simpliciter efficax, atque adeo absoluta est, alioqui non haberet effectum.

Ad primam enim Resp. explicandum inferius esse quomodo sit impossibile, ut electus consequenter, & ex suppositione, quod sit electus excidat à gloria antecedenter autem non sit impossibile: cum autem electio illa duplex, vel includat, vel præsupponat determinationem voluntatis liberam, sequitur omnino quod libertas nullum hinc detrimentum accipiat ut latius postea dicitur, ac tamen ea voluntas sit conditionata virtualiter, differt tamen magnoperè à generali voluntate saluandi omnes homines, quæ conditionata est formaliter, & simpliciter inefficax.

Ad secundam, & tertiam, ut dicam venio ad duo posteriora puncta quæ proposui, quod totum, ut patet prædestinationis mysterium complectitur cum eo quod mox dixi de duplici electione ad gloriam.

§. III.

An & quomodo in voluntate prædestinante ad gloriam, dari possit ordo intentionis, & ordo executionis.

Status
contro-
uerſie.

NON est dubium, quin sit in Deo prædestinante ad gloriam intentio interna per quam vult finem per media efficacia, & executio externa illius voluntatis internæ; tribuit enim media, & confert gloriam. Sed difficultas est, utrum duplex in Deo distinguatur voluntas dandi gloriam electis, altera intendens gloriam, altera exequens: prima dicitur ordo intentionis, secunda ordo executionis, qui uterque sit intra Deum, an verò ille ordo executionis non sit aliud quam operatio externa omnipotentia ut censet Vasques.

Triplex
dubitatio.

Ratio enim dubit. primò est, quia si executio est in ipsa voluntate, non autem operatio sola omnipotentia sequitur quod intentio non est aliud quam decretum decreti, id est voluntas quæ decernat decernere, hoc autem absurdum est, quia primum illud decretum intendens finem & media, sufficiens est ad applicandam omnipotentiam ad opus, ergo executio non est aliud quam operatio externa omnipotentia. Maior evidens est, nam intentio est decretum executionis, quæ per te decretum est voluntatis, ergo intentio est decretum decreti.

Secundò, illi actus nullo modo distinguuntur qui nec habent diuersa obiecta materialia, neque diuersa motiua formalia, ordo intentionis, & ordo executionis si est internus Deo prædestinanti, neque habent diuersa obiecta materialia, neque diuersa obiecta formalia, ergo illi nullo modo distinguuntur debent. Probatur minor, nam primò, quod non differant obiectis materialibus probatur; implicat enim ut Deus exequatur aliquid nisi quod intenderit exequi, ergo nullum est obiectum volitum per ordinem executionis, quod non sit volitum per ordinem intentionis, quo eodem argumento probatur illas voluntates non differre motiuis formalibus, quia propter illud Deus omnia exequitur, propter quod intendit illa exequi, alioqui aliter res faceret, quam intenderet facere, quod esset, Deum facere aliquid, præter, aut contra suam intentionem, quo nihil dici potest absurdius. Imò motiui propter quod voluntas exequitur aliquid, est illud ipsum quod causat intentionem finis, seu illud ipsum propter quod mouet, ut

velim finem assequi, ergo implicat ut voluntas exequens habeat aliquod motiuium, per quod voluntas non moueatur ad intendendum.

Tertiò, si ponuntur duo illi ordines in Deo, illi vel necessario sunt distincti, vel non sunt distincti; primum dici non potest, quia per illud decretum quo Deus vult finem & eligit media efficaciter, omnipotentia sufficienter applicatur ad opus. Neque secundum, quia ordo intentionis, & ordo executionis habent diuersa munia & diuersos conceptus, vnus esse potest sine altero, & habent prædicata contradictoria, nam executio ut sic applicat potentiam externam ad opus quod non facit intentio, ut sic, aliud est velle finem, aliud potentiam applicare ad opus, ergo illi ordines habent diuersa munia & diuersos conceptus. Ordo intentionis æternus est in Deo, applicatio autem omnipotentia & voluntas applicans sunt solum in tempore.

Dico tertiò, in voluntate Dei prædestinante aliquos ad gloriam, admittere necessario debet ordo intentionis, & ordo executionis, qui ordines licet in voluntate Dei sæpè distingui possint obiectis saltem materialibus, in prædestinatione tamen ad gloriam nullo modo distinguuntur nisi ad summum connotatis.

Prima pars asserit utrumque illum ordinem esse in Deo, quod probatur, quia Deus est agens intellectuale perfectissime operans propter finem, ergo necesse est ut efficaciter intendat finem, & eligat media; deinde verò necesse est, ut per actum voluntatis applicetur omnipotentia ad operationem & executionem mediorum quibus finis obtineri potest, sed hoc est dari ordinem intentionis, & ordinem executionis, ergo ille duplex ordo datur in voluntate Dei prædestinante, non autem solus ordo intentionis, ut existimat Vasques, ego autem cum Suare, Arrubale, ac aliis, ostendo etiam in ipsa voluntate dari ordinem executionis, quia ut agens intellectuale actu operetur, per potentiam exequentem debet habere actum quo applicetur potentia exequens ad operationem, ille actus est aliquo modo diuersus ab intentione finis, qui potest intendi antequam assumantur media, ergo etiam in voluntate datur ordo executionis.

Existencia
horum or-
dinum.

Secunda pars explicat distinctionem vtriusque huius ordinis propriam, in qua tota est difficultas huius materie; non enim possunt illi ordines differre nisi vel obiectis materialibus, ita ut vnus ordo prosequatur aliquid, quod non prosequatur alter, vel obiectis formalibus, vel connotatis, primò igitur Salazar putat differre ordines istos in eo quod per ordinem intentionis Deus non aliud velit, quam existentiam finis, non attendendo eius productionem, per ordinem autem executionis velit actionem ipsam productiuam finis, sed hoc est difficile, quia ipsamet actio productiua finis, potest esse finis partialis; deinde actio productiua finis est vnum ex illis medijs, quæ includit efficax intentio finis, ut statim dicam. Neque multum alij differunt à Salazare qui putant, Deum per ordinem intentionis velle finem, & illa omnia media quæ sunt immediata, & sine quibus obtineri non potest finis: per ordinem executionis velle illa, sine quibus obtineri potest finis. Et hoc etiam dici nequit, nam ad ordinem executionis pertinent etiam media immediata, & necessaria, alioqui Deus non exequitur totum quod intendit, nam intendit media necessaria, quæ tamen non exequitur, si non pertinent ad ordinem executionis: & hoc præcipue verum est de medijs moralibus, quæ non causant nisi mouendo voluntatem ad efficacem intentionem

Eorum di-
stinctio.

nem finis, ergo intentio finis necessarîo includit voluntatem efficacem mediorum illorum moralium, sine quibus tamen posset obtineri finis, ergo ordo intentionis includit etiam media remotiora, & ad finem non necessaria. Eodem recidere videtur altera illa explicatio quæ placet cuidam recentiori, quod per ordinem intentionis Deus velit directè finem, indirectè autem productionem eius & reliqua media, per ordinem executionis Deus velit, directè productionem finis, & reliqua media, finem autem ipsum indirectè, quod licet bonum sensum habere possit adhuc tamen est difficile, quia voluntas directæ mediorum est etiam volitio directæ finis, propter quæ volo media, imò si media sint moralia, intentio finis etiam directè illa includit, cum non velim finem nisi per talia media. Secundo igitur Suares pucat duos istos ordines differre motu & obiectis formalibus, quod v. g. voluntas intendens gloriam electis non habeat aliud motuum quam Dei bonitatem & misericordiam, ex qua sola velit illam gloriam, voluntatem autem exequentem, in eandem gloriam ferri ut dandam propter merita, quod infra fusè rejicietur, quia si ordo ille intentionis, est decretum efficax & absolutum, gloria electi necessarîo ex vi illius futura est, ergo implicat ut illa detur postea ex meritis, quia existeret etiam si nulla essent merita electi. Vnde addit Suares aliud discrimen, quod nimirum ordo intentionis feratur in obiectum ut amabile secundum se, ordo executionis in obiectum ut amabile per omnipotentiam. Sed hoc etiam non satisfacit, quia intentio efficax, fertur in obiectum etiam ut factibile per omnipotentiam. His igitur omnibus reiectis

Differunt
semper
connotatis

Statuendum videtur primò, quod ordo intentionis, & ordo executionis semper differunt saltem connotatiue, eo quod ordo intentionis sit tota series actuum voluntatis, quibus fertur in finem & media, propterea præcedit actualem applicationem omnipotentiam, ordo autem executionis sit eadem tota series actuum, propterea connotant actualem vel certè futuram applicationem omnipotentiam ad opus. Ratio est, quia voluntas intendens finem, & media, non necessarîo differt à voluntate exequente, si per solam voluntatem efficacem quæ decernit finem & media, possit potentia exequens applicari ad operandum, potest autem etiam in nobis; si enim perseveret intentio efficax, quo tempore volo exequi, certè illa sufficit ad explanationem potentiam agentis, idè etiam in nobis usus actius non necessarîo differt realiter ab intentione, & electione.

Aliquando
etiam ob-
iectis ma-
terialibus.

Statuendum est secundo, quod ordo intentionis & ordo electionis possunt aliquando habere diversa obiecta materialia saltem explicite, quamvis ordo intentionis semper implicite ac confusè includat omnia quæ reperiuntur necessarîo in ordine executionis. Ratio est quia potest aliquando Deus efficaciter & absolute velle aliquem finem, ut obtinendum per aliqua media quæcunque tandem illa sint, adè ut velit talem finem etiam si non esset obtinendus per talia media, v. g. vult Christum existere per aliquam actionem & ex aliqua Matre, ita ut quamvis non esset futura, talis actio neque talis mater, vellet tamen existere Christum. Tunc enim ut videtur ordo intentionis includit finem determinatè, media verò non includit nisi confusè solam ac indeterminatè: ordo autem executionis includit determinatè talem actionem, & talem Matrem, igitur ordo intentionis aliquando non versatur determinatè circa id totum, circa quod determinatè versatur ordo executionis, & hoc accidit quoties Deus vult finem absolute, sine respectu ad certa quædam media; tunc enim per rationem duo signa licet distinguere,

unum in quo Deus velit finem per aliqua media, alterum in quo ex tali voluntate progrediatur ad talia & talia media sumenda potius quam alia, tunc prior illa voluntas appellatur ordo intentionis, posterior ordo executionis, quia exequitur decretum de fine obtinendo & differunt illi ordines inter se obiectis materialibus explicite consideratis.

Statuendum tertio est, aliquando ordinem intentionis versari etiam explicite circa omnia obiecta materialia, circa quæ versatur ordo executionis, quia explicite includit voluntatem finis, & omnium mediorum, circa quæ versatur ordo executionis, quoties Deus ita vult absolute finem ut obtinendum per talia media, ut nolle illum nisi esset obtinendus per talia media, & talia media non vult nisi ob talem finem, tunc enim in ordine executionis nullum est obiectum volitum, quod non sit volitum in ordine intentionis, v. g. sapè infra dicturi sumus, quod Deus non præparat gratias nisi propter gloriam, & gloriam non vult dare nisi obtinendam per tales gratias, & hoc esse maxime necessarium, quando media quæ ad finem assumuntur sunt moralia & causæ meritorie finis, mouentes voluntatem non tantum ad dandum finem, sed etiam ad eius intentionem. De motivo formali utriusque ordinis quomodo illud non possit esse diuersum difficultas est propria sectionis quintæ. Vnde

Non ta-
men sem-
per.

Statuendum est quarto, quod ordo intentionis est illa series actuum voluntatis quibus Deus vult finem determinatè, media verò aliquando determinatè, aliquando confusè tantum: in prædestinatione autem etiam determinatè vult media per ordinem intentionis ut probabitur. Ordo executionis est series illa actuum voluntatis quibus vult finem, & media applicando potentiam exequentem ad operationem mediorum & assequutionem finis.

Series
utriusque
ordinis.

Ad primam Resp. intentionem esse decretum efficax imperandi omnia quæ necessaria sunt ad finem, atque adè concedo intentionem aliquando esse decretum imperans, decretum applicans omnipotentiam, quando scilicet non versatur circa media nisi confusè, aliquando autem non esse decretum decreti, sed esse ipsum decretum applicans, quoties intentio versatur circa media distinctè; tunc enim decretum intendens finem, & media, ipsam etiam applicat omnipotentiam.

Solutio
dubitatio-
num.

Ad secundam, de distinctione obiectorum satis ex dictis liquet.

Ad tertiam de distinctione istorum ordinum patet etiam illos distinguere saltem connotatiue, quamvis etiam aliquando distinguantur obiectis materialibus, licet in prædestinatione illi non distinguantur nisi connotatis ut probabitur.

§. IV.

Verum intentio efficax dandi gloriam electis, sit necessarîo actus distinctus à voluntate præparante media.

Hæc etiam difficultas, maximi ad negotium prædestinationis est momenti, & in disputatione de voluntate Dei huc remissa est. Intendit enim Deus sine dubio efficaciter finem quem assequitur, & ex pluribus medijs, præmissâ consultatione media eligit, quæ ad illum obtinendum sunt necessaria, quorum alia immediate attingunt finem, alia sunt ab illo remotiora; sunt igitur in Deo simplex amor, intentio efficax, consultatio, electio, consensus, &c.

Status
quæstionis

Difficultas autem est, utrum voluntas illa quæ Deus efficaciter vult finem, v. g. gloriam & voluntas quæ ex fine

fine sic amato eligit media necessario sunt duo actus saltem distincti per rationem, an verò vnicus simplex actus indiuisibiliter attingat, aut saltem attingere possit & finem & media.

Prima dubitatio.

Ratio dubit. primò est, quia causa & effectus realiter distinguuntur, sed intentio finis causat electionem mediorum; nam media vt media propter finem tantum volita sunt, finis autem propter se volitus est, ergo intentio dandi gloriam necessario distinguitur ab electione mediorum. Neque dicas electionem mediorum non causari ab intentione finis sed à bonitate finis. Contra enim in isto, bonitas obiectiua finis non causat electionem, nisi mediâ causalitate finis qui est amor finis; nam finis est id propter cuius amorem volumus media, ergo amor finis causat amorem mediorum, finis enim non mouet nisi vt amatus.

Secunda

Secundò, sicut se habent præmissæ & conclusio respectu intellectus, sic intentio, & electio respectu voluntatis creata, sed præmissæ & conclusio sunt necessario actus distincti, ergo intentio & electio realiter distinguuntur in voluntate creata, ergo in voluntate diuina distinguuntur saltem ratione. Probatur maior, quia sicut præmissæ causant conclusionem, sic intentio causat electionem.

Tertia

Tertiò, quotiescunque obijciuntur intellectui res diuersæ ac dependentes in aliquo genere, toties actus voluntatis distinguuntur in Deo, sed quoties Deus vult finem, & media obijciuntur res diuersæ quarum vna causat alteram, ergo distinguuntur. Confirmat. quia intentio est aliquando actus auersatiuus, & electio actus prosequitiuus, & contra, sed idem actus non potest esse auersatiuus, & prosequitiuus, ergo intentio & electio sunt duo actus.

Altera.

Dico quartò, intentio efficax finis tum in Deo, tum in creatis & electio saltem confusa alicuius medij sunt necessario vnus, & indiuisibilis actus: intentio autem & electio explicita determinati alicuius medij, aliquando sunt in Deo duo actus distincti quorum vnus est alio prior, aliquando est vnus omnino simplex, & indiuisibilis actus etiam per rationem, cuiusmodi est intentio dandi gloriam electis, & præparatio mediorum efficacium.

Prima pars.

Prima pars, de intentione finis & electione saltem confusa mediorum, quas negat distingui, asseritur à Molina, Valentia, Granada, Azor, Salas, Herice, disp. 23. cap. 2. Arrubale disp. 99. cap. 5. Contra Suarez lib. 1. de prædest. cap. 8. Vasquez, Ruiz, & alios. Probatur quia voluntas efficax finis quatenus efficax differre in aliquo debet à voluntate finis inefficaci, sed non differre nisi per hoc quod sit voluntas finis per medium aliquod, ergo intentio efficax finis, semper est voluntas finis per aliquod medium. Sed hoc est voluntatem finis esse semper voluntatem saltem virtuale, & confusam mediorum, ergo intentio semper includit electionem mediorum saltem confusam.

Neque dicas decretum efficax in eo differre à voluntate inefficaci, quod inuehat electionem, non autem quod identificetur cum illa. Sed contra vt efficax decretum inuehat essentialiter electionem, debet habere in se aliquid quo differat à voluntate inefficaci, si enim nihil habet non est ratio cur essentialiter illam inuehat, sed nihil planè habet si non includit voluntatem aliquam mediorum, ergo si eam inuehit, necessario illam includit. Confirm. quia electio medij efficaci vt sic, semper includit saltem confusè voluntatem efficacem finis tanquam rationem formalem amandi, ergo etiam intentio efficax includit electionem.

Secunda pars.

Secunda pars, de intentione finis, & explicita electione quod aliquando distinguantur probata ferè manet ex dictis de ordine intentionis, & ordine exe-

quutionis. Probatur autem, quia tunc inter diuinos actus datur distinctio, & prioritas, quando illi respondent actibus creatis quorum vnus causat alium. Sed aliquando intentio finis, & electio mediorum explicita & formalis respondent actibus creatis quorum vnus causat alterum, nam aliquando Deus ita vult media propter finem vt velit finem independentem à talibus mediis; si enim finis per talia media non obtineretur, veller tamen finem per alia media, tunc intentio, & electio respondent actibus creatis distinctis; cum enim ab intentione finis progredimur, ad electionem mediorum, tunc intentio finis vt patet causat electionem.

Tertia pars.

Tertia pars, quòd illi actus aliquando indistincti sunt, probata etiam manet ex supra dictis contra Suarez, Vasquez & plures alios, probaturque adhuc, quia potest voluntas etiam creata vno & eodem actu attingere obiecta inter se subordinata, nam v. gr. vno & eodem actu Deum amamus, & proximum, eadem adoratione adoramus imaginem, & prototypum, sed finis & media sunt obiecta subordinata ergo vno actu possunt esse volita. Deinde aliquando voluntas (vt sæpè dixi) ita finem aliquem amat vt non velit finem illum nisi per talia media, & media nolit nisi propter talem finem, sed tunc vno & indiuisibili actu vult finem & media quod probat. Tunc intentio finis includit electionem mediorum quando finis non potest intelligi esse volitus sine mediis; sed quando Deus non vult finem nisi per talia media finis non potest intelligi esse volitus sine mediis, alioquin non intelligitur eo modo esse volitus quo est volitus, ergo, &c. Denique obiectum materiale & obiectum formale possunt attingi eodem actu, sed bonitas finis est ratio formalis amandi media, ergo eodem actu possunt attingi finis & media. Confirm. à simili; nam scientia Dei vno & eodem actu attingit Deum & creaturas in ipso Deo, ergo voluntas Dei vno & eodem actu attingere potest finem & media.

Solutio prima dubitationis.

Ad primam, Resp. disting. min. sed intentio causat electionem, quando finis est volitus præcisè vt habens connexionem cum talibus mediis nego, quando finis est absolute volitus independentem à talibus mediis concedo. Non enim est necesse vt amor finis causet amorem mediorum, sed satis est quod bonitas obiectiua finis illam causet, nam ille propterea dicitur id cuius gratia.

Nego enim esse absolute necesse vt amor finis sit eius causalitas in ordine ad amorem mediorum, sicut non causat amorem sui mediâ vllâ causalitate, sed per ipsum amorem qui est causalitas tum in ordine ad finem, tum in ordine ad media quorum simul & semel amor est. Quod additur finem vt amatum causare amorem mediorum, instantiam habet in multis aliis exemplis, nam reuelatio vt cognita causat fidem articuli, & tamen eodem actu creditur reuelatio, & articulis, concedo itaque finem non causare amorem mediorum nisi amatum, sed nego causare vt amatum, sicut dicitur quod reuelatio causat cognita, non causat vt cognita, quia si causaret vt cognita tunc cognitio influeret in cognitionem, & eam causaret, causat ergo cognita sed eodem actu, quia cognitio non influit, sed est conditio simul requisita, vt causet idem dico de fine, qui sæpè causat electionem amatus eodem amore quo amantur media, non causat vt amatus reduplicatiue, quia non semper amor finis influit in amorem mediorum sicut etiam supra dictum est Deum visum esse rationem videndi creaturas quæ tamen videntur eodem actu quo Deus videtur.

Solutio secundæ.

Ad secundam, Resp. præmissas & conclusionem semper distingui, non autem intentionem & electionem; disparitas enim primò est, quia conclusio & præmissæ

præmissæ non simul repræsentantur intellectui, cum conclusio semper sit ignota, idè intellectus ferri non potest in vtrunq; simul; finis autem & media repræsentantur simul diuinæ voluntati, & aliquando etiam creatæ, idè quæ voluntas in vtramque ferri potest eodem actu; si enim eodem actu cognoscerentur conclusio & præmissæ, idem obiectum esset simul notum, & ignotum, idem actus simul euidens, & obscurus: hoc autem non sequeretur etiam si electio & intentio vnus sint actus. Deinde præmissæ sunt semper independentes à conclusione: intentio autem sæpè dependens est ab electione, quia Deus non vult finem nisi per talia media. Idè cognitio præmissarum non includit cognitionem conclusionis, sicut in prædicto casu intentio includit electionem, quia Deus finem non vult nisi cum hac conditione.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam, Resp. disting. maiorem, eodem modo, quotiescunque res diuersæ dependentes in aliquo genere voluntati obiciuntur, actus voluntatis in Deo distinguuntur, si res illæ sint volitæ cum tali connexionione, vt neutra sit volita sine altera, nego, si res illæ sint volitæ sine mutua connexionione concedo. Ad confirmat. Resp. posse vnum & eundem actum respectu diuersorum obiectorum esse amorem & odium.

SECTIO III.

De altero actu prædestinationis, qui est præparatio mediæ gratiæ.

Post priorem illum actum quo Deus electo decernit dare gloriam in tempore, præcipuum sine dubio in prædestinatione locum tenet decretum præparans media illa gratiæ, quibus illam infallibiliter assequetur; imò totam prædestinationem in ea præparatione sitam esse multi cum Valque putant, eo quod ab Augustino definita sit prædestinatio, præparatio mediæ gratiæ quibus liberantur quicunque liberantur.

Quod decretum mirabile vt explicari accuratè possit, video supponenda hoc loco esse omnia quæ 1. 2. disputari solent de natura, necessitate, sufficientia, efficacia gratiæ, sine quibus manca omnino est ista de prædestinatione tractatio. Sed ea tamen supponenda hoc loco ex tractatu quarto, sed omitti tamen non possunt duo, primò, vtrum Deus omnibus hominibus conferat media salutis sufficientia. Secundò, quomodo specialiter electis media præparet efficacia.

§. I.

Vtrum Deus omnibus hominibus media conferat ad salutem sufficientia.

Auxilium
sufficiens.

Vocatur auxilium sufficiens illud cum quo potest aliquis, si velit, ad Deum conuerti quamuis tamen non conuertatur, quia non vult: aliud autem est proximè sufficiens, quod absque vllò alio medio in conuersionem influere potest, aliud remotè sufficiens quod influere potest in bonum aliquod opus quod si fieret gratia daretur ad conuersionem. Vnde vides totam hanc controuersiam quam proposui solutam iam esse cum ostendi neminem esse quem Deus perducere non velit ad gloriam, atque adeo cui non conferat media ad salutem necessaria, sed præter ea quæ dicta ibi sunt.

Ad habendam
fidem.

Ratio adhuc dubitandi propria huius loci primò est, quia Deus non dat omnibus auxilium sufficiens ad habendam fidem, quam tamen esse voluit necessariam ad salutem; sic enim dicitur actorum 14. & 17. quod Deus in præteritis generationibus, dimisit omnes gentes ingredi vias suas, & desepit tempora illa. Quod etiam conuincitur, ex eo quod innumeri nunc barbari degentes in syluis, aut in remotissi-

mis regionibus nihil audierunt de Christo, neque audire potuerunt. Quod autem dicitur eos habere auxilia remotè sufficientia, primò, gratis fingitur; deinde opus illud per quod illi se præpararent ad fidem, vel esset naturale, vel supernaturale, nõ primum quia hoc dixere Massilienses cum voluerunt opera naturalia esse posse dispositiones ad fidem, non secundum quia cum huiusmodi barbari fide careant nullum habent principium operandi supernaturaliter.

Ad vitandum
peccatum.

Secundò, non dat auxilium ad vitanda peccata. Quod videtur expresse dicere Aug. in Epist. ad Rom. c. 62. vbi de Pharaone loquens: *Non hoc (inquit) illi imputetur quod tunc non obtemperauerit quandoquidem obdurato corde obtemperare non potuit, sed quia dignum se præbuit cui cor obduraretur*: & sæpissimè asserit neminem à Deo deferi, nisi prius deferatur, ergo deferit si deferitur. Et huc etiam faciunt quæcunque disputat Apostolus ad Roman. de tempore legis Mosæ: cum dicit: *Legem subintrasse vt abundaret delictum, lex enim iram operatur*. Quod etiam frequenter tradunt August. & eius Discipuli. Denique non datur omnibus momentis homini gratia, ergo non potest semper ab eo vitari peccatum.

Ad conuersionem.

Tertiò, negat Deus etiam auxilia multis ad conuersionem, & penitentiam, vt asserunt innumera Scripturæ loca, v.g. dicitur peccatum ad mortem, peccatum in Spiritum S. Voluntariè peccantibus, non relinqui hostiam pro peccato. Impossibile esse vt qui semel illuminati sunt, iterum renouentur ad penitentiam, Excæcatio & induratio plurimorum quibus in pœnam præcedentium delictorum negatur deinceps omne prorsus auxilium, Excæca cor, &c. ne forte conuertantur & sanentur eos. Quod etiam clariùs ab August. dici non potuit, v. gr. lib. de Correp. & Gratia, c. 11. *Quibus deest tale auxilium pœna peccati est*, Et Epist. ad Vitalem, *Scimus gratiam Dei non omnibus dari*. Huc pertinet mensura peccatorum, vltra quam certum est nullam amplius dari gratiam, nisi velis gratias à Deo infinitas parari, si enim finitæ illæ sunt, certum est illas exhauriri.

Paruuli.

Quartò denique, huc facit indicata superius difficultas de paruulis quibus plusquam certum est negari media salutis necessaria sine vlla eorum culpa.

Affectio.

Dicendum tamen primò est, omnibus adultis quandiu viatores sunt, & capaces bonæ operationis, dari à Deo auxilia ad salutem sufficientia, non omnibus quidem momentis, sed frequentissimè, & quoties vrget obligatio aliqua præcepti. Ita Catholici omnes vnanimiter contra Velanum Lutheri, & Caluini dementiam, quam sequuti sunt, & nouis cumularunt erroribus recetiores dogmatistæ, dicentes nullum vnquam dari auxilium sufficiens iis qui benè non operantur, Dammati nuper a Cathedra Petri.

Ratio ge-
neralis.

Ratio enim generalis est, quia omnibus adultis datur à Deo auxilium, vel proximè vel remotè sufficiens ad obtinendam fidem & vitandum peccatum, & ad resurgendum à peccato, sed hoc sufficit ad obtinendam salutem, ergo cuilibet adulto datur auxilium sufficiens ad salutem. Maiorem fusè probant ex Scripturis, Patribus, Conciliis, & rationibus euidentissimis. Ruiz à disp. 39. ad 49. Vafq. disp. 93. Suares lib. 4. cap. 3. Herice disp. 34. cap. 4. & sequentibus Petauius lib. 10. sub finem.

Primò enim, ita conuincitur ex Scripturis, v. gr. Scripturæ. Ioan. 1. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Opus est* (inquit August. tractat. 2. in Ioann.) *vt non recedas ab eo qui nusquam recedit, opus est vt non deferas, & non defereris, noli cadere & non tibi occideri, si tu feceris casum ille tibi facit occasum, si tu stas presens est tibi. Et in Pl. 102. Huc applicat dictum Christi Matt. 6. Oriri facit solem suum super iustos, & super peccatores, vocat undique ad correctionem, vocat ad penitentiam, vocat impertiendo tempus viuendi. Matth. 11. Venite ad me omnes*

emnes, vbi vides neminem excipi. Quoscumque inuenieritis vocate ad nuptias. Ideo Sapientia Prouerb. 1. Clamitat in plateis, Conuertimini ad correptionem meam, en proferam vobis spiritum meum. Vnde August. lib. 83. quest. Nec (inquit) illi qui noluerunt venire alteri debent impurare, sed sibi tantum, quoniam ut venirent vocati sunt. Et ferm. 41. de Sanctis. In potestate nostra posuit qualiter in die Iudicii Iudicemur nihil à te extra te querit, in te enim posuit quod requirit. In eodem sensu dicitur intra nos esse regnum Dei, id est, inquit Cyrillus, in nostris affectibus, & potestate id capere. Præterea expectat Dominus, ut misereatur nostri, stat ad ostium & pulsatur, patienter agit nolens aliquos perire, sed omnes ad penitentiam reuerti. Iudicari postulat inter se & vineam suam. Quid potui facere, & non feci. Quoties volui congregare filios tuos, sicut gallina congregat pullos suos sub alas, & noluiisti, vos semper Spiritui Sancto restitisti. Quas voces amoris plusquam materni plenas quisquis non intelligit testes esse diuinæ in homines omnes munificentia, certe ille demens, ille surdus est.

Augustin.

Secundò Concilia, Patres & omnes Scholastici hoc tanquam certum ex fide tenent, v.g. sic definit Concilium Arausic. 2. Can. 25. Valent. 3. sub Lothario c. 2. Senon. Canone 15. & denique Trid. sess. 6. c. 11. & 13. Patres, ut dixi, referunt innumeros citati Doctores, sed vnus sanè August. autoritas aduersarios planè configit ut ostendit fusè Suar. lib. 4. de Gratia c. 18. Nam dicit, v.g. S. Doct. *Datam omnibus esse potestatem à Deo ut filij Dei fiant*, lib. 1. Retract. cap. 10. *Verum est omnes homines hoc posse si velint, sed preparatur voluntas à Domino, & tantum augetur munere charitatis ut possint*. Secundò, dicit non stare per Deum quo minus homo præcepta seruet, q. 2. ad Simplic. *Noluit ergo Esau, & non cucurrit, sed si voluisset, cucurrisset, & cum Dei adiutorio, peruenisset*, & l. 83. quest. q. 68. *Itaque nec illi debent sibi tribuere quod venerint quia vocati venerunt, nec illi qui noluerunt venire, debent alteri tribuere sed tantum sibi, quoniam ut venirent vocati, erat in eorum libera voluntate*.

Rationes.

Tertiò, rationes Theologicæ probant euidenter eandem sufficientiam diuini auxilij omnibus dari, *An mentitur Ioannes Baptista*, (inquit Hieronymus Epist. ad Oceanum) *Et digito Christum & voce demonstrans Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi si sunt adhuc in seculo quorum Christi peccata non tulerit*. & August. lib. 6. contra Iulian. c. 4. *Impingo, inculco, impertio recusanti, accipe, salubre est, nolo moriaris, vnus pro omnibus mortuus est, ergo mortui omnes sunt*. Deinde obligatio præcepti euidentis est etiam argumentum, si enim seruari non potest præceptum, certè præceptum non est ut est per se notum, *Deus impossibilia non iubet* (inquit Augustin.) *sed iubendo adiuuat ut possis, & docet petere quod non possis*. Imò cum fides & penitentia sint necessaria ad salutem, si auxilia Deus ad eas negaret, primus esset author, & prima causa damnationis. Alia omitto innumera.

Solutio primæ dubitationis.

Ad primam, Responsum est in tractatu de fide, neminem prorsus esse cui Deus saltem remora non conferat ad fidem capessendam auxilia, nisi velis ut nuper dixi, eum esse primam causam damnationis tot barbarorum. Significatur ergo tantum in illo actorum loco quod præteritis generationibus Deus non dederit auxilia proximè sufficientia, quibus post Christum copiosissimè illa tribuit, sed non negauit tamen vnquam auxilia remotiora, inspirationes nimirum ad legem naturalem seruandam ut manifestè conuincitur ex Apost. Rom. 1. vbi dicitur: *Esse inexcusabiles gentiles qui Deum non vt Deum glorificauerunt*, &c. Secundò dicitur, *quod opus legis scriptum est in cordibus eorum*. Per opera verò illa naturalia nullo modo se ipsos barbari vel remotè, vel proximè disposerent ad fidem, sed tantum ponerent conditionem sine qua Deus statuit non dare ipsis auxilia proxima, & tollerent obi-

cem illum qui claudit eorum oculos ne radium aspi- ciant diuini luminis semper patentem, & omnibus paratum ad percipiendum ut loquitur S. Dionys. lib. de Hierarchia Ecclesiast. cap. 9.

Ad secundam, Resp. nihil dici posse, vel absurdius, vel Deo iniuriosius, quam quod auxilia neget ad non peccandum, quia in eo nemo peccat quod vitare non potest ut sæpè repetit Augustinus, & eximè S. Leo ferm. 16. de Passione: *Iuste nobis instat præcepto, qui præcurrit auxilio, & benigne incitat ad obedientiam, qui ducit ad gloriam*. Locus ille Augustini vbi negat obtemperare potuisse Pharaon em atque adeo imputari non posse illi quod non obtemperauerit explicatus est infra tractat. 4. de impotentia solum consequente, non autem de absoluta, & antecedente, quasi dicat primarium Pharaonis peccatum à quo alia omnia promanent fuisse cordis duritiem voluntariam, ex qua sequutum postea fuerit ut obediens esse non potuerit: dicit ergo peccatum inobedientiæ non illi posse imputari ut seiuactum ab obduratione, sed non dicit illud ut coniunctum cum illa non debere imputari. Deserit quidem Deus sæpè peccatores auxilia negando congrua non subtrahendo sufficientia. De Lege Moyli quæ dicunt aduersarij Hæretica planè sunt, cum aiunt nullam in ea datam fuisse gratiam sufficientem imò & efficacem quasi verò non fuerint plures in ea Iusti, & peccatores. Apostolus autem de insufficientia legis quæ dixit, vera sunt, quia vel comparat tempus illud cum lege gratiæ, in qua dantur auxilia vberiora, & robustiora: vel loquitur de lege seorsim à gratia, per quam iuuatur voluntas ut obleruet legem.

Denique fateor quod non omnibus momentis Deus confert auxilium illud sufficiens, quia quoties peccator dormit, vel ad alia distractus est cogitationes illas non habet, quibus inuitetur ad conuersionem. Sed certum tamen est quod peccatori ob præcedens peccatum, sæpè spatium tollitur quo possit conuerti; occidit enim ei sæpè sol in meridie, & cum se tutum putat, tunc illi repentina ingruit tempestas. Vel etiam ita distrahitur ut de peccato nō cogitet. Secundò, tamè quoties de salute sua cogitat parata ei est gratia quæ redeat ad cor, & peniteat. Hoc significat omnino Deus cum dicit se stare ad ostium, & pulsare.

Ad tertiam, fusè responsum est in tractatu de Pœnitentia, neminem esse cui quandiu viuit: & sanæ mentis est negetur auxilium ad penitentiam sufficiens, & hoc probari ex innumeris Scripturis, vbi exponuntur diuitiæ bonitatis, & patientiæ, ac longanimitatis diuinæ, adducentis peccatores ad conuersionem, peccatum enim ad mortem pro quo Ioannes Apostolus orari vetat, peccatum in Spiritum Sanctum quod non remittitur in hac, neque in futura vita, voluntarium peccatum pro quo nulla satisfacere potest hostia, non sunt aliud quàm finalis impœnitentia, propter obstinam voluntatem peccandi. Impossibilitas renouationis ad penitentiam iis qui semel sunt illuminati, est vel interabilitas Baptismi semel suscepti, vel summa difficultas pœnitendi ob crebram reincidentiam: excœcatio, & induratio, non est negatio omnis auxilij, sed solum victricis gratiæ, alioqui obiurgatus non fuisset Pharaon, ex eo quod non conuerteretur, *Utsquequo non vis subiici mihi*, adiutorium ergo quod Augustinus in pœnam peccati negat omnibus dari, est auxilium quo actu conuertatur voluntas, quamuis habeat semper illud cum quo possit conuerti. Deniq, nulla est tanta mensura peccatorum, vt ex lege vniuersali statuerit Deus priuare viatorem auxiliis sufficientibus: *Nemini enim* (inquit S. Prosper) *Deus correctionis adimit viam, nec quemquam boni possibilitate spoliatur*.

Ad quartam remissa solutio est ad quæst. sequentē.

§. II.

Solutio secundæ.

Solutio tertiæ.

§. II.

An & quomodo Deus media electis præparet specialia.

PRæter generalem hanc voluntatem, quæ ad homines omnes pertinet, difficilius videtur altera illa præparatio mediæ, quæ non sunt propria nisi electis.

Prima
dubitatio.

Ratio enim dubitandi primò est, quia vt Deus præparet gratias congruas electis potius quam reprobis, debet videre necessariò aliquid in auxilio huiusmodi, ratione cuius illud attingat finem, magis quam auxilium sufficiens, sed nihil videre potest; vel enim videt solum cooperationem voluntatis adiunctam speciali gratiæ, quæ non est iuncta gratiæ alteri, & sic homo benè operans se ipsum discernit ab eo qui non benè operatur, quod probò: tunc homo se ipsum discernit ab alio, si totum discrimen benè operantis ab eo qui non benè operatur, sit consensus ipse voluntatis, sed si nihil sit in gratia tali, quod non sit in gratia sufficiente præter consensum voluntatis, totum discrimen benè operantis à non benè operante est consensus voluntatis; reliqua enim paria sunt, ergo benè operans se ipsum discernit.

Neque dicas quod homo benè operans se ipsum discernit sed cum gratia.

Contra enim, quia videtur repugnare omnino Apostolo quod homo partialiter se ipsum discernat, sed si discernit se ipsum cum gratia partialiter discernit se ipsum & æquè discretionem illam tribuere sibi debet ac gratiæ, atque ita sicut propter discretionem electi factam à Deo, dicit Apostolus, *Non est volentis neque currentis, sed miserentis Dei*, sic propter discretionem factam ab homine, dicere licebit est volentis, est currentis, non autem miserentis Dei. Sicut enim gratia discernit cum voluntate, sic voluntas discernit cum gratia, ergo id quod videt Deus non est solus consensus voluntatis. Minor probari facile potest, quia consensus saltem partialiter est à voluntate, sed tota discretio est à consensu, ergo discretio non minus est à voluntate quam à gratia. Adde quod nomen gratiæ specialis videtur dicere aliquid præter effectum futurum; dicit enim energiam quandam, & vim maiorem ad causandum infallibiliter effectum.

Secunda
dubitatio.

Secundò, autè ponere illam vim maiore in eo quod Deus præsciuit effectum sequuturum, non minuit, sed auget difficultatem, quia illa scientia est speculatiua, ergo est posterior efficientia gratiæ, neque potest illam constituere. Deus enim videt me consensurum gratiæ illi quia sum consensurus, ergo Deus scit virtutem gratiæ, quia illa erit, non autem illa erit, quia Deus scit, ergo Dei scientia, non facit gratiam esse specialem. Probatür clarè conseq. quia Deus scit, si ego dederò talem gratiam illa effectum habitura est, vel etiam, si ego dederò gratiam talem voluntas consentiet, ergo gratia victrix est obiectum antecedens scientiam conditionatam, & ab ea est independens. Confirmatur quia quando Deus cognoscit efficaciam, vel absolutè, vel conditionatè, tunc non cognoscit suam scientiam conditionatam, ergo gratia est victrix independentè ab illa scientia.

Tertia du-
bitatio.

Tertiò, ergo videt Deus in actu primo illius gratiæ victricis antecedenter ad actum secundum, aliquid quod non videt in gratia sufficiente, & hoc durissimum est dicere, primò, quia gratia victrix vt sic, infallibiliter dicit effectum, sed est victrix antecedenter ad consensum, ergo antecedenter est infallibilis & necessaria non autem solum consequenter. Deinde manentibus omnibus alijs, & sublato primùm consensu tollitur tota efficacia, ergo efficacia constituitur per consensum. Adde quod conqueri poterit re-

probis & dicere, quòd per ipsum non steterit, si enim accepisset gratias illas contemperate æquè ac electus, eodem modo conuersus fuisset.

Dico secundò, præter generale illud decretum dandi omnibus auxilia sufficientia, debet admitti decretum in Deo conferendi electis media infallibiliter efficacia tùm generalia, tùm particularia, interna, & externa, præuenientia & comitantia, & subsequencia, quibus electus benè operetur & moriatur in gratia.

Prima pars explicat existentiam specialis decreti per quod electio Dei assequitur quod intendit.

Assensio

Existentiæ
decreti spe-
cialis.

Primò enim, ita omnino conuincitur ex scripturis. *Quis enim te discernit*, inquit Apostolus 1. ad Corinth. 4. *ergo ille discernit* (inquit August. l. 2. contra duas epistolas Pelagianorum) *qui vnde discernimus impertit, penam debitam remouendo, & gratiam indubitam largiendo, ille discernit qui cum tenebre essent super faciem abyssi, dixit fiat lux, & facta est lux, & diuise hoc est discernit lumen à tenebris*. Deinde ipsemet Christus Ioan. 6. *Nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Vt scire* (inquit Augustin. tract. 26. in Ioan.) *quomodo trahit pater, docendo delectat, non necessitatem imponendo*. Iubet etiam alibi vt electi compellantur intrare, vocat secundum propositum, *ad hanc vocationem qui pertinent* (inquit idem l. de prædest. sanctorum c. 16. *omnes sunt docibiles Dei*. Deinde aperta ratio est, quia Deus in tempore nihil facit quod ab æterno facere non decreuerit, dat autem electis in tempore media cum quibus videt illos assequuturos salutem; si enim ignoraret quem effectum habitura sint media quæ tribuit, imperfectissimo modo voluntas eius operaretur, ergo Deus habuit æternum illud decretum. Quos enim prædestinauit, hos & vocauit.

Secunda pars explicat quales & quàm varias Deus electis suis gratias decreto illo suo æterno præparauerit. Huiusmodi sunt primò media generalia, Christus nimirum & sacramenta, quæ tametsi pro vniuersis hominibus Deus tribuerit, electos tamen præcipuè, instituens illa, sine dubio spectauit, & ad illos ordinauit, vt sint specialis thesaurus Christi, & fasciculus viuientium. Deinde parata etiam sunt auxilia specialia, quæ ita singulos sigillatim respiciunt vt eorum propria sint, per quæ applicantur media generalia, & sunt vel externa vel interna, quia immittit in eum finem aduersa, prospera, morbos, socios, conciones, pios libros, & alia quibus velut occasionibus Deus vtitur, vt mentem interius illuminet, & accendat affectum, immittit auxilijs sine quibus inutilia illa essent extrinsecus solum sonantia, nisi Deus ipse cor tangeret, præueniendo, adiuuando, subsequendo. *Nolentem enim* (inquit August. in Enchir. c. 32.) *præuenit vt velit, volentem subsequitur ne frustra velit*. Et alibi triplicem gratiæ illius effectum commemorat, regere, custodire, adiuuare, in Psal. 44. *Protegit nos quia Deus est ne moriamur, regit nos quia rex est ne cadamus, regendo autem non frangit nos, nam quos non regit frangit*. Alij vocant excitationem, directionem, protectionem.

Varieas
gratiarum.

Tertia pars explicat gratiæ huius vim inuictam, quam eleganter complexus S. Prosper carmine de ingratia c. 15. *At verò omnipotens hominem cum gratia saluat, ipsa suum consummat opus*, & August. l. 1. ad simplician. quæst. 2. *Si Deus miseretur iam volumus, ad eandem quippe misericordiam pertinet vt velimus*, de quo argumento disputari debet alibi plenius.

Ad primam Resp. rectè probari eo argumento quod consensus voluntatis non est id quo gratia victrix distinguitur ab ea quæ sufficiens tantum est, vt etiam fuisse olim probaui, quamuis verum omnino sit quod gratia victrix vt sic necessariò connotet consensum voluntatis, non tanquam aliquid constitutum, sed tanquam

Solutio
trium du-
bitatio-
num.

tanquam aliquid consequens atque ita totum concedo argumentum.

Ad secundam etiam concedo, quod discrimen vtriusque gratiæ peti nullo modo potest à scientia conditionata, vt rectè probatur in argumento, alioqui Deus videns gratiam victricem videret se videre: quamvis verum omnino sit, quod gratia ista rationem habet specialis beneficij ex hac scientia, quæ propterea necessariò præsupponitur à decreto illo de quo agimus, vt sapè probatum est.

Ad tert. igitur, concedebam olim quod congruitas gratiæ dicit aliquid in actu primo, quod non dicit gratia non congrua, sed ita tamen vt dicat actum secundum connotatiuè vt aliquid consequens; si enim congruitas esset in actu secundo sine respectu ad actum secundum, imposeret necessitatem antecedentem cum tamen pro certo non sit infallibilis nisi consequenter, & ex suppositione, sublato ergo consensu tanquam aliquo consequente tollitur congruitas gratiæ, non autem eo sublato vt aliquo antecedente, unde fit vt consensus non constituat gratiam congruam sed ab illa tamen essentialiter connotetur reduplicatiuè, vt congrua est.

Neque dici potest quod reprobis qui non acceperunt gratias contemperatas conqueri possit de Deo qui non tenebatur illas dare, deditque totum quod satis erat vt conuerteretur si vellet, quamvis electus gratias teneatur agere cui misericorditer gratiæ illæ collatæ sunt; quod notauit eximie August. l. de dono perseuer. c. 8. *Qui liberatur (inquit) habet unde gratias agat, qui damnatur non habet quod reprehendat, sed hoc latius disputare vetat Cathedra Petri.*

SECTIO IV.

De tertio actu prædestinationis, qui est prædefinitio actuum liberorum hominis electi.

Preparatio mediæ gratiæ, quam hæcenus exposui, non attingit assequutionem gloriæ, nisi mediantibus actibus illis, quibus meretur electus gloriæ, & eam obtinet; eorum ergo actuum præparatio, seu decretum prædefiniens vt sint illi actus, pars est sine dubio prædestinationis, si tamen illud aliquod est. De qua celeberrima controuersia, quæ ad præcipuam huius loci difficultatem, viam omnino munit, vt dicam clarissimè quatuor disputari possunt. Primò, ad intelligentiam status quæstionis, quid & quodplex in Deo esse possit prædefinitio. Secundò, vtrum actus bonos hominis electi prædefinire possit Deus aliquo modo antecedenter. Tertio, vtrum prædefinire possit illos etiam absolute. Quarto, vtrum etiam actus malos possit prædefinire.

§. I.

Quid, & quodplex esse possit in Deo prædefinitio.

Prædefinitio triplex

Certum est primò, prædefinitione vniuersim significare decretum antecedens existentiam operis potest autem præcedere primò tempore, non autè causalitate, si Deus velit aliquid esse, quia vidit illud futurum; tunc enim decretum præsupponit actum vt futurum, & vt præscitum, & est prædefinitio consequens vt patet, quæ vocari potest voluntas approbationis. Secundò, decretum Dei præcedit actum liberum vt absolute præscitum, & vt absolute futurum, sed sequitur illum vt futurum sub conditione, quando Deus decernit præbere concursum simultaneum creaturæ, quia vidit, illam operaturam, si nolit ei deesse. Hoc decretum vocari solet prædefinitio comitans, quia est decretum concursus simultanei, sed reuera tamen est antecedens vt patet. Tertio, decretum illud Dei præcedere potest actum liberum vt præscitum.

Tom. I.

tum, & vt futurum, si priusquam viderit voluntatem operaturam, tum absolute tum conditionatè, decernat efficaciter & absolute vt voluntas eliciat talem actum, & hæc est quæ propriè vocatur prædefinitio antecedens quia præcedit actum non solum tempore sed etiam causalitate cum infallibiliter illum causet.

Certum est secundò, prædefinitionem hanc antecedentem diuidi primò in eam quæ omnino interna est, & per modum puræ intentionis, & eam quæ est externa, & per modum exequutionis. Prædefinitio purè interna est, quæ Deus efficaciter decernit, vt voluntas eliciat talem actum, liberè determinando se ipsam, & per illa media quæ per scientiam conditionatam vidit ita esse congrua, vt quamvis voluntas possit illis resistere, infallibiliter tamen habebunt effectum. Prædefinitio externa illa est, quæ decernit efficaciter vt voluntas eliciat talem actum, physice illam determinando per qualitatem cui voluntas non possit resistere. Cōueniunt hæc duæ prædefinitiones in eo quod vtrique præcedat actum absolute futurum; differunt autem primò, quia prædefinitio purè interna decernit solum ea media, quibus voluntas potest resistere; sunt enim illa media, quæ non mouent voluntatem nisi contingenter, & quæ haberent effectum quamvis nulla esset prædefinitio; altera verò decernit medium cui voluntas non potest resistere, quia mouet voluntatem ad agendum necessariò. Secundò, prædefinitio purè interna non immutat modum agendi voluntatis, quia eā positā semper voluntas se ipsam determinat; altera verò immutat omnino modum agendi libertatis, quia eā positā voluntas determinatur ab extrinseco.

Prædefinitio antecedens

Certum est tertio, prædefinitionem hanc internam posse diuidi primò in eam quæ simpliciter absoluta est, & nullo modo est conditionata etiam virtualiter, & eam quæ licet realiter absoluta omnino sit, virtualiter tamen & æquiualeuter est conditionata. Prima illa est, quæ Deus postquam præuidit se habere media, quæ nouit infallibiliter esse congrua, decernit solum actum voluntatis in se ipso non includendo vllum ordinem ad huiusmodi media, & ad illam scientiam, sed absolute volendo actum esse, ita vt ex illa postmodum voluntate progrediatur ad paranda media. Secunda est quæ Deus explicitè vult ipsum actum & talia media simul; vult enim actum per talia media, & talia media vt fiat talis actus, neque decernit actum absolute, nisi quatenus ex medijs illis futurus est; hoc enim decretum absolutum reuera est, & directè tendit in ipsum actum liberum, nec est sola voluntas eius in causa, sed est tamen vt vides conditionatum æquiualeuter, quia cum non velit actum illum voluntatis nisi per medium, cui voluntas potest resistere, virtualiter dicit se non velle illum actum voluntatis creatæ, nisi quia videt illam consensuram tali medio, cui si resisteret, se non adhibiturum alia media, quæ consensum extorquerent, quod est decretum esse virtualiter conditionatum, itaque prædefinitio antecedens nihil aliud est, quàm decretum efficax voluntatis diuinæ, quo voluit talem actum v.g. charitatis, à me fieri omnino liberè, antequam per scientiam absolutam viderit me illum esse facturum, & postquam per scientiam conditionatam vidit se habere media quibus infallibiliter consensurus essem. His positis celeberrima inter Theologos difficultas est, de prædefinitione hac antecedente, vtrum Deus postquam per scientiam conditionatam vidit se habere media ita congrua, vt per illa voluntas sit benè operatura possit absolute ac efficaciter decernere, vt voluntas eliciat liberè talem actum antequam per scientiam absolutam viderit talem actum esse futurum: id est vtrum Deus efficaciter possit velle vt aliquis actus fiat liberè, quod modo disputandum est.

Prædefinitio conditionata virtualiter

§

§. II.

§. II.

Utrum Deus antecederet prædefinire post actum liberum creature.

Prima dubitatio.

Ratio dubitandi est primò, quia illud decretum Dei quod facit necessitatem antecedentem, non est compossibile cum exercitio libero voluntatis creatæ, prædefinitio antecedens quæ Deus efficaciter vult, ut aliquis actus fiat à voluntate, facit necessitatem antecedentem, ergo illa prædefinitio non est compossibilis cum exercitio libero creatæ voluntatis, maior sæpè probata est, probatur minor, illa necessitas est antecedens quæ non cauatur per ipsam rei existentiam & futuritionem sed potiùs illam causat, prædefinitio antecedens cauatur necessitatem, quia cum illa est incompossibilis negatio effectus, & illa necessitas non cauatur sed potiùs causat futuritionem effectus, ergo illa prædefinitio facit necessitatem antecedentem.

Neque videtur sufficere vulgaris solutio Suaris, & aliorum quod prædefinitio licet antecedit rem absolute futuram, sequitur tamen illam ut futuram sub conditione, quia Deus non hoc prædefinit nisi postquam vidit se habere media quibus voluntas non est restructura.

Contra enim arguo illa necessitas est simpliciter antecedens quæ non cauatur per futuritionem effectus etiam conditionatam, prædefinitio illa faciens necessitatem non cauatur per futuritionem conditionatam, quia illa ut sæpè dixi, non potest vllò modo mouere Deum ut aliquid decernat, aliqui boni actus reproborum conditionatè præciter mouent Deum ad dandam illis gloriam, ergo illa necessitas est antecedens. Deinde nihil in statu absoluto reperiri debet, inuehens necessitatem quod non reperitur in statu conditionato; si enim Deus videat conditionatè voluntatem benè operaturam, deinde statuatur illam determinare, tollitur libertas, sed in statu absoluto reperitur prædefinitio quæ non reperitur in statu conditionato, ut postea dicitur, ergo illa prædefinitio tollit libertatem.

Secunda dubitatio.

Secundò, illas prædefinitiones videntur sæpè sancti Patres damnaſſe, Chrysost. hom. 2. in epistolam ad Hebræos. Deus (inquit) sua voluntate non antecedit voluntates nostras, ne nostrum ledatur arbitrium. Damasc. l. 2. fidei c. 30. Scire (inquit) oportet Deum omnia præscire, sed non omnia præfinire, præscit enim ea quæ in nostra potestate ac arbitrio sunt, at non ea prædefiniuit, neque enim vitium admitti vult, neque rursus virtutem inferi, quod idem omnino dicit in dialogo contra Manich. Deus (inquit) illa quæ in nostra potestate sunt præscit virtutem nimirum, & vitium, ea demum præfiniuit quæ in nostra potestate minime consistunt.

Conclusio.

Dicendum primò est, sublatà quidem scientià conditionatà eorum mediorum, per quæ voluntas liberè operatur, nullo modo potest Deus prædefinire actus liberos voluntatis efficaciter, & antecederet, sed illa tamen scientia supposita, prædefinire illos potest, & de facto prædefinit, antequam sciat illos esse futuros absolute.

Primæ partis probatio.

Primam partem illi omnes asserunt, quibus placet voluntatem hominis esse sui iuris: probaturque argumento nuper proposito, quia si ante præuisionem effectus futuri Deus absolute prædefiniat talem actum esse, implicabit posito eo decreto ut ille actus non sit antecederet ad omnem determinationem voluntatis, atque ita necessitate imponet voluntati antecedentem; si enim decretum efficax est, & infallibile necessariò effectus ex illo sequitur, ergo infert necessitatem non consequentem, cum sit decretum antecedens, ergo antecedentem libertati contrariam.

Deinde si Deus non cognoscit conditionatè quid futura sit voluntas decretum eius non potest habere infallibilitatem ex hac scientia, ergo illam habebit necessariò ex efficacia mediij quod effectum necessariò inuehat.

Secundam partem fusè probant Suarez l. 1. de auxilijs c. 16. l. 2. c. 7. l. 3. c. 17. Ruiz tom. de prouident. disput. 6. & sequent. Arrubal disp. 77. innumeri alij quibus non nisi fortè in speciem repugnant Vasques, Herice, &c.

Probatio secundæ partis.

Primò enim ex scripturis probari apertissimè potest. Ephes. 2. *Ipsius factura sumus creati in Christo Jesu in operibus bonis quæ preparauit Deus ut in his ambulemus.* Illud creati in operibus bonis (inquit August. l. de prædest. sanct. c. 10.) *gratia est, quod autem sequitur preparauit Deus ut in illis ambulemus prædestinatio est.* Luc. 13. *Compelle intrare, non compellit autem intrare nisi decernat ingressum, Erratis* (inquit August. l. 2. contra secundam epistol. Gaudentij.) *Nescientes scripturas neque virtutem Dei, qui eos volentes facit dum cogit inuitos, quia etsi volenter adducuntur, & compelluntur intrare, intus tamen inueniunt, unde se letentur intrasse: Sapient. 12. Subest tibi cum volueris posse disponis enim nos cum magna reuerentia. Volenti Deo saluum facere* (inquit idem l. de corrept. & grat. c. 14.) *Nullum resistit arbitrium, sic enim velle, & nolle, in volentis & nolentis est potestate, ut voluntatem non impediat neque superet potestatem.* Psalm. 113. *Omnia quæcumque voluit fecit. Omnipotentis voluntas inuicta est, omnia quæcumque vult facit,* (inquit S. Doctor in Enchirid. c. 202. additque postea,) *ideo rogandus est ut velit, qui necesse est si voluerit: 2. ad Corinth. 2. Potens est Deus omnem gratiam abundare facere in vobis, ut abundetis in omne opus bonum. Possibile enim Deo est* (inquit idem August. l. de dono perseuer. auersas & aduersas ad fidem suam conuertere hominum voluntates, &c. Ephes. 1. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti: ubi electio Dei dicitur esse causa sanctitatis. Non ergo* (inquit idem l. de prædestinat. sanct. c. 18. *elegit nos quia eramus sancti sed ut essemus: ideo quippe tales eramus futuri, quia elegit ipse prædestinans, ut tales per gratiam eius essemus. Denique promittit sæpè Deus bona electorum operas faciam ut in præceptis meis ambuletis. Attendite* (inquit ibid. c. 11.) *& videbitis promittere Deum facturum se ut faciant quæ iubet ut fiant, ex quibus.*

Scriptura.

Secundò, licet argumentari, potest Deus sine damno libertatis ea prædefinire aliquo modo, quæ scit se posse facere sine damno libertatis, sed Deus potest facere sine damno libertatis & scit se posse facere, ut eliciantur opera bona ut habetur ex allatis scripturis & Augustino Cor enim regis in manu Dei. Quis? (inquit August. in Enchir. c. 97. *iam impiè desipiat, ut dicat Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, ubi voluerit, quando voluerit in bonum posse conuertere, ergo potest opera illa prædefinire. Confirm. quia si Deus efficit omnino ut velimus & faciamus, potest etiam illud prædefinire, sed Deus efficit omnino ut velimus & faciamus, ut docet August. innumeris locis v. g. l. de prædest. sanct. c. 10. *Etsi faciunt homines bona, quæ pertinent ad colendum Deum ipse tamen facit, ut faciant.**

Secunda ratio.

Tertiò, quicunque scit se habere media, quæ illasà libertate voluntatis, omnino habitura sunt effectum, potest illasà libertate prædefinire omnino efficaciter talem actum, sed Deus scit se habere media efficacia, quæ sine damno libertatis infallibiliter habitura sunt effectum, ergo Deus potest illos actus prædefinire: Si enim illos (inquit Aug. l. 1. ad simplic. q. 2.) quibus Multitudo est verbum crucis docere voluisset, procul dubio venisset etiam ipsi: Et l. de prædest. sanct. c. 8. *Hac* (inquit) *gratia quæ occultè cordibus tribuitur à nullo duro corde respuitur.*

Tertia ratio.

tur, ergo potest efficaciter prædefinire illa opera.

Maiores multis familiaribus exemplis probari potest, possum efficacem habere voluntatem emendi pñum, & ex ea in forum proficisci, ubi scio venalem prostare pannum offerentibus pecunias, & tamen pender venditio illa ex voluntate vendentium: habeo voluntatem efficacem eliciendi actum virtutis ad quem scio necessariam esse gratiam, ergo possum absolute velle aliquid, pendens à libera voluntate alterius quando scio me habere media quibus illud comparem.

Dices quando aliquis pater dat filio media, quibus euadat doctus non potest efficacem habere voluntatem huius finis, quia ille ponendus est in executione per liberam voluntatem filij, ergo similiter non potest Deus efficaciter intendere finem quem videt, pendere à voluntate hominis.

Resp. magnam esse disparitatem, quia ille pater non cognoscit certò effectum quem habitura sunt illa media, ideoque certò præfinire non potest illum finem, si verò sciret illorum mediorum efficaciam, non est dubium, quin posset finem illum prædefinire.

Quarta-
tio.

Quartò, non potest tolli libertas ex vi decreti quando decretum est de ipsa libertate & causa illius, sed hæc prædefinitio est decretum de ipsa libertate; est enim decretum ut actus exerceatur liberè, ergo non tollit libertatem. Probat maior, quia tunc libertas non tollitur per decretum, quando Deus ex vi decreti non tenetur alia vlla præparare media, quàm ea cum quibus actus omnino liberè fieret, si non esset prædefinitus, sed ex vi huius decreti Deus non tenetur præparare alia media, quàm ea cum quibus actus liberè fieret si non esset prædefinitus, quia illud decretum sequitur scientiam conditionatam, & est de actu faciendi liberè, ergo, &c.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad primam, Resp. prædefinitionem istam antecedere quidem consensum absolute futurum, sed esse posteriorem consensu conditionatè præuiso, & hoc omnino sufficere, ut non tollatur libertas per illam necessitatem, quæ tunc erit solum sequens, & ex suppositione, nam ex scientia conditionata, simul cum voluntate dandi conditionem, sequitur aliqua necessitas antecedens consensum absolute futurum neque tamen libertati contraria est hæc necessitas, quod idem in prædefinitione locum habet.

Ad probationem autem Resp. certissimum quidem omnino esse quod actus conditionatè præuisus nullo modo potest Deum mouere, neque vllam habere rationem meriti, cui Deus premium aliquod decernat, ut rectè probat argumentum, potest tamen esse conditio aliqua sine qua Deus aliquid non decerneret, imò potest habere rationem causæ finalis, propter quam aliquid Deus decernat: v.g. quia Deus videt me consensurum tali gratiæ, non potest Deus talem dare gratiam ut premium huius consensus, sed potest illam dare ut medium ad talem consensum tanquam finem talis gratiæ, quem consensum si non præuideret, non daret talem gratiam; tunc enim consensus causa est huius gratiæ non meritoria sed finalis, & vera conditio sine qua Deus talem gratiam non daret. Prædefinitio itaque pendere non potest à consensu futuro conditionatè, tanquam à merito, sed pendere ab ea potest, ut à causa finali & conditione sine qua Deus non prædefiniret vllò modo actum liberum, cum enim videat se habere media quæ infallibiliter effectum habitura sunt & nisi hoc sciret, non prædefiniret actum, certè prædefinit cum dependenter à futuritione actus liberi sic præuisa conditionatè: ergo prædefinitio est posterior actu præuiso, quæ sequuntur probant prædefinitionem hanc esse non posse absolutam, quod patebit ex dicendis esse certissimum.

Tom. I.

Ad secundam etiam Respond. negari solum à Solutio
Chrysostomo, & Damasceno prædefinitiones illas secunda.
omnino absolutas, de quibus modò dicendum est.

S. II.

Utrum Deus possit prædefinire omnino absolute actum liberum creaturæ.

Dixi posse prædefiniri antecederet actum liberum, antequam cognoscatur absolute futurum, sed præcipuum restat punctum difficultatis, utrum ille actus possit absolute à Deo decerni ut hoc decretum nullam etiam virtuale includat conditionem; dupliciter enim, ut monui, actus ille potest præfiniri, primò, per modum puræ intentionis, & simpliciter absolute, si postquam vidit Deus media quibus voluntas consensura est, decernat absolute ut voluntas eliciat talem actum, nihil cogitando de medijs, ad quorum deinde electionem progrediatur ex vi huius intentionis. Secundò, prædefinire potest ut sit talis actus absolute quidem, & efficaciter, sed cum virtuali conditione, si prædefiniat talem actum, simul & ea media per quæ vidit talem actum liberè futurum; siue distinctè talia media decernat, siue decernat solum confuse dicens volo ut talis actus fiat liberè per media illa quæ non tollunt libertatem non per alia.

Status
controver-
sæ.

Ratio ergo dubitandi primò est, quia quando non est necessitas antecedens illata per decretum, non violatur libertas, prædefinitio illa simpliciter absoluta & per modum puræ intentionis, abstrahens à medijs non facit necessitatem antecedentem cum sequatur scientiam conditionatam ut dictum est, ergo per illam libertas non violatur.

Quadruplex
dubitatio.

Secundò, qui se habere media ad finem quæ habebunt effectum sine violatione libertatis, potest efficaciter velle talem finem, & postea ex voluntate finis progredi ad voluntatem mediorum, sed Deus se habere huiusmodi media, ergo potest efficaciter velle hunc finem, & velle postea media, ut nuper dixi. Confirmatur quia Deus vult talem finem, ut causam horum mediorum, ergo vult prius finem quàm media.

Tertiò, Deus sine dispendio libertatis (ut argumentabar etiam superius) potest absolute sine conditione vlla præfinire, id quod nouit se posse facere sine dispendio vllò libertatis; decretum enim non potest magis violare libertatem quam executio decreti, sed Deus sine dispendio libertatis efficere potest ut voluntas electi nunc eliciat talem actum contritionis, ergo illum actum absolute potest Deus prædefinire.

Quartò, quoties non immutatur modus operandi voluntatis liberæ, id est non assumuntur media nisi ea cum quibus voluntas liberè operatur, toties libertas non violatur, ista prædefinitio non assumit alia media, ergo libertas per illam non violatur. Maior probatur, quia id quod est actus purè immanens in Deo, non potest violare libertatem, nisi ponendo extra se aliquid contrariū libertati, prædefinitio est actus purè immanens in Deo, ergo non tollit libertatem nisi ponat aliquid extra Deum quod sit contrarium libertati. Confirmatur quia si Deus prædefinit actum ipsum contritionis non prædefinit tantum illius causam, sed Deus ut dictum est prædefinit actum ipsum contritionis, ergo non illum prædefinit solum in causa.

Dico secundò, Deus non potest actus liberos creaturæ prædefinire, per modum puræ intentionis, & absolute simpliciter, etiam supposita scientiā conditionatā. Ita docent Vasq. disp. 99. c. 8. Molina disp. 13. Lessius c. 4. de prædestinat. contra Suarez, Ruiz & alios plures.

Affertio
negatiua.

Ratio est primò, quia prædefinitio absoluta & antecedens per modum puræ intentionis, id est non includens

S 2

includens media etiam si sequatur scientiam conditionatam, eodem tamen modo libertati contraria est, ac si Deus necessitaret physicè voluntatem, postquam prævidit conditionatè, quid voluntas factura sit liberè, sed huiusmodi determinatio non obstante scientiâ conditionatâ faceret necessitatem contrariam libertati, ergo illam etiam facit prædefinitio illa simpliciter absoluta & per modum puræ intentionis. Probatum maior prædefinitio sequens scientiam mediam æquè tollit libertatem, ac determinatio eandem scientiam sequens, si æquè implicet contradictionem ut cum hac prædefinitione coniungatur negatio actus, quam cum determinatione, sed æquè implicat, quia tam implicat ut cum prædefinitione absoluta coniungatur negatio effectus, ac cum determinatione; ideo enim determinatio facta post scientiam mediam tollit libertatem, quia cum illa est impossibile negatio effectus, ergo prædefinitio etiam si sequatur scientiam conditionatam libertati tamen contraria est. Confirmatur quia ideo determinatio illa libertatem tolleretur, quia non est in mea potestate ut illam habeam vel non habeam, & illâ posita non possum non agere, sed si prædefinitio ita sit absoluta & per modum puræ intentionis, ut excludat omnia media, nullo modo est in mea potestate, & illâ posita non possum non agere, ergo tam illa prædefinitio libertati contraria est quam determinatio.

Prima
causatio.

Responderi potest illam prædefinitionem esse in mea potestate, quia si Deus non prævidisset consensum futurum sub conditione non prædefinivisset actum liberum.

Sed contra manifestè, nam illa prædefinitio non est in mea potestate, quæ omnino absoluta est abstrahendo à medijs quibus voluntas consensura est liberè, sed prædefinitio simpliciter absoluta, & per modum puræ intentionis abstrahit ab omnibus medijs, quibus voluntas prævidetur consensura esse liberè, ergo illa non est in mea potestate. Deinde ut hoc decretum sit in mea potestate, debet includere hanc conditionem, saltem virtualiter, si voluntas consentiat talibus medijs, sed si sic per modum puræ intentionis & simpliciter sit absoluta non includit hanc conditionem ut patet, ergo illa non est in mea potestate. Denique argumentor clarissimè, ut hæc prædefinitio non faciat necessitatem antecedentem oportet ut pendeat à scientia conditionata eorum mediorum quibus voluntas consensura est liberè, sed si sit per modum puræ intentionis & simpliciter absoluta, non pendet à scientia illa conditionata horum mediorum; abstrahit enim ab illis medijs, alioqui non esset per modum puræ intentionis; includeret enim media & esset conditionata saltem virtualiter, ut mox dicam, ergo illa non est dependens à scientia conditionata.

Secunda
causatio.

Responderi secundo potest esse discrimen determinationis, & prædefinitionis quod prædefinitio est pure immanens atque adeo non immutat modum agendi voluntatis, cum ex ea non suscipiantur nisi ea media cum quibus voluntas servatura est indifferentiam; at verò determinatio non est immanens, sed immediate rapit voluntatem ad operandum.

Sed contra, decretum internum cum quo est impossibile negatio actus, æquè facit necessitatè ut sit actus, ac si esset externum, sed prædefinitio absoluta simpliciter est huiusmodi decretum internum, ergo æquè facit necessitatè, ac si esset externum decretum quod violat libertatem, quia cum eo est inconiungibilis negotio actus non quia est externum. Deinde istud decretum si absolutum est & efficax, necessariò ponit extra se aliquid, istud est efficax, ergo saltem consequenter aliquid extra se ponit. Neque dicas ponere solum media quibus voluntas potest reluctari, nam si

est absolutum, tenetur saltem remotè adhibere media quæ cogant libertatem ut statim ostendam.

Responderi tertio potest, determinationem non sequi scientiam eorum, quæ voluntas factura est liberè, sed scientiam eorum quæ voluntas est factura necessariò; prædefinitio autem sequi scientiam eorum quæ voluntas est factura liberè.

Tertia
causatio.

Sed contra, si prædefinitio sequitur scientiam eorum quæ voluntas est factura liberè, debet esse decretum ut voluntas operetur si velit, & non operetur, si nolit, alioqui non est decretum ut voluntas operetur liberè, sed si decretum illud est ut voluntas operetur, si velit, est decretum conditionatum, non autem absolutum simpliciter; ergo prædefinitio non potest esse decretum absolutum simpliciter. Deinde redeunt argumenta quibus probavi non posse voluntatem operari liberè, si ponatur aliquid ab ea independens cum quo negatio effectus coniungi non potest, quod ex sequentibus magis confirmabitur.

Secunda
ratio.

Secunda enim ratio sit indicata nuper, quia ut prædefinitio sequatur scientiam conditionatam & non faciat antecedentem necessitatem oportet, ut in statu absolutæ futuritionis nihil reperiatur, quod non sit in statu futuritionis conditionatæ, alioqui decretum non sequitur adæquatè scientiam mediam, sed in statu futuritionis absolutæ reperitur prædefinitio absoluta quæ non erat in statu futuritionis conditionatæ, nam illa scientia conditionata non ferebatur in ipsam prædefinitioem sed tantum in media gratiæ, ergo illa prædefinitio non sequitur scientiam mediam.

Tertia ra-
tio.

Tertia denique ratio est, quia tunc decretum Dei violat libertatem, quando ex vi eius Deus tenetur adhibere media quibus voluntas cogeretur, si vellet reluctari medijs suavis, sed si prædefinitio sit omnino absoluta, per modum intentionis, ita ut non includat villo modo media suavia, tenetur Deus adhibere illa media, quæ voluntatem cogant, si illa vellet reluctari omnibus alijs medijs, alioqui decretum Dei esse posset irritum, ergo illud decretum tollit libertatem, cum immutat saltem remotè modum eius operandi. Confirm. quia decretum tollit libertatem & immutat modum eius operandi, quando Deus non parat voluntati concursum in differentem ad operandum, & non operandum, sed si omnino absolute decernit, ut voluntas operetur non potest parare concursum ad non operandum; Deus enim haberet voluntates oppositas ergo prædefinitio illa per modum intentionis immutat saltem remotè modum operandi libertatis.

Dico tertio, potest Deus prædefinire liberos actus creaturæ in se ipsi antecedenter & absolute, cum conditione tamen aliqua virtuali, prædefinendo simul & eodem actu media quibus videtur voluntatem non restitutam, id est non per modum puræ intentionis præfinire illos potest, sed includendo media, & dicendo volo efficaciter talem actum elici à creatura, per media quibus video illam consensuram, non autem per alia.

Prædefini-
tio condi-
tionata
virtuali-
ter.

Ratio est, quia illud decretum quod conditionatè terminatur ad actum liberum, non potest tollere indifferentiam voluntatis, est enim decretum ut sit actus si voluntas voluerit. Sed si Deus post scientiam conditionatam, dicat volo talem actum voluntatis esse, per hæc media, non autem per alia, prædefinitio conditionatè terminatur ad actum liberum; est enim decretum ut si voluntas consentiat talibus medijs, eliciat talem actum, si autem velit talia repudiare media, hunc etiam actum non eliciat, ergo illa prædefinitio non tollit libertatem; non enim immutat etiam remotè modum operandi libertatis, cum Deus ex vi huius decreti, non teneatur adhibere nisi ea media cum quibus voluntas manet libera.

Deinde licet implicite ac virtualiter conditionata sit

fit

fit hæc prædefinitio, realiter tamen absoluta est, quia si habeo media congrua quibus video consenturam esse voluntatem, possum absolute velle consensum per illa tantum media non autem possum velle tale medium sine his mediis, alioqui fuit omnino inutilis scientia hæc conditionata. Denique probant istam conclusionem clarissime argumenta omnia quibus prima conclusio probata est, & contra illam non faciunt ea quibus probatur secunda.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad primam enim Resp. satis ostensum esse prædefinitionem nullo modo posse sequi scientiam mediam si sit absoluta simpliciter, & per modum puræ intentionis abstrahens omnino à mediis; non enim potest sequi scientiam illam nisi pendeat ab illa ut à conditione, sed si pendeat ab illa ut à conditione, virtualiter saltem est conditionata, ergo non sequitur scientiam conditionatam, si non sit conditionata virtualiter saltem & implicite, atque ita facit necessitatem antecedentem, si sit simpliciter absoluta, & per modum intentionis omnino puræ.

Solutio
secundæ.

Ad secundam Resp. distingo maiorem, qui scit se habere media, quæ habebunt effectum sine violatione libertatis, potest prædefinire finem, per modum puræ intentionis, & abstrahendo ab illis mediis nego, potest cum conditione virtuali, & includendo talia media concedo. Si enim decretum illud absolutum omnino sit, & abstrahat à mediis iam tenebitur Deus ex vi huius decreti adhibere media quæ cogant voluntatem, si ea vellet repudiare illa media sua via ut dixi. Ad confirm. sæpè dictum est quod finis causat quidem semper voluntatem mediorum, quamvis amor finis non semper causet illam, quoties scilicet finis non est volutus nisi per talia media, concedo. Itaque quod Deus vult finem ut causam horum mediorum, ita tamen ut non illum velit nisi ut obtinendum per talia media, vnde nego consequentiam quod Deus velit prius finem quam media cum velit utrumque simul, & eodem actu ut sæpè dictum est superius.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam Resp. cum eadem distinctione Deus potest sine dispendio libertatis prædefinire per modum puræ intentionis, & abstrahendo à mediis, id quod novit se posse facere sine dispendio libertatis nego, potest cum conditione virtuali & volendo simul media concedo; sicut enim non potest sine illis mediis exequi hoc decretum, sic neque sine illis potest habere hoc decretum.

Solutio
quartæ.

Ad quartam Resp. ista prædefinitio non assumit media nisi sua via, si virtualiter conditionata sit, & ab illis mediis non abstrahat, concedo, si sit per modum puræ intentionis, & ab illis mediis abstrahat nego. Quia teneretur Deus assumere alia si voluntas istis repugnaret, ut potest repugnare ut sæpè dixi, vnde teneretur ex vi huius decreti mutare modum operandi voluntatis. Ad probationem Resp. actum immanentem Dei tollere libertatem si non sit aliquo modo conditionatus, quia est omnino impossibilis cum negatione actus, cum ex vi eius teneatur Deus assumere quælibet media etiam si libertati contraria sint.

Ad confirm. Nego hanc prædefinitionem tendere solum ad media, nam per eam Deus vult explicitè finem, media verò sua via vult etiam vel implicite, vel explicitè, quia non est ut dixi per modum puræ intentionis.

S. II I.

Virum actus etiam mali creaturarum possint à Deo prædefiniri.

HAtenus dixi de actibus bonis creaturæ voluntatis, nunc queritur utrum actiones etiam malas absolute ac efficaciter Deus prædefiniat omnino antecedenter, v. gr. priusquam videat Deus quod, Iudas erit proditor, utrum prædefiniat efficaciter & absolute

ipsius prodicionem in talibus circumstantiis faciendam. Sic enim asseruit Bannes pluribus locis, v. gr. 1. p. q. 14. art. 13. q. 19. art. 10. dub. 1. quæst. 23. art. 3. dubio 2. quem sequuti sunt Aluares disp. 24. de auxiliis, Trigossius & plures Thomistæ.

Ratio autem dubit. est primò, quia Deus concurrendo ad peccatum, neque peccat neque author est peccati, ergo neque illud prædefinendo, probo conseq. idèò Deus concurrat ad peccatum quin peccet, vel sit author peccati, quia concurrat ad materiale duntaxat peccati, non autem ad malitiam, sed non minus potest prædefinire solum materiale, quam possit ad solum illud concurrere ergo non magis peccat prædefinendo, quam concurrente.

Triplex
dubitatio.

Secundò, Deus permittere peccatum potest, quin dicatur peccare, vel esse author peccati, quia bonos habet fines propter quos illud permittit, & quia legem non habet quæ teneatur illud impedire, sed Deus prædefinendo peccatum bonos etiam habet fines, & lege caret, quæ prohibeat hanc prædefinitionem, ergo potest prædefinire sine peccato vllò.

Tertiò, potest Deus prædefinire quosdam actus bonos, qui non possunt esse sine peccato aliquo prævio, v. gr. si prædefiniat ut eliciam actum penitentiae qui supponit peccatum, prædefinit Christi mortem quæ sine peccato non fuit, ergo prædefinit peccatum.

Dico quartò, implicare omnino contradictionem, ut Deus absolute prædefiniat actus malos creaturæ voluntatis, præsertim antequam videat liberam eius determinationem ad malum opus. Ita cum S. Thoma, & Scoto Theologi omnes etiam Thomistæ Banne antiquiores, ut ostendunt Suares lib. 2. de Auxiliis c. 4. & seq. Tomo 2. de Gratia & sæpè alibi Ruiz disp. 26. & 27. de Voluntate Dei. Vasq. disp. 87. cap. 1. & disp. 89. cap. 5. ubi etiam ex scripturis, Conciliis, & Patribus plura referunt omnino demonstratiua, mihi triplex ratio sed omnino evidens satis erit.

Assertio
negatiua.

Prima sit, quia si Deus prædefiniret peccata, v. gr. prodicionem Iudæ esset verus author, & causa formalis peccati Iudæ, quod probo, ille reuera est author peccati Iudæ, qui est causa, ut Iudas peccet formaliter, sed Deus erit verè causa ut Iudas peccet formaliter, ergo erit verè author & causa formalis peccati Iudæ. Prob. minor ille est causa ut Iudas peccet, qui est causa ut Iudas faciat aliquid quod non potest facere quin peccet, sed Deus erit causa ut Iudas faciat materiale peccati quod non potest facere quin peccet, ergo erit causa ut Iudas peccet, Maior non eget probatione. Quomodo enim possum facere ut pecces, nisi facièdo ut facias id quod si facis peccas: Imò quomodo? ego pecco, nisi facièdo aliquid quod cum facio, pecco. Denique si Deus prædefinit peccatum procurat ut ego faciam peccatum, sed qui procurat, ut ego peccem est author peccati, ergo Deus erit verus author peccati.

Deus esset
causa pec-
cati.

Secunda ratio sit, quia si Deus prædefiniat peccatum quoad materiale, creatura non peccabit formaliter. Probo euidenter, tunc creata voluntas non peccat, quando conformatur voluntati Dei vel potius sic, actus creaturæ voluntatis tunc non habet malitiam formalem quando creata voluntas facit, id quod Deus vult ab ea fieri, sed Iudas prodendo Christum conformatur voluntati diuinæ; facit enim quod Deus vult omnino ab eo fieri, ergo Iudas non peccat, & proditio Christi ab eo facta non habet malitiam formalem.

Creatura
non pecca-
ret.

Confirmat. primò, quia recta ratio dicit ut faciam id quod Deus vult à me fieri, sed Deus vult ut proditio Christi fiat à Iuda, ergo recta ratio Iudæ dicit ut prodatur Christum, atque ita proditio illa caret malitia formali.

Confirmat. secundò quia neque Iudas, neque vllus peccator faciet contra præceptum Dei; Deus enim

S 3 non

non prohibet id quod decernit ut faciam sed decernit ut faciam talem actum, v. gr. ut Iudas Christum prodat, ergo non prohibet meam blasphemiam aut Iudæ proditorem.

Deus verè
peccabit.

Tertia denique ratio est, quia Deus verè peccabit si prædefiniat ut ego peccem materialiter, probatur, quia voluntas rationalis tunc reuera peccat quando prosequitur obiectum turpe, cognoscendo illud esse turpe in his circumstantiis, sed si Deus prædefiniat Iudæ proditorem, prosequitur obiectum turpe in his circumstantiis in quibus cognoscit illud esse turpe, ergo verè peccat Deus, maior est certa, quia tota ratio, cur Iudas peccet, est, quia prosequitur obiectum, quod videt esse rationi dissentaneum, minor etiam est evidens, quia Iudæ proditio est intrinsecè mala, Deus vult illam, ergo vult obiectum intrinsecè malum. Imò proditorem fieri à Iuda non minus est obiectum intrinsecè malum, quàm proditio Iudæ, sed Deus vult proditorem fieri à Iuda ergo vult obiectum intrinsecè malum.

Prima euasio.

Prima euasio aduersariorum est, Deum prædefinire solum materiale peccati, quod est in se bonum non prædefinire formale peccati, atque ita Deum neque authorem esse peccati neque peccare.

Sed contra euidenter ostendo Deum etiam prædefinire formale peccati; quando enim prædefinit ut Iudas prodat Christum vel prædefinit solum materiale proditoris Iudæ, vel prædefinit etiam formale, non prædefinit solum materiale; sic enim prædefiniret aliquid fieri à Iuda, quod Iudas non potest facere; Iudas enim in his circumstantiis non potest facere materiale proditoris, quin etiam faciat formale, ergo Deus prædefinit etiam formalem malitiam. Quod esse videtur clarissimum. Deinde Deus non posset velle mendacium, quin velit simul materiale, ac formale, mendacij, ergo non potest velle ut ego mentiar, quin velit materiale simul, & formale; nam velle ut ego mentiar non est minus intrinsecè malum, quàm velle mentiri: ergo formalis malitia non minus sequitur vnum quàm aliud. Deinde dum ego volo mentiri propterea volo interpretatiuè formale peccati, quia volo illud materiale cui video formalem malitiam esse iunctam in his circumstantiis, sed si Deus prædefinit peccatum, vult illud materiale à quo in his circumstantiis videt malitiam formalem esse inseparabilem, ergo vult ipsum formale, eodem modo quo ego illud volo. Denique ut aliquis superior prædefiniat peccatum sui subditi etiam quoad formale, sufficit ut prædefiniat talem actum in his circumstantiis in quibus ille subditus peccabit formaliter eliciens talem actum, ergo Deus prædefinit etiam formale; non enim ad hoc est necesse, ut formalis malitia peccati, sit directè volita, nemo enim intendens directè in malum operatur.

Secunda euasio.

Secunda euasio est, Deum cum præfinit peccatum non facere contra rationem, quia non facit contra legem, cum nulla lege teneatur, sicut non facit contra regulam rationis, quando concurrat cum voluntate peccante.

Sed contra, quia si Deus vellet mentiri, verè faceret contra rationem & peccaret, etiam si nullam haberet legem distinctam à recta ratione sua, ergo quando vult, ut ego mentiar, facit verè contra rationem etiam si nullam habeat legem, quia vtrumque æqualiter est intrinsecè malum. Deinde à priori ratio est, quia Deus volens obiectum intrinsecè malum, repugnaret suæ rectitudini; nam est contra rectitudinem summi boni, prosequi actum malum, ergo repugnaret rectæ rationi. Cum ergo dicitur omne peccatum esse contra legem superioris. idè verum est, quia sola creatura capax est peccati, quod si Deus qui superiorem non habet, posset

peccare, omnino ad peccatum sufficeret operari contra rationem, etiam si non esset contra legem superioris.

Tertia euasio est, Deum habere optimos fines dum prædefinit peccatum, atque ita non peccare, sicut quando permittit peccatum, vel ad illud concurrat, habet fines optimos.

Tertia euasio.

Sed contra, quia quando medium est intrinsecè malum, nunquam honestum est illud assumere, ad obtinendum finem bonum, ergo quantuncunque boni sint fines quos Deus intendit, nunquam decernere potest ut peccata fiant, ad illos obtinendos, etiam si permittit illa possit; quia hoc non est malum.

Ad primam Respon. esse rationem longè disparem concursus, & prædefinitionis, primò enim quando Deus concurrat ad actum qui respectu creaturæ malus est, & contra rationem, actus ille non est malus respectu Dei, quia quantum est ex se, vult illum actum non fieri à creatura, & ad illum actum concurrere tenetur, ut causa prima quæ debet se conformare causæ liberæ, si autem prædefiniret actum malum, ille malus esset etiam respectu Dei, quia vellet ex se ipso fieri actum illum à creatura, atque adèd vellet reuera malum, & non tenetur actum illum prædefinire quatenus est causa prima; propterea faceret contra rationem prædefinendo, non facit concurrente.

Solutio primæ dubitationis.

Sequitur hinc quod concurrente ad actum ad quem tenetur concurrere, concurrat ad materiale peccati, non ad formale, quia non facit contra rationem, prædefinendo autem faceret contra rationem, atque, adèd concurreret ad malitiam moralem. Denique prædefinendo vera est causa peccati, quia vult peccatum esse, concurrente autem quia determinatur à causa secunda, causa est materialis peccati, non autem malitia formalis.

Ad secundam Respon. eodem argumento probari posse, quod Deus prædefinire potest malitiam moralem, quia eandem potest permittit; est igitur inter prædefinitionem & permissionem longè dispar ratio, quia permittit malum, non est intrinsecè malum, & idèd ex fine honesto potest honestari; velle autem malum, semper est malum. Neque dicas quando Deus permittit malum, facit aliquid ex quo sequitur malum infallibiliter, ergo est causa mali, æquè ac quando prædefinit. Distinguo antecedens facit aliquid ex quo per se sequitur malum tanquam ex causa influente nego, ex quo per accidens sequitur malum concedo.

Solutio secundæ.

Ad tertiam Respon. difficultatem ibi propositam pendere ex iis quæ dicam de effectibus prædestinationis, ubi queritur, vtrum permissio mali esse possit effectus prædestinationis quod disputabitur eo loco. Nunc dico tantum, quod si prædefiniat actum qui esse non potest sine peccato, non prædefinit tamen ut peccatum sit, sed ut permittatur peccatum quod non repugnat sanctitati Dei, sicut repugnaret prædefinitio.

Solutio tertie.

SECTIO V.

De causa prædestinationis siue de ordine inter actus quibus Deus preparat gratiam, merita & gloriam.

Hæc est nobilissima, & omnium Doctorum scriptis celebratissima controuersia, de electione ad gloriam ante, vel post præiudicium merita, & quod idem est de causa electionis ad gloriam. Cum enim exposuerim hæcenus sigillatim illos tres actus voluntatis diuinæ, in quibus consistit prædestinatio, tota difficultas reuoluitur ad ordinem, quem illi actus inter se habent, siue ut dixi ad causam motiuam primariam

Explicatio controuersie.

riam propter quam Deus aliquos eligit ad gloriam efficaciter, potius quam alios. Si enim prius præparat gratias, prædestinat merita & videt illa futura, quam efficaciter prædestinat dare gloriam. Causa huius electionis sunt merita electi: si autem prius efficaciter eligat ad gloriam, quam videat absolute futura merita, causa huius electionis non est nisi voluntas Dei.

Cum autem quaeritur causa prædestinationis primo evidens est, quod non quaeritur causa ipsius actus diuini secundum id quod dicit in recto, quia est ipse Deus, sed secundum id duntaxat quod connotat in obliquo, siue illorum effectuum ad quos terminatur illa voluntas Dei. Secundo etiam patet, quod causa hic alia intelligi non potest quam motiua & meritoria, finalis enim gloria est Dei, subiectina est ipse prædestinatus, formalis est ipsamet prædestinatio, effectiua physica est ipse Deus, vnde sola superesse potest effectiua moralis, Deum mouens ad prædestinandum, seu ad præparandas homini gratias congruas, prædestinanda merita, decernenda gloriam. De qua difficultate nobilissima, vt plenè dicam tria mihi præstanda esse video. Primo, exponenda ea sunt quæ inter omnes Catholicos certa sunt. Secundo, status questionis, & dissidentes sententiæ. Tertiò, verioris sententiæ tria membra probanda cum solutione difficultatum aduersus illam.

S. I.

Quid apud Catholicos in omni sententia certum sit.

Error Pelagij.

Certum est igitur primo, aduersus errorem Pelagij, quod causa Deum mouens ad prædestinandum homini gloriam, non potest esse opus vllum hominis factum ab eo per solas naturæ vires sine gratia interna & supernaturali, quæ non sit sola doctrina legis exterioris proposita. Ita enim aduersus impium gratiæ diuinæ hostem, definitum est à quatuor Conciliis in causa eius coactis, Palæstino, Mileuitano, duobus Carthaginensibus, & deinceps in multis aliis, confirmatum præsertim in Tridentino sess. 6. Can. 1. & 3. Deinde sancitum à pluribus Pontificibus illorum temporum, Innocentio I. Epistol. ad Concilium Mileuitanum, Cælestino I. Epistola ad Episcopos Galliarum, Gelasio in Concilio 1. x. Episcoporum, Hormisdæ in Epistola ad possessorum. Probatum ab omnibus Patribus præsertim verò ab Augustino magno prædestinationis, & gratiæ defensore in omnibus passim libris eximie vindicatum, & à nobis in proprio tractatu de gratia inferius exponendum.

Error Massiliensium.

Certum est secundo, aduersus errorem Massiliensium, quod causa prædestinationis propterea est præparatio gratiarum non potest esse bonum vllum opus prædestinati elicitum per solas naturæ vires, quod dici vilo modo possit initium salutis, prædestinationis & gratiæ.

Nam etiam ita contra reliquias illas Pelagij sancitum est in Concilio Arausico. II. à Can. 3. ad finem, & in Trident. sess. 6. Can. 3. multique accessere Pontifices, præsertim Leo Magnus in Epistola decretali ad Paulum Aquileiensem. Innocentius I. Epist. citata ad Concil. Mileuit. Sozimus epist. ad Episc. Africæ. Cælestinus I. Epist. 1. Patres commemorare superfluum est, quorum signifer Augustinus libris de prædestinatione Sanctorum, & de dono perseverantiæ totum hunc errorem de initio salutis & causa prædestinationis mirabiliter contriuit, vt plenè in tractatu de gratia demonstrabitur.

Gratuita est electio ad gratiã.

Nunc ergo in omni Catholicorum sententia fixum illud & ratum est, quod voluntas efficax dandi gratias congruas quibus videt Deus infallibiliter

consensum coniunctum esse, atque adeo assequutionem gloriæ, prior omnino est præuisione meritorum absolute futurorum, & planè gratuita, quia illa gratiæ causant merita, per quæ assequimur gloriam, ergo non potest Deus moueri ad dandas gratias per ipsa merita, sed omnino gratis ex se ipso suscipit illam voluntatem. Quæ tota est & sanè inscrutabilis abyssus diuinorum iudiciorum quam euitare nulla potest sententia. Esto enim electio efficax ad gloriam, sit vel non sit gratuita, semper electio ad gratias efficaces, quibus infallibiliter annexa est gloria, prior est gratuita, ex quo videtur omnino sequi, quod efficax ipsa voluntas gloriæ gratuita quodammodo esse debet. Et hic est sanè stimulus qui plurimos pungit in hac materia, quibus hoc solum restat vt cum Apostolo exclament: *O altitudo diuitiarum sapientiæ Dei.*

Certum est tertiò, contra eorum errorem qui cum Basilide, Valentino, & Manichæis extremè oppositam Pelagio hæresim amplexi *Prædestinatiani* meritò dicti sunt, quod vellent totam causam prædestinationis ita esse voluntatem Dei, vt neque prodesse possent nobis opera bona si essemus reprobis, neque mala si electi: quod delirium sequuti sunt nouissimis temporibus Vicleffus, Ioannes Hus, Lutherus, Caluinus volentes prædestinari homines ad vitam, & ad mortem ex solo Dei beneplacito nihil attendentis ad eorum vel merita vel demerita, sed ex sola sua voluntate quosdam destinante ad vitam, alios ad æternum ignem designante, vnde fiat vt nullum electis peccatum imputetur à Deo, neque detur reprobis vlla gratia quæ illud vitetur, contra quæ omnia Monstra opinionum, veritas Catholica certò asserit, quod præter prædestinationem ad primam gratiam, quam semper (vt dixi) Deus gratis tribuit alios omnes effectus prædestinationis mereri possumus partim congruè, vt primam Iustificationem, & perseverantiam, partim condignè, vt augmentum gratiæ, ac totam gloriam, quæ omnia in tractatu de merito, proprium locum habent.

Nunc in hac materia Catholici omnes asserunt, decretum illud Dei, quo statuit aliquibus efficaciter dare gloriam, esse voluntatem dandi gloriam per merita; siue illud sit prius, siue sit posterius meritis præuisis; aliud enim est gratis velle dare gloriam, aliud velle illam dare gratis. Siquidem gratis velle dare, non est aliud quam habere voluntatem gratuitam non causatam per vlla merita, dandi gloriam ex meritis. Aliud igitur est coniungere illud gratis, cum diuina voluntate, quod est gratis velle: aliud cōiungere cum obiecto diuinæ voluntatis quæ est collatio gloriæ, & est velle dare gratis. Quod Deus gratis velit dare gloriam ex meritis potest esse controuersum quamuis sit certissimum, quod non velit illam dare gratis: nam v. gr. reprobis Deus gratis vult gloriam per merita, quam tamen non vult dare gratis: hoc autem de voluntate Dei efficaci est æquè certum, quæ si sit gratuita, semper tamen est voluntas dandi gloriam per merita.

S. II.

Status controuersie, & dissidentes sententiæ.

Tota ergo vt vides prædestinationis difficultas omnium adhuc ingeniorum contentione maior, consistit in quærenda causa quæ Deum mouit ab æterno efficaciter ad decernendam absolute gloriam S. Petro potius quam Iudæ reprobo; cum enim certum sit quod præter voluntatem illam generalem omnino inefficacem salutis omnium, admittenda est in Deo voluntas aliqua specialis efficax, & absoluta dandi electis æternam felicitatem, quam voluntatem non habeat pro

Error prædestinatianorum.

Voluntas dandi gloriam ex meritis.

Causa quæ Deum mouit vt velit dare gloriam.

pro gloria omnium reproborum, necesse prorsus est, ut ad hoc absolutum decretum Deus moueatur, vel ex pura liberalitate, ac amore planè gratuito erga electum, vel ex iustitia quadam, quæ reddere velit præmium æquale meritis, quæ iam absolutè futura præuidet ex gratijs præparatis. Si gloriam decernit, priori modo, prædestinatio ad gloriam præcedit prædestinationem ad gratias & merita, eorundemque præuisionem: si autem decernit posteriori modo, prædestinatio ad gratias & merita prior est prædestinatione ad gloriam. Quia in diuinis actibus, ut sæpè dixi, non potest esse prioritas aut posterioritas, nisi quando obiectum vnius actus, causat obiectum alterius actus, prout voluit, cum ergo gloria causetur à meritis absolutè positis, non videtur posse decerni gloria, nisi post præuisionem merita, & gratias paratas, & cum aliunde non præparentur gratiæ, neque merita prædefiniantur nisi propter gloriam tanquam veram causam finalem, non videntur eligi posse media nisi post finem efficaciter volitum, qui est cardo totius controuersie: Cum enim vtrunque sit causalitas, quia merita causant moraliter gloriam & voluntatem illam dandi, & gloria causet finaliter gratias & merita, non est facile statuere quomodo intentio gloriæ sit prior meritis, per quæ causatur, & posterior, si ea causat.

Prima sententia.

Quam difficultatem ut soluerent Theologi multa excogitarunt subtilissimè quæ ad tria capita reuocari posse video. Prima enim eaque antiquissima sententia est, electionem omnino efficacem & absolutam ad gloriam esse prorsus gratuitam, cuius causa sit liberalis & munificus Dei amor erga electos, atque adeo illam esse priorem, & præparatione mediorum, & præuisione meritorum.

Deus enim (inquiunt) postquam per scientiam mediam vidit se habere in thesauris suis gratias quibus voluntates omnes creatas, deducere possit quod velit ad bonè operandum & acquirenda merita, ante omnia designat cælestem Ierusalem, & omnes ordines eius definit, destinaturque absolutè & efficaciter illos omnes qui ciues eius futuri sunt, quoad personas, numerum, gradum gloriæ, circumstantias omnes. Hæc est voluntas suscepta gratis, quæ non excludit merita ab illis tamen omnino abstrahit pro tali signo, quia est pura intentio finis. Ex qua deinde in sequenti signo progreditur ad voluntatem dandi gratias efficaces, & præfinit actus meritorios ab electo fieri. Nam tametsi gratis voluerit dare gloriam, non voluit tamen illam vnquam dare gratis, sicut gratis possum vendere equum, quem tamen non nisi exhibito pretio volo vendere, ideo voluntas illa est gratuita ex parte subiecti volentis, quamuis gratuita non sit ex parte obiecti voliti.

Ordo intentionis, & ordo executionis.

Vnde constantissimè sententia ista docet duas esse in Deo voluntates efficaces circa gloriam electorum, altera est per modum puræ intentionis excludens omnem electionem mediorum, quæ velit gratis dare gloriam, & ex ea progreditur ad volenda media quibus illa possit comparari ab eo incipiendo quod propinquissimum est fini: Secunda est per modum executionis, quæ gloriam gratis decretam dare vult per merita iam præuisionem, quæ duæ voluntates inter se nullo modo pugnant, quia prior non excludit merita, quamuis illa non includat, secunda vult dare gloriam per merita iam prædefinita, & præuisionem.

Ut autem videas quàm sit probabilis hæc sententia, tenent illam primò scripturarum interpretes nobilissimi, Abulenensis in c. 20. Matth. quæst. 22. Salmeron in c. 9. ad Rom. disp. 21. Pererius ibidem disp. 23. Toletus ibidem Annot. 31. Lyranus ibidem, & ad vnum veteres omnes. Secundò, controuersiarum Scriptores celeberrimi Bellarm. tom. 3. l. 2. de gratia

c. 9. & sequentibus. Driedo, Ruardus, Castro, Estius, Horantius. Tertio, Scholastici ferè omnes S. Thomas apertissimè hic art. 4. & 5. alibique sæpè, quem sequuntur omnes ad vnum Thomistæ: Scotus in 1. dist. 40. & 41. cum discipulis suis omnibus Durandus, Egidius, Maior, &c. Ex recentioribus Suares l. 1. de prædestin. c. 8. & l. 2. c. 23. Ruiz. disp. 7. & sequentes alios infinitum esset, scripturas habent pro se apertissimas, Augustinum, ac alios multos Patres, rationes denique omnino efficaces, ut postea constabit.

Secunda sententia.

Secunda sententia priori extremè opposita magno plausu à recentioribus plerisque excepta est, quia (inquiunt) facilius est & suauior, in quamignari citius acquiescunt, quia in ea non statim prodit se difficultas, & abyssus iudiciorum Dei est occultior: docet autem totam causam electionis efficacis ad gloriam esse merita absolutè præuisionem, quis enim nescit Deum nemini dare gloriam, nisi mereatur, atque adeo totam prædestinationem gloriæ si sit efficax, posteriorem esse prædestinationem gratiarum & meritorum, quamuis ante illam præparationem, sit in Deo voluntas finis communis tum electis, tum reprobis, ex qua voluntate dantur electis media congrua, reprobis autem insufficientia.

Tenent hanc sententiam inter antiquiores Alensis, Rubionius, Bonauent. & Argentina. Ex recentioribus acerrimè illam tuerentur Vasq. hic disp. 89. & 3. p. disp. 23. a. c. 6. Lessius opusc. hac de re ubi alios plures citat, Monca. disp. 4. c. 4. Francisc. Turrian. dogmatico de electione, Luisius Turrian. Herice disp. 23. Petauius toto l. 10. Meratius, Alarcon, Martinon, & alij plures.

Sed aliqua tamen inter illos dissensio est, nam primò, Vasq. Lessius, Becan. nullum erga electos admittunt specialem Dei amorem, in ordine ad gloriam, sed scripturas omnes & Patres interpretantur de voluntate gratuita dandi gratias congruas. Secundò, Herice fateretur admittendam necessariò esse in Deo complacentiam aliquam specialem de gloria sancti Petri, quæ non est circa gloriam & perseuerantiam Iudæ, quæ complacentia præcedat merita præuisionem, neque enim sine illa explicari posse scripturas & Patres. Tertio, Catherinus, & Herice fatentur debere quosdam eximie poni electos, ut B. Virginem, S. Ioseph, Ioannem Baptistam, qui prædestinati sunt ante meritorum præuisionem, reliquum autem vulgus prædestinatorum, electum esse post merita præscita.

Hæc sententia etiam ista scripturarum testimonia, suffragia Patrum, momenta rationum, quibus non est facile satisfacere, ut patebit statim.

Tertia sententia.

Tertia sententia inter duas enumeratas media est: ponit enim electionem ad gloriam absolutam & efficacem, quæ non sequatur merita præuisionem, sed neque illa tamen antecedit per modum puræ intentionis, neque ab illis abstrahat, Deum enim simul, & vnico actu indiuisibili decernere gloriam, gratias congruas & merita, adeo ut neque velit gloriam, nisi per gratias & merita, neque gratias & merita, nisi propter gloriam, sicque prædestinationem gloriæ fieri gratis, & esse absolutam & efficacem, sed tamen cum fiat per merita, & gratias, virtualiter illam conditionatam esse, cum Deus non præfinit gloriam, nisi cum ordine ad voluntatem liberè contentientem talibus gratijs, quo modo nuper exposuimus prædefinitiones actuum voluntatis liberæ; eodem enim prorsus modo exponit hæc sententia electionem ad gloriam: nititurque duobus his principijs sæpè probatis. Primò, quod possit Deus vno actu indiuisibili simul velle causam, & effectum, præmium & meritum. Secundò, quod possit idem actus voluntatis esse absolutus

&

& efficax, quamvis sit conditionatus æquivalenter.

Sequuntur hanc sententiam Valent. q. 25. p. 4. assert. 2. Granad. controuer. 14. tract. 5. disp. 8. & tract. 7. disp. 4. sect. 3. Arrubal. disp. 72. & 73. quam prius etiam tradiderat Molina, & sanè meritò, quia illa videtur verissima, vitatque incommoda extremæ vtriusque sententiæ, quarum etiam sibi assumit argumenta. Ut illam igitur clarissimè proponam in tria illam distinguo membra, ex quorum probatione solidissima, affulgebit aliquid ni fallor lucis, in tanta caligine obscurissimæ difficultatis.

§. III.

Prima pars verioris sententiæ.

Electiōnem ad gloriam non esse posteriorem præuisione meritorum.

Assertio. Dicendum primò est, quod aliqua datur electio ad gloriam absoluta, & efficax omnino gratuita, quæ non sequitur præuisionem meritorum, & ad quam Deus ex sola sua mouetur liberalitate, non autem ex meritis præuisionis. Ita docent omnes authores pro prima sententia citati.

Prima probatio ex Apostolo. Prima verò probatio ex apertissimis scripturis petitur, ubi clarè ostenditur gratuita hæc electio. Ex plurimis autem quæ afferri possent, vnus mihi Apostolus satis erit, ex cuius triplici principio argumentor. Primum est, quod causæ electionis ad gloriam non sunt merita præuisionis, vnde sequitur quod præuisionem meritorum, non est prior efficax voluntate dandi gloriam. Antecedens illud pluribus locis asserit Apostolus, sed præsertim c. 9. ad Roman. ubi hoc ex professo contendit probare, ostendens promissiones factas non esse posteris Abraham secundum carnem, sed filiis promissionis, quos elegit Deus ex puro beneplacito suo, sine vllis meritis ipsorum, probatque primum exemplo Ismaelis & Isaac, nam iste tamen primogenitus non erat, hæres tamen fuit promissionum Abraham: Et ne dici posset Ismaelem fuisse filium ancillæ, Isaac autem filium dominæ, adducit secundo loco Esau & Iacob, qui cum ex eodem vtero, eodem tempore geniti fuissent, eorum tamen alter cui hæreditas minus videbatur debita, dicitur eximie dilectus, alter autem odio habitus, id est, minus fuisse asseritur amatus. *Non solum autem illa (inquit Apostolus, id est Sara) sed & Rebecca ex vno concubitu habens, id est Isaac Patris nostri: Cum enim nondum nati essent, neque aliquid boni aut mali egissent, ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, quia maior seruiet minori, sicut scriptum est, Iacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid? ergo dicemus, nunquid? iniquitas est apud Deum, absit, Moysi enim dicit, miserebor cui misereor, igitur non est volentis neque currentis, sed misereboris Dei.*

Eualo. Cui argumento planè ineluctabili non satisfaciant Valq. & Lessius dum aiunt primò, Apostolum ibi loqui tantum de temporali hæreditate, in qua sine vllis suis meritis Iacob prælati sunt Esau primogenito suo. Secundò, dicunt Paulum excludere duntaxat opera legis, in quibus confidebant Iudæi, non autem excludere opera fidei facta per gratiam, vel si velis excludere opera facta, non opera facienda. Tertio, negant agi hoc loco de electione ad gloriam, sed de sola electione ad gratiam, præsertim autem ad fidem, & iustificationem.

Quæ omnia stare nullo modo possunt, cum mente Apostoli, qui etsi eo loco sumat exemplum Esau, & Iacob, loquaturque in speciem, & historicè de bonis solum temporalibus, consentiunt tamen communiter Patres, cum Augustino voluisse Apostolum eo

Tom. I.

quasi emblemare representare reprobos, & electos; non enim loquitur Apostolus de sola electione personali Esau & Iacob, sed de Iudæorum, & gentium electione ad gratiam, & gloriam, ergo non agit de bonis solum temporalibus. Sed neque sola excludit opera iam facta, excludit enim etiam facienda & præuisionis, alioqui diceret opera illa præuisionis esse causam electionis ad gratiam, de qua etiam loquitur, quod est Semipelagianum: imò si electio esset ex meritis præuisionis, malè adderetur ab Apostolo, *non ex operibus, sed ex vocante, & ut secundum electionem propositum Dei maneret.* Atque cum sub eo quasi typo intenderit Apostolus representare arcanum prædestinationis non est dubium, quin agat etiam de electione ad gloriam, vnde addit, *non qui filij carnis, ij filij Dei, sed qui filij sunt promissionis, asstantur in semine.* Denique quidquid sit, admittitur ibi an. or. gratuitam Dei erga electos, ex quo sequi gratuitam electionem ad gloriam statim euincam.

Secundum Apostoli placitum. est, electionem ad gloriam esse causam primæ vocationis, & totius perseverantiæ, ergo non potest esse posterior præuisione meritorum. Antecedens asserit Apostolus Roman. 8. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis qui secundum propositum vocati sunt sancti,* sed vocatio secundum propositum, est vocatio propria electorum non autem solum vocatio ad finem, ut docet sapientissimè Augustin. v. g. de prædestinat. sanctorum cap. 16. *Sciens esse certam quandam vocationem, eorum qui secundum propositum vocati sunt. Hanc vocationem docet Apostolus procedere ex electione, & electio dicitur causa cur omnia electis cooperentur in bonum,* ergo electio præcedit præuisionem meritorum, neque per illam causatur, idem asseritur Ephes. 1. *elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti, & immaculati in conspectu eius in charitate: qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum Dei, per Iesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis sue.* Idem dixerat Pauli magister Christus Dominus, *non vos me elegistis, sed ego elegi vos: propter electos breuiabuntur dies illi, quod Marci 13. clarius exprimitur, propter electos quos elegit breuiabit illos.*

Tertium Apostoli effatum. est, electionem ad gloriam aliquorum præ alijs esse referendam ad inscrutabilia Dei iudicia, & supremum eius dominium, illam sorte omnino fieri, & ex solo Dei arbitrio, Roman. 11. *O altitudo diuitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei, quam inscrutabilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius.* Ibi enim agitur de reprobatione Iudæorum. *O homo tu quis es qui respondeas Deo, nunquid? dicit figmentum ei qui se finxit, quid me fecisti sic: an non habet potestatem figulus luti ex eadem massa, &c.* Ephes. 1. *Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum, in ipsum in laudem gloriæ gratiæ sue: & paulo post: in quo etiam nos sorte vocati sumus prædestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sue.* Quæ omnia clarissimè ostendunt aliquam esse electionem gratuitam quæ non sequatur merita præscita.

Augustin. Secunda probatio petitur ex testimonijs præsertim Augustini, quem omnes sententiæ ad se trahunt, quia in materia prædestinationis & gratiæ habetur, ut regula illorum, quæ dicenda sunt, quidquid dixerit Augustinus, quia verò multa proferri ex eo possunt, ego ea solum tria virgeo, in quibus Apostolum descripsisse, visus est S. Doctor.

Primò igitur quod merita non sint causa electionis ad gloriam pluribus locis tradit, verbi gratia, l. 2. contra duas epistolas Pelagianorum, *profecto (inquit) desipitis qui dicente veritate non ex operibus, sed ex vocante, vos dicitis ex futuris operibus quæ Deus fore præsciebat,*

præstebat, Iacob fuisse dilectum, atque ita contradic-
dis Apostolo, &c. Et in Enchirid. cap. 98. *Ambo* (in-
quit) *gemini natura filij ira nascebantur, sed qui dixit*
miserebor cuius misertus ero, Iacob dilexit per miseri-
cordiam gratuitam, Esau autem odio habuit per iudi-
cium debitum, quod cum deberetur ambobus, in altero
alter agnuit. Idem habetur l. 1. ad Simplician. quæ-
stione 2. epistola 105. & epistola 106. ubi referens
locum illum Apostoli: *miserebor cui misertus ero.*
Quid? (inquit) *nos hic aliud docuit, nisi ex illa massa*
primi hominis cui merito mors debetur, non ad merita ho-
minis, sed ad Dei pertinere misericordiam, quod quisque
liberatur.

Secundò, quod electio Dei sit causa electionis, &
perseuerantia, asseritur in libro de prædestinatione
Sanctor. cap. 18. & 19. ubi probat homines præde-
stinari ad gloriam, *non quia sanctos fore præstinit, sed*
ut faciat illos sanctos & immaculatos, utensque verbis
Apostoli, elegit nos ante mundi constitutionem, ut
essemus sancti, non ergo (inquit) *quia futuri eramus,*
sed ut essemus, nempe certum est, nempe manifestum est,
ideo quippe tales eramus futuri, quia elegit ipse præde-
stinans, non ut tales per gratiam eius essemus. Imò eo
toto libro Pelagium impugnat ponentem prædesti-
nationem ex meritis, ille autem cum non poneret
vllam gratiam, sine dubio de prædestinatione ad glo-
riam loquebatur, idem habetur in libro de corrept.
& grat. cap. 7. *Quicunque ergo ab illa originali dam-*
natione ita gratia diuina largitate discreti sunt, non est
dubium quod & procuratur eis Euangelium, &c. addit-
que postea hæc omnia in eis operatur qui vasa miseri-
cordia operatus est eos, qui & elegit eos in filio suo ante
mundi constitutionem, per electionem gratia (id est gra-
tuitam) non præcedentium meritorum, quia gratia illis
est omne meritum. & cap. 9. de dono perseuerant.
id docet elegantissimè, ubi quærens cur ex duobus
hominibus iustis, vni detur perseuerantia, non autem
alteri. *Nonne* (inquit) *utrique à Deo creati, utrique ex*
Adam nati, nonne postremo utrique vocati & vocantem
sequuti, vera sunt hæc, secundum hæc omnia ex nobis
erant, verum secundum aliam discretionem ex nobis non
erant, nam si fuissent ex nobis, mansissent utrique nobis-
cum, patet libri Dei, non omnia auertamus aspectum, clamat
scriptura diuina, adhibeamus auditum, non erant ex eis,
quia non erant secundum propositum vocati, non erant
in Christo electi, nam si hoc essent, ex illis essent, & cum
illis sine dubitatione mansissent: ut enim non dicam quam
sit possibile Deo, auersas & aduersas in fidem suam ho-
minum conuertere voluntates, &c. quibus nihil dici
potest expressius.

Tertiò, ad inscrutabilia Dei iudicia reuocat Au-
gustinus electionem vnius præ alio, sermone 7. de
verbis Apostoli, *quare* (inquit) *illi datum est, & illi*
non est datum, non me piget dicere, hoc est profundum
crucis, de profundo quodam iudiciorum Dei, & postea,
quare illum? & quare illum, quare? non illum & illum,
nolo à me quæras, homo sum, inuestigabiles sunt via
eius, &c. epistola 105. Cur illum potius quam illum li-
beret, scrutetur qui potest, iudiciorum eius tam magnum,
profundum, verumtamen caueat precipitium, nunquid?
iniquitas est apud Deum, sed inscrutabilia sunt iudicia
eius, & inuestigabiles via eius. Denique similia omni-
no habet lib. de prædestinatione sanctor. cap. 14. &
de dono perseuer. cap. 9. aliisque pluribus locis quæ
collegit Ruiz disp. 10. 11. 12. ut meritò Petauius
lib. nono toto. doceat non posse dubitari de mente
Augustini, tametsi contrariam ipse sententiam se-
qui malit.

Et ne dicas cum Vasque disputare Augustinum
de sola prædestinatione ad gratiam aduersus semi-
pelagianos. Hoc enim manifestè conuincitur esse

falsum, quia responder in iis libris sanctus Doctor
ad id quod Prosper & Hilarius proposuerant, quos
manifestum est loqui de electione, tum ad gratiam,
tum ad gloriam, quod ex eius etiam verbis patet
cap. 7. de correptione & gratia, *electi autem sunt*
ad regnandum cum Christo. & capite 13. Numeris
ergo Sanctorum per Dei gratiam, regno prædestinatus
donata sibi perseuerantia illuc integer perducitur. Alia
omitto, vide Petauium libr. 9. capit. 8. in 11. argu-
mento & cap. vltimo. ubi assert loca Hieronymi,
Prosperi, Fulgantij, Petri Diaconi disertè idem as-
serentium.

Tertia probatio, rationes ni fallor habet effica-
cissimas, ego tribus contentus ero. Primò enim ex
allatis scripturis & Patribus argumentor, velle ali-
quid cui Deus videt certò esse coniunctam assequi-
tionem gloriæ est etiam absolute velle gloriam, sed
Deus priusquam videat futura merita, vult gratias
electis efficacissimas, quibus videt infallibiliter iun-
ctam esse gloriam, ergo prius vult absolute gloriam
quam videat absolute merita. Minorem demon-
strant omnia, quæ allata sunt hætenus ex Paulo &
Augustino. Maiorem, mirum est vocari posse in du-
bium; nam velle aliquid cui vides esse infallibiliter
coniunctam mortem inimici, verbi gratia, transfigere
illi cor, aut caput præscindere sine dubio est abso-
lute velle illius mortem, non solum virtualiter &
in causa, sed formaliter, & proximè, quis? enim
dicat nolui mortem inimici, sed capite tantum il-
lum minuere: Si ergo Deus eodem modo ante præ-
uifa merita vult salutem electi, quo ille vult mor-
tem inimici qui cor eius transfigit certè absolute vult
illam alutem.

Confirmatur primò, Deus ante omnem præui-
sionem meritorum specialem pro electis, verbi gra-
tia, pro Beata Virgine amorem habet, quem non ha-
bet pro reprobis, verbi gratia, pro Barbaro Cana-
densi, qui de fide nihil vnquam audiuit. Hic amor
specialis & gratuitus infallibilem habet connexio-
nem cum gloria, ita ut eo posito cum scientia quam
habet Deus, implicet contradictionem, ut non detur
gloria electo, ergo ante omnia merita vult Deus elec-
tis aliquid ita connexum cum gloria, ut implicet
contradictionem ut gloria non sequatur, sed velle
aliquid essentialiter iunctum cum gloria est velle glo-
riam, ergo ante præuifa merita efficaciter vult Deus
gloriam. Maiorem probaui ex scriptura & Sanctis
Patribus, & sanè manifestum est, quod qui duobus
vult beneficia ita inæqualia, ut nullam inter se pro-
portionem habeant, amat vnum præ alio, sed Deus
Beatæ Virgini gratiam vult intensissimam, & mo-
raliter impossibilem cum carentia gloriæ; Bar-
baro vult gratiam tenuissimam, & remotissimam,
cum qua infallibiliter annexa erit saltem per acci-
dens negatio gloriæ: ergo dubium non est, quin
Deus amet specialiter Virginem ante omnia merita;
illo autem amore speciali semel admissio, statim se-
quitur electio gratuita.

Confirm. secundò, datur discretio aliqua electo-
rum à reprobis quæ merita præcedit, ut expressè do-
cet Apostolus, *quis? te discernit*, hæc discretio est
specialis electio ad gloriam, nam id quo electus di-
scernitur à reprobo, est aliquid ita proprium electi,
ut non conueniat reprobis, illud nec est prima voca-
tio, neque iustificatio quæ sæpè reprobis conueniunt,
ergo est perseuerantia & gloria, neutra enim est sine
altera, Deus videlicet promittit infallibiliter gloriam
perseuerantiæ, ante præuifa merita vult perseueran-
tiam electi, ergo vult gloriam quam promittit per-
seuerantiæ.

Secundò, argumentum Scoti nunquam ab aduersa-
rijs tum Scoti.

Prima
ratio.

rijs solui satis potuit, quisquis ordinatè vult, non potest velle media quæ nouit fore certò efficacia, priusquam efficaciter velit finem, sed Deus ordinatè vult, ergo non potest prius velle prædestinatis media efficaciter, quam velit finem efficaciter ad quem media illa ordinat. Maior videtur indubitata, nam quamuis (vt postea dicam) non sit necesse vt finis diuerso actu, & prius sit volitus, quam volita sint media, tamen necesse omnino est, vt media quæ sunt effectus finis, non sint prius volita, quam volitus sit ipse finis: causa enim non potest esse posterior quàm effectus, imò est prior saltem prioritate à quo. Confirm. quia Deus non potest reprobis media velle sufficientia, quin velit saltem inefficaciter gloriam, ergo non potest electis velle media efficacia, priusquam velit ipsam gloriam efficaciter. Probatur consequentia, quia Deus idèd non vult prius media sufficientia quam velit gloriam, quia finis est causa mediorum sufficientium, sed finis est etiam causa mediorum efficacium, ergo Deus non potest prius velle media efficacia quam velit finem efficaciter.

Prima
euaio.

Respondent primò Vasques, Salazar, & alij, posse voluntatem efficacem finis, esse posteriorem voluntate mediorum, quando media illa non sunt physica dundaxat, sed moralia, quia media moralia cum moueant voluntatem ad amorem efficacem finis, necesse est, vt prius sint volita quam finis sit efficaciter intentus. Et hoc est præcipuum fundamentum contrariæ sententiæ, quo probat intentionem, gloriæ, esse posteriorem electione mediorum gratiæ ac meritum, quæ mouent voluntatem ad intendendum finem efficaciter.

Sed contra, media moralia non minùs sunt effectus finis quam media physica ergo amor mediorum moralium efficacium procedere debet ab efficaci amore finis; neque potest esse illo prior, sicut amor mediorum physicorum non potest prior esse quam amor finis. Neque obstat quod hæc media causant intentionem finis cum moueant voluntatem ad decernendum efficaciter finem, nam hinc sequitur vt postea dicam, quod media illa non sunt posteriùs volita & præscita, non sequitur autem quod sint prius volita, alioqui causa esset posterior effectui quod implicat. Deinde virget argumentum de voluntate mediorum inefficacium etiam moralium, quæ non potest esse prior quam voluntas inefficax finis, ergo voluntas mediorum efficacium etiam moralium esse non potest prior, quàm efficax amor finis.

Respondent secundò aduersarij, voluntatem inefficacem finis, sufficere ad voluntatem mediorum efficacium.

Sed contra, per hoc solum distinguitur voluntas efficax finis à voluntate inefficaci, quod voluntas inefficax non assumat media efficacia, voluntas autem efficax assumat ea quæ putat efficacia; nullum enim inter illas voluntates, aliud discrimen est assignabile; deinde dari debet aliqua ratio, cur Deus velit sancto Petro media illa quibus videt gloriam adiunctam esse, Iudæ autem illa non velit; illa ratio non potest alia esse quam efficax amor finis, nam sicut velle medium inefficax est velle inefficaciter finem, sic velle medium efficax est efficaciter velle finem, quo eodem argumento rejiciuntur responsiones Lessij section. 2. ad secundam Herice disp. 23. cap. 8. vbi ait media efficacia dari à Deo nihil attendente ad eorum efficaciam & congruitatem, sed tantum quia rerum & temporum ita exigunt circumstantiæ, non enim Deus directè vult ipsam congruitatem, & efficaciam.

Contra enim insto eodem argumento, debet dari ratio cur Deus cum videat in his circumstantiis se posse dare Petro auxilium efficax, vel sufficiens, eli-

Tom. I.

gar tamen dare potius efficax, Iudæ autem eligat dare potius inefficax: vel quare potius elegerit hunc cursum, in quo videbat auxilium efficax esse dandum Petro, non autem alium. Imò si Deus non vult nisi entitatem ipsam auxilij efficacis non autem ipsam efficaciam, sequitur quod gratia efficax non est maius beneficium quam gratia sufficiens, quod pro certò falsum est. Denique quamuis specialiter Deus illam efficaciam non intenderet, semper tamen illam videt, atque ita cum vult illud auxilium, cui talis congruitas est iuncta, efficaciter etiam amat finem qui sequitur tale auxilium.

Respondent tertio, eum qui finem intendit assequendum suâ ipsius industriâ, prius intendere finem efficaciter, quam eligat media efficacia: eum autem qui intendit finem assequendum per alium, posse media efficacia intendere, ex amore finis solum inefficaci, ita enim pater qui filium vult euadere doctorem, subministrat illi necessaria ex amore finis inefficaci.

Sed contra, nam argumenta omnia prius facta, æquè valent in eo qui intendit finem assequendum per alium; nam intentio efficax finis per aliud assequendi, debet differre ab intentione solum inefficaci, sed illa differre non potest nisi quia efficax eligit media, quæ putat efficacia, inefficax eligit ea quæ putat non esse, ergo intentio illa quæ causat media efficacia non est simplex amor finis. Denique virget superiùs facta ratio, quia debet dari ratio, cur Deus proposito medio efficaci, & sufficienti dare velit S. Petro medium efficax & non sufficiens, illa ratio non est solum voluntas inefficax, quia Iudæ vult Deus gloriam inefficaciter, & non vult medium efficax, ergo, &c. quod additur de patre, magnam habet disparitatem, quia si pater haberet media quæ sciret esse omnino efficacia, & alia omnino inefficacia, non intenderet efficaciter filij doctrinam, nisi adhiberet ea media quæ sciret efficacia fore.

Tertio, hæc electio gratuita non magis repugnat libertati, quam prædefinitio actus liberi, & probatur iisdem argumentis, neque minùs pugnat cum voluntate dandi gloriam per merita, cum sit voluntas gratuita dandi gloriam ex meritis. Vnde neque sequitur quod electus saluabitur quicquid agat, cum in ea electione includantur merita: reprobis autem qui sic non est electus, potest tamen saluari, quia ea electio non est ad salutem necessaria, vt postea explicabitur.

Tertia
euaio.

S. IV.

Secunda pars veræ sententiæ.

Electionem ad gloriam non esse priorem, præuisione meritum.

Dicendum secundò est, quod electio illa gratuita non antecedit merita, nec est per modum puræ intentionis, ita simpliciter absoluta, vt non sit virtualiter conditionata. Ita docent omnes authores prosecunda sententia citati, & omnino sequitur ex dictis de prædefinitione actuum liberorum, nam sicut prædefinitio simpliciter absoluta facit necessitatem antecedentem libertati contrariam, etiam si sit posterio scientiâ conditionatâ, idem omnino faceret electio simpliciter absoluta, si antecederet merita præuisa vt absolutè futura: vide autem argumenta ibi fusè tradita, huc enim omnino faciunt, & ostendunt esse impossibile, vt Deus absolutè decernat dare homini gloriam, quin tollat ei exercitum libertatis.

Prima verò probatio huius loci propria ex scripturis, petitur si enim primò, causa cur regnū cœlorum nō solum detur, sed absolutè paratum sit, est studium bonorum

Prima pro-
batio ex
scripturis.

T 2

bonorum operum, certè fieri non potest, vt regnum cælorum sit prius absolute paratum, quàm prauis sint bona opera: sed causa cur paratum dicatur regnum, sunt bona opera, *venite benedicti, accipite paratum vobis regnum à constitutione mundi, esurui enim, & dedistis, &c.* vbi explicatur manifestè causa ob quam paratum sit, & quare detur regnum, sicut postea cum profertur sententia in reprobos: *ite in ignem æternum qui paratus est, &c. esurui enim & non dedistis, &c.* ibi enim dicitur causam decreti reprobandis à gloria, esse omissionem bonorum operum, ergo in præcedenti dicitur causam decreti prædestinantis absolute ad gloriam esse bona opera. Quæ videtur euidenter esse argumentatio. Huc etiam facit conuentio patris familias cum operarijs ex denario diurno; illa enim significat omnino decretum dandi mercedem non antecedens, operariorum laborem: huc quoque Parabola spectat de talentis; non enim decernit Dominus seruis illis diligentibus partem illam hæreditatis, nisi per sedulam negotiationem.

Secundò, si absoluta certitudo electionis prouenit à meritis, non potest electio simpliciter absoluta esse prior meritis, prouenire autem à meritis illam certitudinem clarè habetur 2. Petr. 1. *Magis satagate vt per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis*, ergo electio absoluta non est prior bonis operibus prauis. Quod habetur etiam c. 3. Apocal. *tene quod habes, & cave ne alius accipiat coronam tuam*, ergo prædestinatio ad coronam non est certa & absoluta antecedenter ad prauisionem perseverantia.

Tertiò, si absque conditione perseverantia gloria non promittitur, etiam non decernitur sine tali conditione, sed non promittitur, nam v.g. Rom. 11. *Vide bonitatem & seueritatem Dei, in eos quidem qui ceciderunt, seueritatem, in te autem bonitatem Dei, si tamen permanseris in bonitate, alioqui & tu excideris*, ergo nunquam electio est simpliciter absoluta, donec futura prouidetur perseverantia.

Respondent aduersarij communiter, vera hæc omnia esse de ordine executionis, non autem de ordine intentionis. Sed hæc responsio quàm sit insufficiens patebit ex dicendis statim. Nunc autem ex scripturis allatis conuinci videtur falsitatis; nam præparatio regni quæ dicitur fieri propter opera, est intentio efficax dandi regnum, ergo illa intentio suscipitur propter opera, deinde illa intentio simpliciter absoluta, est electio certa & infallibilis; sed ex Apostolo electio certa fit per bona opera, ergo intentio absoluta non est prior quàm bona opera. Denique per eandem voluntatem absolute intenditur salus prædestinati, per quam promittitur absolute, sed promittitur cum conditione perseverantia, ergo etiam intenditur cum eadem; si enim absolute intenditur abstrahendo à perseverantia, promittitur etiam & debetur, & futura est, independenter à perseverantia (vt statim dicam) ergo illa conditio inanis & frustratoria est, quæ sublatà futurum est præmium, vt vrgebo statim.

Suffragiū
Augustini.

Secunda probatio ex suffragijs Patrum ducitur, quos plurimos affert Valsq. & sanè Petavius l. 9. & 10. planè demonstrat, ita vnanimiter omnes sentire gratos Patres, & latinos ferè omnes. Mihi satis sit vnus Augustinus, quem à se sine dubio stare aduersarij gloriantur, sed immerito. Primò enim l. 1. ad simpl. q. 2. contrarium aperte docet. *Non tamen (inquit) electio præcedit iustificationem, sed electionem iustificatio; nemo enim enim eligitur nisi iam distans ab illo qui reicitur, unde quod dictum est, quia elegit nos Deus ante mundi constitutionem, non video quomodo dictum sit nisi præscientia*, ergo ex Augustino, iustificatio præcedit electionem omnino absolutam, & ipsa electio non fit simpliciter absoluta nisi per præscientiam. Neque videtur satisfacere Bellarm. l. 2. de gratia & lib. arbitr.

c. 15. Libros illos ad simplicianum scriptos, à iuniore Augustino, retractatos postea esse ab eodem seniore & doctiore in libris de prædest. sanct. & de dono persever. Sed hoc Bellarm. non probat, quia libros illos ad simplicianum nunquam ab Augustino inueniet reprobos, commendatos autem sæpius. Secundò, euidenter Augustini testimonium habetur l. 1. de gratia & lib. arbitr. c. 6. vbi expendens Apostoli verba illa, reposita est mihi corona iustitiæ, aperte admittit voluntatem illam Dei, quæ æterna vita tribuitur in fine vitæ posteriorem esse meritis, vnde Serm. 7. de verbis Domini secundum Matth. duplicem ponit electionem, alteram secundum gratiam, alteram secundum electorum iustitiam (vt dicam postea) ergo electio simpliciter absoluta non est vllò modo prior meritis ex Augustino.

Tertia probatio ex rationibus ducitur efficacissimis, primò enim electio per modum intentionis abstrahens à meritis, & ita simpliciter absoluta vt omnem excludat conditionem etiam virtualem, necessitatem eodem modo affert antecedentem contrariam libertatis, ac prædefinitio antecedens simpliciter, & eadem argumenta eodem modo vtrumque probant; nam posita electione hac absolute implicat vt electus male operetur & excidat à gloria, alioqui decretum illud absolutum non fuit, imò implicat vt habeat concursum paratum ad male operandum, alioqui Deus habet oppositas voluntates, & illud decretum est antecedens; si enim sequitur scientiam conditionatam, & ab illa pender, decretum non est absolutum simpliciter, sed est conditionatum saltem virtualiter, ergo illa electio antecedens merita tollit omnino libertatem. Vide probationes allatas sect. præcedenti quibus vix video responderi posse.

Dispendiū
libertatis.

Secundò, electio illa simpliciter absoluta per modum intentionis abstrahens à meritis impossibilis prorsus est cum voluntate non dandi gloriam nisi ex meritis, sed Deus habet decretum non dandi gloriam sublati meritis, & dandi eam ex folis meritis, ergo electio ad gloriam non est absoluta per modum puræ intentionis abstrahens à meritis. Probatur maior repugnat cum voluntate non dandi gloriam nisi ex meritis, quod gloria debeat, & reuerà sit futura, quamuis nulla essent merita, sed si Deus intendit efficaciter, & absolute dare gloriam antecedenter ad merita, & abstrahendo ab illis gloria debetur, & reuerà futura est, quamuis non ponantur vlla merita, ergo intentio absoluta dandi gloriam abstrahens à meritis repugnat cum voluntate non dandi gloriam nisi ex meritis, maior euidenter est, quia si Deus non dat neque vult dare gloriam nisi ex meritis, implicat vt illam debeat, & tribuat, etiamsi non essent merita: probatur maior, tunc gloria debetur electo etiamsi nulla sint merita, quando prius debetur quàm futura sint merita, sed gloria prius debetur quàm futura sint merita, si electio simpliciter absoluta est prior meritis prauis, ergo si electio est prior meritis prauis gloria debetur, & est futura etiamsi nulla essent merita. Probatur minor ex vi absolute intentionis omnino efficacis gloria debetur electo, quia decretum Dei quod est absolutum non potest frustrari suo effectu, sed illa intentio per te prior est quàm futura sint merita, ergo prius debetur infallibiliter electo, & prius est futura quàm futura sint merita. Confirm. quia si Deus videt gloriam futuram, independenter à meritis, gloria non datur ex meritis, sed Deus videt gloriam futuram, independenter à meritis, quia videt illam futuram, posita tali electione per modum intentionis absolute, ergo gloria non datur ex meritis.

Dispendiū
meriti.

Denique hinc sequitur electos indefectibiliter saluari quidquid agant, quia ne irritum sit absolutum Dei decretum, etiamsi electus non bene ageret, tene-

Dilem. 2.

reut

retur Deus illi dare gloriam, unde responderi non poterit molestissimo dilemmati, *si sum prædestinatus quidquid agam saluabor, siue bene siue male agam.*

Ordo intentionis, & executionis.

Solemne Suaris & aliorum ad hæc omnia responsum est, distinguendum esse ordinem intentionis, & ordinem executionis, in prædestinatione; Deus enim gratias vult gloriam, quam tamen non vult dare gratis, quia voluntas in ordine intentionis idem est efficax, quia infert electionem mediorum, & executionem a se distinctam, non quod ipsa exequatur.

Sed hæc non satisfaciunt villo modo vt fulissimè probant Vasq. disp. 89. n. 33. & 3. part. disp. 23. c. 11, Herice disp. 23. c. 11. & 12. Redunt enim argumenta omnia prius facta; nam per decretum illud efficax quem appellas ordinem intentionis, præscindendo ab omni ordine executionis, electus est habiturus gloriam, & posito tali decreto quod abstrahit à meritis, implicat vt non habeat gloriam, ergo gloria est futura priusquam sint merita, ergo Deus non habet voluntatem non dandi gloriam nisi ex meritis, neque dat illam ex meritis, & quidquid agam saluabor si sum electus. Deinde Deus non aliter exequitur, quam decreuit exequi, sed decreuit efficaciter dare gloriam, abstrahendo à meritis, ordo enim ille intentionis est decretum efficax cum quo est inconiungibilis negatio effectus, ergo Deus exequitur independentè à meritis. Denique quod caput est causa moralis qualis est meritoria, in hoc differt à causa finali, quod finalis causat adhuc existens in intentione: moralis autem causare non potest nisi vt iam existens in executione, quia est causa effectiua, vt probauimus aliàs. Idem implicat vt voluntas absolutè intendat præmium, qui est ordo intentionis, si merita sint posteriora in ordine executionis, unde argumentor, illud quod causatur moraliter ab alio non est illo prius, sed merita in ordine executionis, causant gloriam in ordine intentionis; non enim causa moralis aliter causat, nisi mouendo voluntatem ad intendendum finem, ergo merita in ordine executionis non sunt posteriora, quam gloria in ordine intentionis.

§. V.

Tertia pars veræ sententiæ.

Quod electio ad gloriam, preparatio ad gratiam, & præuisio meritorum sint omnino simul.

Electio gratuita.

Incendum est tertio, quod gratuita electio ad gloriam, neque sequitur neque præcedit præparationem gratiarum efficacium & meritorum, sed vnico & indiuisibili actu vult Deus gloriam, gratias, & merita sine prioritare vlla in quo, etiam rationis. Ita omnes auctores pro tertia sententia citati.

Primo enim omnino sequitur ex duabus conclusionibus, quas proposui; si enim electio ad gloriam, neque prior est, neque posterior præuisione meritorum, sequitur omnino vt sit simul, & vt Deus vnico actu tria illa velit efficaciter, gratias, merita & gloriam, unde probata conclusio tota manet, ex rationibus ibi positis.

Secundo, quotiescunque Deus ita vult finem & media, vt non velit finem nisi per hæc media, neque velit hæc media nisi propter hunc finem toties vnico, & indiuisibili actu attinguntur finis, & media sine vlla prioritare in quo, quia nullum est signum rationis, in quo vnum adequatè possit concipi sine alio; sicut enim non vult finem, nisi per hæc media, neque media nisi propter finem, sic neque potest concipi velle vnum sine alio, sed Deus non vult gloriam, nisi per merita, & gratias, neque præfinit gratias & merita, nisi propter gloriam, ergo nulla est prioritas in quo, inter electionem ad gloriam, & præparationem gratiarum ac meritorum. Quæ omnia sæpius supra

Tom. I.

probata sunt sect. 2. de actibus diuinæ voluntatis vniuersim, & sect. 4. de prædefinitionibus actuum liberorum, quæ huc omnino faciunt; eodem enim prorsus modo elegit Deus ad gloriam, quo decernit vt à voluntate libera fiant actus boni.

Tertio enim, electio hæc (vt ibi dixi de prædefinitione actus liberi) absoluta & efficax est, quia quoties aliquis scit se habere media quæ illata libertate finem consequutura sunt, potest absolutè intendere talem finem, Deus autem ante omne decretum scit se habere media efficacia, quibus electus infallibiliter assequutus sit gloriam omnino liberè, ergo potest absolutè intendere gloriam. Deinde illa voluntas finis, efficax est, per quam media eliguntur efficacia per hanc voluntatem gratuitam media eliguntur efficacia, ergo illa electio efficax est.

Efficax & absoluta.

Sed nihilominus tamen virtualiter est conditionata, quia sequi non potest scientiam conditionatam, & ab illa dependere, quin includat conditionem saltem æquiualem; si enim non sciret illa media effectum esse habitura non decerneret gloriam. Deinde non potest Deus velle gloriam, per merita liberè futura, quin illa Dei voluntas includat hanc conditionem, si voluntas velit bene operari, sed per hanc voluntatem Deus vult gloriam ex meritis liberè futuris, ergo vult gloriam cum conditione virtuali. Vnde tandem.

Virtualiter conditionata.

Dico quarto, electionem ad gloriam duplicem statuendam omnino esse, prima gratuita omnino est neque prior meritis præuisis, neque illis posterior sed vnico simul actu tendens in merita & gloriam, atque ita efficax, & absoluta, sed conditionata tamen virtualiter. Altera est simpliciter absoluta, quæ posterior est præparatione gratiarum, & meritorum, & nullam includit conditionem etiam virtualem.

Duplex electio.

Ratio manifesta est, quia Deus non potest habere gratuitam voluntatem dandi gratiam ex meritis, quin post præuisa illa merita voluntatem habeat absolutam simpliciter, ergo duplex in Deo est electio, vel potius vna in duplici statu. Sic enim duplicem illam electionem manifestè asserit Augustinus serm. 7. de verbis Domini secundum Matth. *Quos voluit Dominus hos elegit, elegit autem, & secundum suam gratiam, & secundum illorum iustitiam.* Deinde de hac priori electione scripturæ intelligendæ sunt, & Patres quoties dicunt electionem fieri gratis, de secunda, quoties dicunt illam sequi merita præuisa, de qua sine dubio sola loquutus est Augustinus libro illo 1. ad Simplicianum quæst. 2. quo tantopere gloriatur Vasques, *non tamen electio sequitur iustificationem, sed electionem iustificatio, &c.* Loquitur enim de hac posteriori electione, quæ absoluta simpliciter est, & non includit conditionem vllam æquiualem: non autem loquitur de priori quæ gratuita est, & non sequitur, neque præcedit merita præuisa. Videtur autem probati optimo argumento, quia illud Deum ab æterno mouet vt decernat dare, quod in tempore mouet Deum vt det, sed merita mouent Deum vt det gloriam in tempore, ergo merita mouerant vt vellent absolutè dare. Vnde posita distinctione duplicis huius electionis facillimè solui possunt omnia quæ contra vtramque opinionem opponi possunt ex scripturis, Patribus, & ratione, vt modò constabit ex eorum solutione quæ opponi possunt. Primum est destructio libertatis. Secundum destructio meriti. Tertium indefectibilitas salutis. Quartum prioritas causalitatis.

§. VI.

Prima difficultas in oppositum, ex dispendio libertatis.

Nihil (vt dixi) superest ex scripturis, & Patribus quod soluendum superest, cum nihil aliud probent,

T 3

Quod sit
contraria
libertati.

bent, quàm electionem fieri ex meritis, vel dari electionem aliquam, quæ sequitur merita, quod ego etiam asserui, sed nunquam negant electionem gratuitam, quâ decernatur gloria danda ex meritis.

Ratio ergo dubitandi primò esse potest, quia posita gratuita electione, quæ non sequitur præuisa merita, tollitur libertas, cum qua nulla potest stare necessitas nisi consequens, ista electio cum sit efficax facit necessitatem, & cum non sequatur merita, non facit necessitatem sequentem, ergo per illam tollitur libertas. Neque satis est dicere quod electio ista sequitur scientiam conditionatam, nam (vt dixi) necessitas tolleretur libertatē, quamvis sequeretur scientiam conditionatam, quia non est in nostra potestate illam ponere, & illâ posita effectus non potest non esse: hoc utrumque reperitur in electione gratuita, ergo illa tollit libertatem. Deinde posita electione efficaci, Deus non potest parare homini electo concursum indifferentem, alioqui pararet concursum ad frustrationem sui decreti. Denique cum scientia illa conditionata non moueat Deum ad electionem, frustrâ omnino dicitur quod electio à scientia illa pendet.

Solutio. Respondeo, manifestum esse quod nihil hæc omnia faciunt, contra electionem quæ ita est gratuita vt includat tamen merita, ita est absoluta, vt virtualiter tamen sit conditionata, & sequitur scientiam conditionatam, idè facit duntaxat necessitatem consequentem. Disparitas electionis huius & necessitatis physica statim patet quia illa necessitas nullo modo conditionata est, vnde non sequitur scientiam conditionatam, nisi fortè omnino per accidens, quia eius efficacia non pendet ab ea futuritione, nec ratione illius infert effectum: electio autem ista pendet ab ea futuritione libera vt sæpè dixi, & ratione illius infert effectum, idè quæ conditionata est virtualiter. Hinc etiam sequitur, quod Deus parat concursum electo ad malè operandum si velit, quia non vult illi dare gloriam nisi ex meritis, vt hoc decretum pendeat à scientia conditionata, non requiritur vt Deus moueatur per hanc scientiam, sed vt sit conditio sine quâ talis electio non fieret.

Secunda difficultas ex destructione meriti.

Non dari
gloriam
ex meritis.

Secundò vrgere videtur superius factum argumentum Valsquis, vt meritum verè sit meritum, debet mouere voluntatem præmiantis vt intendat dare præmium, sed si electio non sequitur præuisa merita, voluntas præmiantis non mouetur per ipsum meritum, vt velit dare præmium; si enim meritum mouet Deum vt decernat, prius existit meritum in exequutione quàm fiat decretum dandi gloriam, ergo si electio ad gloriam non sequitur præuisa merita, sequitur quod meritum, non est meritum. Vnde vulgò dicitur quod media moralia existerè prius debent, quàm finis moueat voluntatem efficaciter, quia scilicet causant voluntatem efficacem finis. Confirmat primò, quia Deus eodem modo intendit dare gloriam quo actu illam dat, sed non dat gloriam nisi post merita, ergo non intendit illam dare nisi post merita. Confir. secundò, voluntas gratuita est independens à meritis, ista electio gratuita est, ergo est independens à meritis.

Responso. Resp. nihil facere contra nos totum hoc argumentum, quod demonstratiuè probat electionem illam gratuitam non esse per modum puræ intentionis, priorem meritis præuisis, si autem electio ad gloriam includat merita nihil probat hoc argumentum; Distinguitur enim prima illa maior, vt meritum sit reuera meritum debet mouere præmiantem vt velit dare præmium, vt velit voluntate absolutâ & nullo modo conditionatâ concedo: vt velit voluntate absolutâ, sed conditionatâ virtualiter nego; potest enim Deus gratis velle, quod non velit dare nisi ex meritis, sicut

gratis possum velle vendere equum, quem tamen non volo dare nisi exhibito pretio. Itaque verum est quod meritum non est causa præmij nisi quatenus causat decretum absolutum voluntatis de præmio dando, sed nego decretum illud quod est conditionatum virtualiter eo quod sit voluntas & meriti, & præmij causari per ipsum meritum, nam ad hoc decretum, meritum conditio est, non causa.

Ad primam confirm. eadem est responsio, Deus eodem modo decernit gloriam, simpliciter absolute, quo illam actu dat, concedo, eodem modo decernit cum virtuali conditione nego. Imò hinc sequeretur quod Deus sicut non dat gloriam, nisi postquam merita sunt actu posita, sic neque illam decernit nisi postquam posita sunt actu merita, vnde sequeretur quod nulla esset prædestinatio, quæ decretum est æternum. Quando ergo dicitur Deus eodem modo decernit dare, gloriam quo actu illam dat, illud (eodem modo) vel iungitur cum verbo (decernit) & sic falsa est maior, quia non decernit eodem modo, quo dat, si verò iungatur cum verbo (dare) vera est propositio, quia eodem modo Deus dat gloriam quo illam decernit dare.

Ad secundam confirm. Resp. disting. maiorem. voluntas gratuita est independens à meritis prius præuisis, concedo, est independens à meritis simul volitis nego. Deus enim (vt sæpè dixi) gratis vult dare gloriam, sed non vult dare nisi ex meritis, quæ tunc eodem actu vult, & præuidet futura.

Tertia difficultas ex indefectibilitate salutis & damnationis.

Tertiò instare aduersarij possunt, sequi ex hac electione gratuita, quod electi quidquid agant saluantur, & non electi quidquid agant damnantur, adeò vt salus sit illis prorsus impossibilis. Primum sic probò: si enim Deus elegit efficaciter sanctum Petrum omnino necesse est vt vel sanctus Petrus irritum reddat Dei decretum, vel vt saluetur, decretum Dei quod efficax est, reddere non potest irritum, ergo necesse est vt saluetur quidquid agat. Præterea ex vi huius decreti efficacis debetur illi gloria priusquam habiturus sit merita, ergo merita non sunt illi necessaria vt habeat gloriam. Vel enim posito illo decreto efficaci, in sensu composito potest electus exidere à gloria, vel non potest, si potest ergo illud decretum non est efficax villo modo, si non potest, ergo indefectibiliter saluabitur quamvis non habeat vlla merita. Secundum de non electis multò magis vrget, quia illi indefectibiliter quidquid agant damnabuntur, quia quidquid agant non possunt ingredi numerum electorum; nemo enim saluatur nisi prædestinatus, & hæc certa est Dei lex, alioqui Deus faceret in tempore id quod ab æterno non decreuit facere: Iudas qui non est electus, non potest ingredi numerum electorum qui ante omnia merita est ita determinatus, vt non possit esse maior, ergo Iudas indefectibiliter damnabitur, ergo antequam Deus videat Iudam peccaturum, reddit ipsi salutem prorsus impossibilem. Quò pertinet molestissimum illud dilemma, vel sum ita gratis electus, vel non sum electus, si sum electus, certum est quod saluabor, si non sum electus indefectibiliter damnabor, quia certum est neminem saluatum iri nisi sit in numero eorum qui gratis electi sunt.

Respond. ad hoc argumentum quod videtur difficultissimum, inde facilius patere posse solutionem, quia contra gratuitam præparationem gratiarum illud eodem modo vrget. Vtrumque igitur illud incommodum facile vitatur, posito quod hæc electio attingat indiuisibiliter & merita & gloriam vnicò actu.

Primò enim euident est, electum non saluari quidquid agat; eligitur enim ad gloriam, quia eligitur ad bene

Electum
necessariò
saluari.

Solutio
primam. J

benè agendum. Itaque decretum illud efficax reddi absolute ac antecedenter potest irritum quia est conditionatum virtualiter: consequenter autem, & ex suppositione scientiæ conditionatæ reddi non potest irritum, sed ex hoc non sequitur indefectibilitas salutis, ut sæpè dixi. Præterea ex vi huius decreti debetur illi gloria, non prius quàm habiturus sit merita, sed in eodem signo quo prævidentur ipsius merita, posito illo decreto potest electus excidere à gloria, antecedenter (ut dixi) consequenter non potest; quia continetur in eo ut sæpè dixi virtualis conditio, cum includantur merita liberè ponenda.

Solutio secundum. Secundò, neque sequitur infallibiliter damnari eos qui non sunt electi, quia licet verum sit, quod actu nemo saluabitur nisi qui eo modo fuerit electus gratis: tamen sæpè in hac materia repetendum est, quod electio hæc necessaria nullo modo est ut aliquis saluetur; omnes enim reprobi saluari possunt, quavis eo modo electi non sint, nam ad salutem necessaria est electio simpliciter absoluta, quæ sequitur merita, & est in potestate cuiuslibet reprobi: electio autem altera, necessaria non est ad salutem, fateor Deum dicere nemo saluabitur actu, nisi gratis fuerit electus, sed non dicit nemo poterit saluari, vel ego neminem volo saluare, nisi gratis fuerit, electus hoc (inquam) Deus nullo modo dicit, unde totum vides corruere argumentum; Iudas enim potuit ingredi numerum electorum, electione absolutâ sequente merita, non potuit ingredi numerum electorum electione hac gratuita includente merita. Dilemma illud quod opponi solet, nullius amplius momenti est, quia si sum electus per merita, clarum est quod non saluabor quidquid agam, & si non sum electus non damnabor quidquid agam, quia possum benè agere, & prædestinari simpliciter absolute.

Quarta difficultas ex prioritare causæ finalis, & causæ meritoria.

Quod vnus actus est alio prior. Quartò, contra vnitatem actus quo Deus vult gloriam, & merita opponuntur argumenta Scoti, quicumque ordinatè vult, prius saltem ratione, vult finem quàm media; finis enim causa est mediorum, & causa prior est effectu, ergo Deus vult prius gloriam quàm velit gratias. Probo antecedens, possum per intellectum, præscindere voluntatem finis à voluntate mediorum, & cogitare primò voluntatem finis, ac postea voluntatem mediorum, tunc voluntatem finis cogitabo ut priorem voluntate mediorum, ergo est prior voluntate mediorum, idque in causa meritoria multò magis valet (ut dixi) quia meritum quod causa est effectiua prius existit quàm præmium, ergo prius debet volitum esse meritum, quàm volitum sit præmium.

Solutio. Resp. ex his quæ sectione secunda dixi, negando primum antecedens, quia sæpè voluntas intendere potest finem per certam quædam media, ita ut non velit finem nisi per illa media, neque velit media illa nisi propter hunc finem, tunc intentio & electio sunt vnus actus indiuisibilis sine prioritare vlla in quo, etiam rationis; tunc enim finis causa est mediorum, sed voluntas finis non est causa voluntatis mediorum, unde si cogitem voluntatem finis non cogitando voluntatem mediorum, non possum tamen cogitare voluntatem illam finis, ut priorem voluntate mediorum, cum vtraque voluntas sit vnus actus similiter verum est quod meritum est prius quam præmium sit volitum voluntate simpliciter absolutâ, non est prius quàm sit volitum voluntate conditionatâ virtualiter. Neque dicas tunc est distinctio & prioritas inter actus, diuinos quando est distinctio & prioritas inter obiecta; distinctio enim alia cogitari non potest inter actus diuinos: inter finem, & media est distinctio

& prioritas, ergo inter actus quibus Deus vult finem & media est distinctio & prioritas. Hoc etiam supra solutum est, tunc enim est distinctio inter actus diuinos, & prioritas, quando inter obiecta prout volita est distinctio & prioritas, non autem simpliciter quando est distinctio inter huiusmodi obiecta, nam plura obiecta Deus potest velle per modum vnus: inter gloriam, & merita prout volita non est distinctio, & prioritas, cum neutrum Deus velit nisi dependenter ab altero.

Instabis iterum, merita ut volita & existentia sunt causa præmij ut voliti, ergo voluntas meriti prior est voluntate præmij. Resp. disting. antec. eodem modo, merita ut volita sunt causa præmij ut voliti, voluntate simpliciter absolutâ concedo, ut voliti voluntate conditionatâ virtualiter nego.

Verum contra voluntatem illam conditionatam virtualiter primò licet argumentari tunc intentio finis est simpliciter efficax, & absoluta quâdo ex ea eliguntur media quæ cognoscuntur efficacia, electio hæc gratuita huiusmodi est, ergo illa est absoluta simpliciter. Deinde intentio conditionata illa est, quâ volo aliquid esse sub conditione, quæ non est volita; si enim conditio est absolute volita, iam etiam res absolute volita est, sed Deus ita intendit gloriam ut velit etiam merita, quam dicit esse conditionem, ergo Deus vult absolute gloriam. Denique si electio hæc conditionata est, iam non differt à voluntate generali quam habet Deus de salute reproborum, quæ conditionata etiam est; imò illa voluntas vel conditionata est ex parte Dei, & sic illa nulla est, vel ex parte obiecti, & sic expectat aliquid ab obiecto quod Deus ipse non vult.

Ad primum Resp. disting. primam maiorem, tunc intentio finis est simpliciter efficax, quando eligit media efficacia, si eligat media quæ sint ex se ipsis efficacia independentes à voluntate libera, concedo maiorem, si sint efficacia duntaxat moraliter & dependenter à causa libera, nego maiorem, quia cum efficacia tolli possit per causam liberam, intentio quæ media illa eligit efficacia, semper includit virtualiter conditionem si causa libera illi non reluctetur: voluntas dandi gloriam causat media moraliter efficacia quæ habent efficaciam dependenter à causa libera, & includunt eius consensum, ut conditionem: ideoque mirum non est quod hæc voluntas sit virtualiter conditionata eo modo quo efficacia ipsa est conditionata.

Ad secundum Resp. intentionem aliquam esse posse conditionatam, quamvis velit obiectum sub conditione volita, modò hæc conditio non sit absolute volita, sed sit aliquid pendens à voluntate libera, Deus vult gloriam ex suppositione quod voluntas electi benè operetur, voluntatem autem benè operari non vult absolute, sed sub conditione quod voluntas se determinet ad benè operandum, neque necesse propterea est ut detur conditio conditionis; Deus enim vult voluntatem velle liberè, ex suppositione quod volitura liberè sit, non autem vult absolute.

Ad tertium Resp. hanc electionem gratuitam non esse formaliter conditionatam, sed tantum virtualiter, voluntas autem generalis quam Deus habet de salute reproborum conditionata est formaliter, nec est villo modo efficax, & absoluta: electio etiam ista conditionata non est ex parte Dei, sed ex parte obiecti, dicit enim virtualiter, modò voluntas operari velit.

SECTIO VI.

De reliquis causis prædestinationis, corollaria.

EX his quæ disputata sunt hætenus de causa motiua quæ Deum efficaciter impulit ad decernendam electis gratiam efficacem, & gloriam, non erit difficile colligere, quomodo electus ipse dici possit causa suæ prædestinationis, quomodo Christus &

Deipara

Contra
voluntatem
virtualiter
conditionatam

Deipara possint esse causæ illius electionis etiam gratuita, denique quomodo possit vnus homo iustus esse causa totius prædestinationis alterius & omnium eius effectuum.

Merita
hominis
electi.

Primum ergo corollarium sit, voluntatem, & merita hominis electi nullo modo esse causam electionis illius primæ absolutæ, ac efficacis, ad gratias congruas, & gloriam, quod tota sectione quinta probatum est.

Christus.

Secundum est, Christum Dominum esse causam meritoriam de condigno totius prædestinationis ad gratiam congruam, merita, & gloriam, etiam pro vt prædestinatio illa est electio efficax aliquorum præ alijs, & voluntas absoluta dandi vni potius quam alteri gratias congruas, & gloriam. Ita enim fusè probabitur tertia parte dum agam de merito mediatoris Christi cuius corona sunt & opima spolia electi omnes, quos acquisiuit specialiter sanguine suo vt regnent in æternum, & agnum adorent sedentem in throno Dei amicti stolis albis, & ponentes ante pedes eius coronas aureas, quibus per merita, & voluntatem eius donati sunt, vide quæ hoc loco dixi.

Deipara.

Tertium est, beatissimam etiam Virginem Dei Matrem Augustissimam esse causam similiter sed de congruo, eiusdem totius prædestinationis efficacis ad gratiam & gloriam, & electionis illius specialis aliquorum præ alijs, aded vt se ipsos etiam totos amantissimæ matri debeant electi omnes, erepti per eius merita de potestate tenebrarum, & translati in regnum filij dilectionis; ipsa enim noua Eva vitæ mater appellari debet, variegataque permanet ad primitias vitæ immortalis omnium viuientium vt ait Athanasius, & in tertia parte plenè probaui quæ hic non videntur repetenda.

Contra-
uersia de
meritis al-
terius ius-
ti.

Quartum longè difficilius est, quomodo merita iusti alicuius hominis, sint causæ meritoria saltem de congruo totius prædestinationis alterius, & omnium eius effectuum, an verò bonum illud opus sit semper effectus huius prædestinationis & illa posterius, v.g. quando sanctus Stephanus orauit pro Paulo, potuit oratio illa esse causa, vel effectus prædestinationis sancti Pauli: fuit causa, si hæc oratio inspirata non fuit Stephano ex efficaci voluntate saluandi Paulum, sed ea potius oratio Deum primò mouit, vt efficaciter intenderet salutem sancti Pauli, & primam eius vocationem: fuit autem effectus prædestinationis S. Pauli hæc oratio, si fuit inspirata Stephano ex efficaci voluntate conuertendi, & vocandi Paulum, quem non voluit saluare nisi per preces Stephani.

In qua difficultate Doctores video esse diuisos propter varietatem sententiarum de motiuo prædestinationis. Vsq. enim disp. 94. c. 5. acriter contendit opera vnus iusti sapius esse causam totius prædestinationis alterius. Suar. autem l. 2. c. 21. & 24. contendit humilissimi opera esse duntaxat effectus prædestinationis alterius. Arrubal disp. 19. c. 2. putat illa opera esse interdum causas, interdum effectus. Herice disp. 29. c. 5. dicit illa esse posse causas, sed de facto tamen esse solum effectus.

Triplex
dubitatio.

Ratio autem dubitandi primò est, quia si merita vnus hominis, & orationes pro alio factæ sunt tantum effectus non autem causa totius prædestinationis alterius dici similiter posset Christi merita esse primum effectum prædestinationis omnium, non autem causam; non enim apparet disparitas, hoc verò falsum esse omnino constat.

Secundò, si bonum opus hominis iusti est primus effectus prædestinationis alterius, sequitur, quod prima vocatio, non est primus effectus prædestinationis hoc autem non est verum, quia si datur aliquis effectus prædestinationis prior primæ vocatione potest aliquis mereri sibi primam vocationem, & tamen non

mereri totam prædestinationem quod repugnat Augustino, ergo merita vnus iusti, non possunt esse effectus prædestinationis alterius iusti.

Tertiò, sicut posito merito Christi per quod tota causata est prædestinatio adhuc tamen causata illa est per meritum Deiparæ, sic causari etiam illa potuit per aliorum iustorum merita.

Dicendum tamen est primò, bona opera hominis alicuius iusti sapissimè esse primum effectum prædestinationis alterius hominis, per quem consequentes omnes effectus causentur, prima scilicet vocatio efficax, iustificatio, & glorificatio. Ita Theologi omnes communiter.

Afferio
affirmans.

Primò enim sic habetur ex August. l. de dono perseuer. c. 22. *Qui nondum sunt vocati pro eis vt vocentur oremus, fortassis enim sic prædestinati sunt, vt nostris orationibus concedantur, & accipiant eandem gratiam efficaciter electi*: vbi manifestè ait S. Doctor primam vocationem vnus posse impetrari per preces alterius. Deinde notum est celebre illud dictum Augustin. l. 1. ad simplician. q. 2. *Quod Paulus per orationem Stephani primam illam accepit vocationem efficacissimam quæ conuersus est*. Eaque omnino mens est Prosperi, Gregor. & S. Thom. art. 8. vbi docet prædestinationem iuari per preces sanctorum, quod est preces illas esse media per quæ prædestinationis effectus Deus intendit exequi.

Augusti-
nus.

Probatùrque quia, primus effectus prædestinationis non est necessariò intrinsecus ipsi prædestinato, sed esse potest extrinsecus, & prior primæ vocatione, ergo potest causare reliquos effectus prædestinationis, & ipsam primam vocationem. Deinde Deus potest ex voluntate saluandi vnum hominem, inspirare alteri bona opera, nam Apostolis v. gr. & viris Apostolicis inspirat vt laborent & sine dubio, vt etiam orent pro salute multorum quos eo modo intendit vocare ac saluare, sed tunc opera illa bona sunt effectus prædestinationis, & causant plures alios eius effectus, si enim Stephanus orauit ex affectu salutis Pauli, Deus etiam ex affectu eiusdem salutis inspirare illi potuit vt oraret, ergo preces sanctorum possunt esse primus effectus prædestinationis.

Rationes.

Dico secundò, nullum opus bonum puri hominis est causa meritoria totius prædestinationis alterius hominis. Ita sequitur ex sectione præcedenti.

Altera
conclusio.

Primò enim prædestinatio (vt dixi) est Dei voluntas prorsus gratuita, quæ non sequitur merita præuisa ipsius hominis electi vt probaui, ergo multò minùs potest sequi præuisionem meritorum alterius. Deinde ante præuisa vilius puri hominis merita, Christus vt supposui meruit specialem electionem omnium prædestinatorum, ergo illa non causatur à meritis vilius puri hominis probatur conseq. quia positus illis meritis nihil fuit quod remoraretur totam electionem, deinde vt Christus sit causa totius electionis etiam specialis necesse est, vt singulis electis applicuerit sua merita, & vt applicatione facta statim electio efficax sequatur, sed applicatio illa meritorum Christi antecessit merita reliquorum hominum, credere autem quod Christus vni sancto applicuit primum sua merita, nihil de altero cogitans, de quo cogitare postea cæperit mera commenta sunt vt patebit ex sect. 8. vbi ostendetur electos omnes in eodem signo fuisse prædestinatos.

Ad primam Respon. potuisse quidem à Deo ita res ordinari vt preces, tum Christi tum sanctorum essent causæ, vel effectus prædestinationis, sed de facto tamen non ita Deus ordinauit; voluit enim vt Christus nobis solus esset & iustitia, & propitiatio & sanctificatio, & redemptio, quod sanctis non detulit.

Ad secundam Resp. primam vocationem esse semper effectum prædestinationis, primum inter illos omnes

Solutio
trium du-
bitatio-
num.

omnes qui sunt intrinseci homini electo, non autem esse primum, inter eos qui esse possunt electo extrinseci: si ego mererer mihi primam vocationem, mererer etiam sine dubio mihi totam prædestinationem, quia nullum meum opus bonum præcedens primam meam vocationem esse potest effectus meæ prædestinationis, si autem ego mererer primam vocationem alterius non mererer tamen totam eius prædestinationem, quia in me aliquod opus reperitur, quod præcedit primam vocationem alterius.

Ad tertiam Resp. Deiparam electam esse in aliquo signo ante omnes alios electos, unde appellatur à Patribus primogenita vnigeniti Filij, & primiceria electionis, vt per quam salus omnibus parabatur, prima fructum salutis hauriret ex pignore, inquit Ambros. in Lucam. Vnde cum ante alios electa esset Maria potuerunt per illam vt causam Christo coniunctam, & subordinatam alij postea eligi quæ ratio non valet pro aliis quos omnes in eodem signo elegit Deus per Christum & Mariam, sicut enim Deus consuluit voluntatem Christi, vt perageret seriem electionis, sic Christus dilectissimæ Matris explorabat etiam voluntatem, vt nemini efficaciter de condigno applicaret merita sua nisi cui de congruo Maria sua etiam specialiter applicasset, vt per totam Ierusalem Alleluia cantent electi & Iesu, & Mariæ.

SECTIO VII.

De prædestinationis effectibus, & signis.

Art. 2.

EX positis prædestinationis totius causis, sequitur vt dicatur de his quæ causantur ab illa efficaci voluntate Dei, qua decreuit hominem perducere ad coronam, qui vocantur effectus prædestinationis, ea scilicet omnia quæ Deus operatur circa prædestinatum, vt in finem illum deducat, quem destinauit.

Certum igitur primum est, tria requiri, vt aliquis effectus productus à Deo sit effectus efficacis illius voluntatis quæ vocatur prædestinatio; primum, vt à Deo detur ex illa speciali voluntate ac intentione, perducendi hominem in vitam æternam, quia illa intentio est vera prædestinatio, & quæcunque ab illa non oriuntur dici quidem possunt effectus generalis providentiæ; non autem prædestinationis, quam ob causam Apostolus vocationem datam electo appellat, *Secundum propositum*, quia scilicet oritur ex illa efficaci destinatione hominis electi ad gloriam. Secundum, vt aliquid sit effectus prædestinationis, requiritur vt conferat aliquo modo ad assequutionem actualem salutis, qualis sine dubio est perseuerantia in gratia, & prima etiam vocatio efficax. Tertium requiritur etiam vt illud ex meritis Christi detur; quia Christus causa est prædestinationis totius, & omnium eius effectuum.

Certum est secundò, plures sine dubio posse merari effectus prædestinationis, quia voluntas efficax perducendi hominem ad gloriam causare debet omnia illa quæ necessaria sunt, vt homo attingat vitam æternam hi sunt vt dixi effectus prædestinationis, ergo prædestinatio plures effectus habet, unde à S. Thom. verè dictum est art. 2. *Prædestinationem cum sit actus immanens Dei, non ponere aliquid forma' iter in prædestinato, sed efficienter tantum, quia est voluntas finis & mediorum, quæ semper est causa effectiua*

His positis merito queritur, quinam vocari debeant effectus ab hoc decreto procedentes, bona scilicet data ex ea efficaci voluntate, & conducentia aliquo modo ad actualem assequutionem gloriæ: possunt autem illa esse primò, bona supernaturalia. Secundò, bona naturalia. Tertiò, mala vel permissio mali.

S. I.

Quenam bona supernaturalia sint effectibus Prædestinationis.

Ratio dubitandi primò est, circa vocationes immissas à Deo, nam illæ quæ sunt congruæ aliquando connexionem non habent cum actuali gloriæ assequutione, nam illas sæpè sequitur peccatum mortale, ergo non omnes gratiæ congruæ, quæ dantur electo, sunt effectus prædestinationis; deinde gratiæ inefficaces videntur esse posse prædestinationis effectus cum aliquando connexionem habere possint cum gloria, denique media externa purè naturalia sunt, ergo non sunt prædestinationis effectus cum ad gloriam non conducant.

Secundò, si iustificatio etiam interrupta per peccatum est effectus prædestinationis, vel est effectus tantum vt restituta, vel etiam vt primò data, non primum, quia gratia illa etiam vt primò data est causa restitutionis gratiæ, ergo confert ad salutem saltem remotè: non secundum, quia gratia illa vt primò data, vt sic non influit in salutem sed tantum vt restituta, ergo non est effectus prædestinationis, vt primò data.

Tertiò denique, glorificatio non est effectus prædestinationis, si prædestinatio sit tantum præparatio mediorum, sed est tantum præparatio mediorum, ergo glorificatio non est effectus prædestinationis.

Dico primò, bona supernaturalia, quæ sunt effectus prædestinationis commodè ab Apostolo numerantur tria, *Vocatio, iustificatio, glorificatio.*

Ratio est, quia tria illa dantur à Deo ex intentione speciali salutis, connexionem habent cum actuali eius assequutione, & dantur per Christum.

Primò enim certum est, vocationes illas congruas quæ dantur in fine vitæ ad perseuerandum in gratia, vel certè ad eam tunc obtinendam, esse verum & maximè proprium effectum prædestinationis, quia illæ præsertim iuuant actualem assequutionem gloriæ, & immediatè ad illam concurrunt, nec est dubium, quin dentur ex ea speciali voluntate. Deinde illæ omnes etià gratiæ congruæ quæ dantur electis à principio vitæ vsque ad finem, & per quas, vel inchoatur conuersio ad Deum, vel continuatur, vel reparatur, sunt sine dubio effectus prædestinationis eadem ob causas; iuuant enim actualem assequutionem gloriæ & ad illam concurrunt saltem mediatè, cum per illas electus mouear se ipsum ad bona opera, quibus gloria postea causatur.

Dubitatur autem primò, de gratiis congruis quas postea sequitur peccatū mortale, nam illæ connexionem non habent cum aliis effectibus vsq; ad finem vitæ, & idèd non videntur esse effectus prædestinationis, & ita censent Valq. & Becan. sed melius alij existimant cum Suar. Arrub. Herice, nullam esse gratiam congruam datam electo, quæ non causetur per eius prædestinationem, quia nulla est gratia congrua supernaturalis quæ non causet opus aliquod bonum, sed nullum est opus bonum elicatum aliquo vitæ tempore, quod in salutem non influat, quantuncunque per peccatum interruptatur, ergo nulla est gratia quæ in salutem non influat, & quæ non sit effectus prædestinationis.

Dubitatur secundò, de gratiis inefficacibus quæ ita dantur electo vt illis non cooperetur, nam illas alij putant esse reuerà effectus prædestinationis, alij absolute negant. Ego distinguendum puto; vel enim electus ex earum postea recordatione mouetur ad maiorem contritionem, & charitatem, & ita sunt effectus prædestinationis saltem per modum obiecti, vel illarum penitus obliuiscitur, & sic non sunt effectus prædestinationis cum in salutem non influant.

Dubitatur denique de gratiis externis, vtrum sint etiam effectus prædestinationis qualia sunt media & occasiones quibus Deus inchoat, vel promouet inter-

Vocatio-
nes.

Iustifica-
tio.

Glorifica-
tio.

Prima
pars con-
clusionis
d' voca-
tione.

Gratiæ
congruæ
datæ ante
peccatum.

Gratiæ in-
efficaces.

Gratiæ ex-
ternæ.

nam vocationem, cuiusmodi sunt prædicatio Evangelij, pericula, miracula, morbi, amici, &c. huiusmodi. Sed respondendum videtur affirmatiue, quia illa ex intentione Dei vel remotè in salutem influunt, vel sunt occasiones acceptæ à Deo dandi postea vocationem internam, vt constabit ex sequenti conclusione.

Secunda pars de iustificatione.

Secundò certum est, iustificationem illam, & gratiam sanctificantem, quæ vel obtinetur in fine vitæ, vel conseruatur vsque ad mortem esse verum effectum prædestinationis; illa enim est gratia finalis, & donum perseverantiæ, cuius preparatio est maximè propria prædestinatio, quia nihil est quod in salutem immediatius & infallibilis influat.

Iustificatio interrupta per peccatum.

Dubitarum autem primò, vtrum illa etiam iustificatio quæ per peccatum mortale interruptitur, non solum vt restituta, sed etiam vt primò data, sit effectus prædestinationis; aliqui enim absolute affirmant cum Suar. sed verius alij negant cum Vasq. gratiam per peccatum interruptam præcisè vt primò datam esse effectum prædestinationis, alioqui daretur aliquis effectus prædestinationis Adami cuius causa Christus non esset, atque ita priùs Adamus esset prædestinatus quàm Christus. Deinde gratia illa præcisè vt primò data, nullo modo in salutem influat etiam remotè, sed tantum vt est causa restitutionis; sic enim fateor gratiam, primò datam, esse effectum prædestinationis, sed non vt est præcisè primò data: nego enim illam vt sic influere.

Actus boni.

Dubitari vterius poterat de actibus bonis hominis electi, vtrum sint effectus prædestinationis etiam quatenus à voluntate procedunt hominis electi, an verò tantum quatenus procedunt à gratia. Sed facilis responsio est illos actus etiam vt procedunt à voluntate attingere gloriam & effectus esse prædestinationis; actus enim vt sit bonus exigit concursum gratiæ primum, deinde voluntatis.

Tertiò denique certum est, gloriam ipsam, esse verum effectum prædestinationis, quia gloria est primarius finis prædestinationis, finis autem est primarius effectus intentionis finis, quod multi cum Vasq. immeritò negant dicentes prædestinationem esse tantum preparationem mediorum, quasi verò possit prædestinatio causare media quin ipsum etiam causet finem.

Ex quibus soluta manet ratio tota dubitandi.

S. II.

Quenam bona naturalia sint effectus prædestinationis.

Duplex dubitatio.

Ratio dubit. primò est vtrum creatio ipsa hominis prædestinati dici debeat effectus prædestinationis, nam illa connexionem habet cum salute, quæ nulla esset si homo non existeret, & aliunde tamen illa non est semper gratia per Christum.

Secundò, si bona indoles, & bona opera moralia sunt effectus prædestinationis necesse est, vt illa in salutem influant, qui est error Massiliensium.

Affectio.

Dico secundò, multa dona naturalia sæpè sunt effectus prædestinationis etiam si fiant secundum cursum ordinarium causarum secundarum naturalium, sæpissimè autem non sunt effectus prædestinationis. Ita docent Suares, & alij plures contra Vasq. & Arrub.

Ratio est, quia quoties aliquid iuvat salutem, & ordinatur à Deo ad illam iuvandam, toties illud causatur per specialem Dei providentiam erga prædestinatum, sed multa sunt dona naturalia, quæ licet fiant iuxta ordinarium cursum causarum, iuvant tamen salutem prædestinati, quia sunt conditiones sine quibus actus supernaturales non elicerentur, vel sine quibus non daretur gratia congrua, ergo illa sunt effectus prædestinationis.

Huiusmodi sunt primò, temperamentum corporis, & ingenium accommodatum ad actus virtutum. Secundo, natiuitatis locus, & tempus cum progressu vsque ad vitæ finem. Tertiò, consuetudo & familiaritas cum quibusdam personis, & occurus aliarum circumstantiarum, quæ in prædestinato bonos affectus parere solent. Quartò, actus virtutum moralium, qui elici aliquando possunt sine gratia per Christum. Hæc inquam omnia quamvis salutem mereri nullo modo valeant vt contra Pelagium, & Massilienses, certum est omnibus Catholicis, possunt tamen removere obicem salutis, id est plurima peccata, & ita iuvare assequutionem gloriæ, & quamvis pertineant ad providentiam communem, neque fiant ex meritis Christi quatenus sequuntur ex causis naturalibus, possunt tamen ordinari ad salutem electorum, ex meritis Christi, & sub ea ratione sunt effectus prædestinationis.

Quoties autem dona hæc naturalia, ita contingunt per causas naturales, vt à Deo ex meritis Christi non ordinentur ad salutem electi, tunc non sunt villo modo effectus prædestinationis, quod contra Pelagium apud omnes Theologos certissimum est, quia ille non distinguebat gratiam creationis à gratia per Christum.

Ad primam de creatione hominis prædestinati, Respon. illam à multis Theologis cum Suar. dici effectum prædestinationis eo quod (inquiunt) Deus ex prima sua intentione condere voluerit Ierusalem celestem, & illius beatos omnes incolas designaverit regnuros cum ipso, & cum Christo suo in æternum; atque adeò ad primarium illum finem suum dirigat donum creationis, & reliqua omnia consilia sua; alij autem cum Vasq. absolute negant creationem posse dici effectum prædestinationis, eo quod gratia Christi totam supponat gratiam creationis, & rei existentiam. Ego distinguendum puto, vel enim creatio fit ex causis purè naturalibus, & iuxta solam existentiam causarum secundarum, & sic non est villo modo effectus prædestinationis, qui debet semper esse gratia per Christum: vel creatio fit ex aliqua causa, & cum aliqua circumstantia præternaturali, v. gr. ex precibus Sanctorum, & ordinatur à Deo ad salutem eius qui creatur, & sic nihil ei deest ad verum effectum prædestinationis; iuvat enim salutem, datur ex ea intentione, & ex meritis Christi.

Creatio.

Ad secundam Resp. bonam indolem naturalem, & opera moralia, esse aliquando effectus prædestinationis, si à Deo dentur ex efficaci voluntate salutis, & specialiter ex meritis Christi; quia etiam si non possint esse causæ vel dispositiones salutis, possunt tamen aliquo modo ad eam conferre per modum puræ conditionis, & causæ per accidens remouentis obicem; hoc enim sufficit vt aliquid sit effectus prædestinationis, neque requiritur, vt causet positivè salutem. Possunt ergo ex meritis Christi ordinari ad salutem per modum puræ conditionis & causæ per accidens.

Bona indoles.

S. III.

Vtrum peccatum, & permissio peccati esse possint effectus prædestinationis.

Tria in hoc ultimo puncto apud omnes Catholicos certa & fixa sunt primò, peccatū nullo modo posse dici effectum prædestinationis aut providentiæ, quia effectus prædestinationis, vt dixi, est aliquid quod Deus facit, & intendit, peccatum Deus nullo modo facit, aut intendit quoad formale, quoad materiale facit quidem, sed non intendit vt probatum est. Secundum est fructus eos qui sequuntur ex peccato iam posito, v. g. humilitatem, penitentiam, exercitia virtutum feruētiora, esse veros effectus prædestinationis, quia illi ponuntur à Deo, & intenduntur ex

efficaci

Tria omnibus certa.

efficaci desiderio salutis, multiplicatæ sunt infirmitates eorum postea accelerauerunt. Tercium est mala pœnæ quæ sequitur peccatum esse effectus prædestinationis, quia illa simpliciter bona sunt, & intenduntur à Deo habentibus; connexionem cum gloria in quam influunt.

Status
Quæstio-
nis.
Tota ergo controuersia est, vtrum ipsa permissio peccati, possit à Deo intendi, & fieri ex efficaci proposito salutis hominis electi; permissio autem hæc est voluntas negandi auxilium efficax, & dandi auxilium sufficiens, quæ voluntas erit effectus prædestinationis, si Deus antequam prouideat peccatum absolute futurum, decernat negare auxilium efficax ad illud vitandum, quia intendit, vt ex eo peccato sequatur salus prædestinati; non potest autem salus illa sequi omnino immediate ex permissione peccati, sed necesse est vt inter permissionem illam, & salutem aliquid mediet; hoc autem quod mediat, vel est aliquid, quod non præsupponit essentialiter peccatum, vt humilitas, & seruens exercitium virtutum, vel essentialiter præsupponit existentiam peccati, vt pœnitentia.

Triplex
sententia.
Doctores ergo video in hac difficillima controuersia, esse tripliciter diuisos, quidam absolute negant permissionem peccati, esse posse vnuquam effectum prædestinationis, vt Vasq. Arrub. Becan. alij absolute asserunt vt Ruiz, Granad. Arriag. cum omnibus Thomistis; alij ex parte negant, & ex parte asserunt vt Suar. Herice, Ribas; si enim (inquiunt) illud quod mediat inter salutem electi, & permissionem peccati, obtineri possit sine peccato cuiusmodi est, vt dixi humilitas, permissio peccati est effectus prædestinationis, si autem sine peccato actu posito non possit obtineri, implicat vt sit effectus prædestinationis, Deus, v. g. permittere nõ potest peccatum, vt ego pœnitentia agam.

Prima du-
bitatio.
Ratio autem dubit. est primò, quia quicumque amat & intendit efficaciter aliquem finem, necessariò etiam amat & intendit medium sine quo implicat obtineri, imò etiam cogitari finem, sed peccatum est medium sine quo implicat obtineri pœnitentiam, & humiliationem, imò & salutem electi vt eo modo volitam, ergo si Deus permittat peccatum ex efficaci voluntate pœnitentia, aut salutis amabit etiam & intendit efficaciter peccatum. Maior euident est, & sæpè superius probata; quia scilicet intentio finis si non sit displicentia solum inefficax, est amor saltem virtualis mediorum, imò non potest distinguui amor inefficax ab amore efficaci, nisi quod amor efficax, amat efficaciter media, & illa eligit, est autem impossibile vt voluntas amet efficaciter, & velit finem, si nolit id sine quo finis obtineri non potest, Deus autem non vult esse peccatum, ergo non potest velle pœnitentiam, nisi postquam prouidit absolute peccatum futurum.

Secunda.
Secundò, quod eodem fere recidit, quoties aliquis gaudet de aliquo fine, & in eo sibi actu complacet, implicat vt ei displiceat medium vnicè necessarium ad finem, Deus gaudet de pœnitentia, & in ea complacet ante præscitum absolute peccatum, ergo implicat vt ei displiceat peccatum. Similiter qui vult efficaciter finem, & illum imperat non potest serio prohibere medium necessarium ad finem, sed Deus prohibet peccatum, ergo non potest efficaciter velle ac imperare pœnitentiam, ante præuissum peccatum quæ videtur solida esse demonstratio.

Tertia.
Tertiò, Deus non potest permittere peccatum propter pœnam ipsius peccatoris, & dicere, v. gr. Volo permittere vt peccet, vt illum possim damnare, ac ostendere potentiam & Iustitiam meam, ergo neque dicere potest volo permittere peccatum, vt agat peccator pœnitentiam. Confirmat. esset turpissimum vt medicus efficaciter intenderet medicinam ante morbum, & propter medicinam decretam, morbum permetteret, ita se geret Deus si pœnitentiam decernat antecedenter ad peccatum præuissum, ergo

Tom. I.

non decernit pœnitentiam antecedenter.

Dico tertiò, permissio peccati aliquando est verus effectus prædestinationis; & prodire potest ex efficaci voluntate pœnitentia, vel alterius finis qui sine peccato actu posito nequeat obtineri.

Assertio.
Probatio
prima par-
tis.
Primæ partis ratio est, quia permissio peccati omnes habet condiciones requisitas ad verum effectum prædestinationis. Primò enim intendi à Deo potest ex Christi meritis cum possit conferre ad Dei gloriam, imò & ad salutem illius qui peccat, si ex peccati postea commissi horrore salubriter se ipsum odisse incipiat, & profundius humiliari, quæ videtur fuisse mens Apostol. Rom. 8. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, & sine dubio doctrina est August. lib. de Natura & Grat. c. 28. Deserit aliquantum Deus vnde superbis, vt scias non tuum sed eius esse, ac discas superbus non esse, Et l. 14. Ciuit. c. 13. Audeo (inquit) dicere, superbis vtile esse cadere in aliquod apertum manifestumque peccatum, vnde sibi displiceant.* Secundò potest Deus intendere permissionem illam peccati, ex efficaci voluntate salutis prædestinati, quia illa permissio potest esse aliquid vtile ad salutem electi, & de facto ad illam confert, ergo potest Deus illam velle quatenus ad salutem vtilis est, qui enim amat finem, potest amare medium ad finem.

Secundæ
partis pro-
batio.
Secundæ partis difficilior ratio est, contra Suarem, Herice, aliòque plures qui negant posse permissionem peccati amari propter pœnitentiam ex qua sequetur salus prædestinati. Probatur tamen, quia si qua esset ratio propter quam permittere Deus non posset peccatum tanquam medium vtile ad pœnitentiam esset, quia Deus amando permissionem peccati amaret etiam ipsum peccatum, sed hoc non sequeretur quod probò, quando Deus permittit peccatum in pœnam alterius peccati Deus non amat peccatum, sed tunc permissio peccati non potest esse medium ad pœnam, nisi posito peccato nouo, ergo Deus non amat peccatum etiam si amet permissionem peccati, propter finem qui obtineri nequeat nisi posito peccato. Quæ ratio videtur aperta & demonstratiua; neminem enim video qui neget peccatū permitti à Deo in pœnā alterius peccati, ergo & multò magis permittere illud potest propter pœnitentiam. Præterea quoriscunque Deus in finem gloriæ suæ permittit peccatum non obtinet finem suum, & scit se illum non obtenturum nisi posito peccato, ergo Deus ex te amat tunc peccatum. Probo conseq. Deus tunc illum finem, non obtinet de facto neque obtinere vult nisi posito peccato, ergo tunc peccatum est medium proximum inter gloriam Dei, & permissionem peccati, ergo amatur peccatum quod est medium ad finem quem Deus intendit; nihil enim hîc facit quod talis finis aliunde obtineri possit sine tali medio, si Deus illum de facto non obtinet sine illo. Et sanè argumenta omnia quæ probant peccatum permitti non posse à Deo propter pœnitentiam, probant illud non posse permitti propter gloriam Dei, neque video quomodo Deus ordinare possit permissionem peccati ad aliquem finem sine peccato actu posito, cum permissio peccati semper adiunctum infallibiliter habeat peccatum. Imò eadem argumenta probant pœnitentiam amari non posse à Deo, etiam posito peccato, quia semper qui amat finem, & de illo gaudet amat etiam medium, & de illo gaudet, sed peccatum positum est medium ad pœnitentiam ergo Deus tunc amat peccatum.

Solutio
primæ du-
bitationis.
Ad primam Resp. duobus modis amari, posse peccatum primò, causatiuè, secundò, permissiuè. Causatiuè amatur, quando voluntas influere vult in peccatum, & illud absolute ponere: permissiuè amatur quando voluntas vult non impedire peccatum, neque impedire illa per quæ impediri posset. Quando Deus permittit peccatum propter pœnitentiam & salutem

V 2

prædesti

prædestinati, non amat peccatum causatiue, quia reuera vult peccatum non esse, sed amat permissiue, quia non vult impedire peccatum.

Vnde ad argumentum distinguitur, quicumque amat, & intendit efficaciter finem necessario etiam amat, & intendit causatiue medium sine quo talis finis nequit obtineri nego, amat permissiue concedo. Ad probationem eadem responsio est, intentio efficax finis est virtualis etiam amor mediorum causatiue nego, permissiue concedo: similiter amor inefficax non amat etiam permissiue medium efficax ad finem, amor autem efficax amat saltem permissiue media sine quibus finis non obtinetur; potest igitur voluntas efficaciter amare ac velle finem nolendo causare id sine quo finis esse non potest, modo tamen velit illud permittere.

Instantia.

Instantis, quando amatur finis, eo modo amantur media, quo illa requiruntur ad ipsum finem, sed peccata non tantum ut permissa, sed etiam ut causata requiruntur ad penitentiam, ergo non potest amari antecederet penitentia quin ametur peccatum etiam causatiue. Unde amor finis est amor mediorum, sed amor finis est causatiue, ergo causatiue etiam est amor mediorum.

Resp. disting. maiorem, quando amatur finis eo modo amantur permissiue media, quo illa necessaria sunt ad finem concedo, eo modo amantur causatiue media quo illa sunt ad finem necessaria nego. Nam licet idem amor spectet finem & media, non eodem tamen modo in media tendit quo tendit in finem; aliquando enim in media permissiue duntaxat tendit, cum in finem semper causatiue tendat.

Solutio
secundæ.

Ad secundam Resp. amorem finis aliquando esse ita simpliciter voluntarium, ut non habeat adiunctum vllum inuoluntarium, aliquando autem ita esse voluntarium ut admixtum etiam habeat inuoluntarium, ut cum mercator in mare proicit merces: quando amor finis simpliciter voluntarius est, non potest esse iunctus cum displicentia medijs necessarijs ad illum finem assequendum; quando autem est inuoluntarius secundum quid, tunc potest esse iunctus cum displicentia, & prohibitione medijs necessarijs. Fateor penitentiam non posse amari à Deo amore illo voluntario simpliciter, sed habet amor ille admixtum aliquid inuoluntarij, quia Deus simpliciter vult non esse penitentiam, sicut vult peccatum non esse quod ei reuera displicet, atque adeo prohibet medium illud ad penitentiam quod est peccatum.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam Resp. distingui debere anteced. Deus non potest permittere peccatum propter penam peccatoris. si pena peccatoris nullum alium habeat effectum, quam punire peccatum, concedo, si aliquos alios effectus habeat, v. gr. si causet salutem, si ad humilitatem impellat, nego. Idem dico de medicina quæ si morbum duntaxat curet non potest amari à medico ante malum præuisum: penitentia verò non hunc solum effectum habet quod sanat peccatum, sed alia causat plurima bona ideòque intendi à Deo potest tum ante, tum post peccatum.

S. IV.

Quenam sint signa Prædestinationis.

Quid sit
ess. signū
prædesti-
nationis.

Post enumeratos prædestinationis effectus, non erit difficile statuere doctrinam communem de illius signis, sic enim vocantur illi externi effectus, & nota ex quibus venire potest electus in cognitionem probabilissimam, & ferè certam electionis suæ à Deo factæ, ac futuræ in cælo coronæ, quibus scilicet admitti aliquo modo possit ad intrandum in sanctuarium & cor ipsum Dei introspicendum, ad legendum nomen suum scriptum ab æterno in libro vitæ signa-

to sigillis septem, & scripto litteris aureis, stylo adamantino in mente, ac memoria Dei qui solus nouit quos elegit: firmum enim Dei fundamentum stat, nouit dominus qui sunt eius.

Dati ali-
qua signa.

Primo, ergo, ad quæstionem, an sint aliqua signa prædestinationis, Respondeo posse quemlibet electum habere in hac vita signa quædam prædestinationis tum suæ, tum aliorum. Qui sint veri effectus specialis illius amoris erga eos quos Deus transtulit in regnum filij dilectionis suæ. Si enim ex communi doctrina Patrum, Theologi omnes statuunt videnturque significatum. 2. Petri 1. *Satagite ut per bona opera certam*, (id est compertam,) *vestram vocationem & electionem faciatis*, & sic exponitur illud Apostoli, *Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus Filij Dei*. Expressitque sapientissimè id Bernard. v. g. serm. 5. in Dedicatione Ecclesiæ ubi docet, *Secretum quod de nobis, lateet in corde Patris, nobis per eius spiritum innotescere, & spiritum eius persuadere spiritui nostro quod Filij Dei sumus, persuadere autem vocando, & iustificando*: Et serm. 2. in festo Pentecostes vocat *illud pignus salutis*, quod idem repetit serm. 1. in Septuag. & ser. 2. in Oct. Paschæ. Videtur autem aperta esse ratio, quia non potest melius innotescere nobis secreta illa voluntas, & latens in abdito decretum Dei quam ex effectibus qui ab ea prodeunt, & sunt ut dixi, bona naturalia, & supernaturalia, sed huiusmodi effectus nobis aliquo modo manifesti sunt, qui dantur ex intentione salutis, & cum ea connexionem habent, ergo habentur in hac vita signa quædam prædestinationis. In manibus videlicet abscondit lucem, annunciat de ea amico suo quod possessio eius sit, & quod ad eam possit ascendere.

Qualia illa
sint.

Secundò, ad quæstionem, quanam sint signa illa, seu effectus per quos innotescit nobis prædestinatio. Resp. illa diuini commodè posse in ea quæ sunt naturalia, & ea quæ sunt supernaturalia. Naturalia illa sunt quibus homo disponitur ut diuinæ vocationi facilius obediat, ut melius vitet peccata, & constanter perseveret in gratia, huiusmodi sunt indoles bona, & ad virtutem nata & ficta, corporis temperamentum moderatum, passionum tranquilla & ab omni perturbatione libera quies, optima educatio, socij probi, exempla bona, per hæc enim omnia, commodum virtutibus videtur hospitium Deus præparare in laudem gloriæ gratiæ suæ.

Supernaturalia sunt, primò, vocatio ita efficax ut veram causet conuersionem, *A voce enim tonitruj eius concipiunt, & parturiunt electi spiritum, salutem faciunt super terram*. Vnde meritò intra primaria & maximè infallibilia signa prædestinationis ponitur vocatio ad religionem ut disertè docent Bernard. locis citat. Laurent. Iustinian. lib. de Discipl. & Perfect. Monast. c. 7. & Ratio esse potest, ex parte Dei, quia ut habetur lib. 1. Reg. cap. 1. *Si Deus voluisset perdere nos sacrificia de manibus nostris non accepisset*, ex parte nostri, quia illa omnia opera præstamus quæ possunt de congruo mereri perseverantiam in gratia, denique ex parte status, in quo tuti videmur ab omnibus damnationis periculis collorati in tabernaculo quod est in vmbraculo dei ab æstu, & in absconsionem à turbine & à pluuia. Denique in hoc vno signo conueniunt ex vi status alia omnia signa quæ statim enumerabo.

Deinde inter supernaturalia signa primarium, & ferè infallibile signum est iustificatio, & constans perseverantia in custodia mandatorum Dei quem enim vides abstinere diu à peccatis, exercere sedulo pietatis opera usque ad finem vitæ, ille haud dubiè pignus habet spiritus & hereditatis in corde suo ratione cuius turè clamari potest *Abba Pater*.

Vnde tertio, signa sunt prædestinationis quæcumque

que ad diurnam illam conferunt perseuerentiam vel certè sunt eius signa. Primum est timorata conscientia, & horror mortalis peccati aut etiam venialis; *Qui enim spernit modica paulatim decideret.* Secundum consiliorum observatio, quia mandata Dei difficile violat qui consilia custodit, præsertim cum etiam illis regnum cælorum promissum sit. Tertium est, gustus diuinorum, & affectus erga spiritualia, & præsertim diuini Verbi auditionem, quia per illa mens corroboratur ad bona opera, & ad vincendas tentationes confortatur. Quartum humilitas à Gregorio lib. 3. 4. moral. cap. vlt. dicitur esse: *Character electio- nis & quasi signum Dei vni quo signantur prædestinati, cum superbia sit character bestie ac nota reprobationis.* Quintum cultus & tutela Virginis Deiparæ; in electis enim suis ponit radices, & sicut latantium omnium habitatio est in ea.

Quam certa illa sint.

Tertiò, ad quæstionem, quam certa illa signa sint id est quam infallibiliter ex his quisque possit de sua prædestinatione certus esse constabit ex dicendis statim de certitudine prædestinationis.

SECTIO VIII.

De quibusdam proprietatibus Prædestinationis.

Hoc vnum superest de arcano isto explicandum decreto, cuius hæcenus quidditatem varios actus, causas, & effectus proposui: quædam videlicet illius quasi proprietates ex quibus tota eius ratio clare poterit intelligi. Prima sit ordo signorum rationis in quibus tota electio perfecta est. Secunda certitudo. Tertia dependentia eius à potestate creata voluntatis, & concordia eius cum libertate.

S. I.

Ordo signorum rationis in quibus facta est tota Prædestinatio.

Dvo hic quarimus, primum est, vtrum omnes tùm Angeli, tùm homines in eodem planè signo rationis electi sint, sine prioritate, vel dependentia. Secundum quomodo varij actus quos prædestinatio includit secundum diuersa signa rationis concipi à nobis debeant: pendet autem tota hæc solutio partim ex dictis sect. 5. de causis prædestinationis, partim ex disputatis tertia parte, vbi tanquam certum statuebamus incarnationem diuini Verbi decretam fuisse duntaxat ex occasione lapsus primi hominis.

Triplex dubitatio.

Ratio ergo dubit. primò est, quia Christus non debet dici prædestinatorum vltimus, cum sit illorum caput & primogenitus mortuorum qui est super omnè principatum, & potestatem, causa & principium totius amoris Dei erga electos, imò & voluntatis illius generalis quam Deus habuit saluandi reprobos omnes, sed ex doctrina data sequitur Christum esse prædestinatum post omnes Angelos, qui propterea non debebunt se ipsos Christo vt capiti. Imò priores erunt in possessione gloriæ quàm Christus. Deinde homines etiam electi præcedent Christum, aut certè non erunt illo posteriores, quod absurdum est. Probatur sequela, quia id quod est medium ad finem non est prius quàm ipse finis, sed electio Christi est medium ad electionem efficacem prædestinatorum, ergo electio Christi non est prior prædestinatione hominum. Deniq; primam voluntatem saluandi omnes homines Christus nullo modo causauit iuxta ordinationem illam quam sequimur.

Secundò, vbi non est prioritas & dependentia in obiectis, ibi non est prioritas in diuinis actibus sed obiectum prædestinationis Angelorum, nullo modo causat obiectum prædestinationis hominum, ergo præ-

destinatio Angelorum non est prior prædestinatione hominum.

Tertiò dici vulgò solet, quod aliqui eliguntur à Deo in locum eorum, qui fuerunt infideles diuinis gratiis per quas vocabantur ad gloriam, ergo electio omnium hominum non est facta in eodem signo rationis.

Dico primò electio Angelorum omnium facta est in eodem signo rationis, antequam eligerentur homines aut etiam antequam eligeretur ipse Christus: electio autem omnium hominum in eodem signo facta est, post factam electionem Christi & Mariæ, quorum electio prior est efficaci electione quorumlibet hominum. Ita docent Bellar. Valsq. Less. Becan. contra Suar. l. 1. c. 13. & tom. 1. in 3. partem vbi docet, omnes tùm Angelos, tùm homines in eodem signo post Christum electos esse efficaciter: Alcazar verò in c. 3. Apocalyp. vult definitum primò in genere fuisse numerum electorum omnium. Deinde quoad singulas personas: sicut Architectus totum prius designat ædificium, quàm singulos lapides, quorum aliqui si minus idonei fuerint inuenti, relinquuntur, vt alij assumantur iuxta dictum Christi: *Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructum eius.* Quæ omnia triplex conclusionis pars negat.

Conclusio triplicita.

Primò enim, Angelorum omnium electio in eodem sine dubio facta signo rationis præcedit electione omnium hominum, & ipsius etiam Christi, si est coniuncta cum aliquo quod est prius electione tùm Christi, tùm hominum omnium; sed electio Angelorum est coniuncta cum reprobatione malorum Angelorum, quæ præcedit decretum incarnationis, vt alias probaui ergo est prior prædestinatione Christi.

Electio Angelorum.

Scio fingi posse aliquam decretorum seriem, in qua rectè componatur decretum incarnationis, post præuisum Ade peccatum, cum electione bonorum Angelorum post ipsum Christum; decreuerit enim Deus in primo instanti post creationem & primam gratiam, omnibus datam Angelis, dare gratias solum sufficentes Angelis reprobis ad perseuerandum, præuideritque proinde illorum dānationem, & peccatum, circa bonos autem Angelos negatiuè tunc se habuerit: sed in altero postea instanti præuiso peccato malorum Angelorum, & Adami decernat incarnationem & Christum prædestinet, in Tertiò demum signo eligit ex meritis Christi bonos Angelos, ad gratiam efficacem, & ad gloriam. Sed hæc omnia ingeniosius excogitata, quàm veriùs, admitti nullo modo debent quod fundamentum in scripturis, non habeant; si enim nihil ex merito Christi, acceperunt Angeli mali certè probabilius etiam est nihil prorsus accepisse bonos.

Neque tamen existimauerim electos duntaxat fuisse homines occasione lapsus Angelorum, ita vt electio eorum facta non fuerit, nisi vt lapsus Angelis succederent, & impleverent eorum ruinas; Patres enim à quibus id videtur asseri, loquuntur duntaxat de eo quod de facto contigit, id est (aiunt) datam esse gloriam hominibus, à qua exciderunt mali Angeli, qui tamen si perseuerassent, non fuisset negata corona pluribus hominibus. Quis enim existimet illos damnatum iri omnes, si Lucifer & socij eius in veritate stetissent.

Secundò, decretum bonis Angelis efficaciter coronā, statim ante omnes alios homines electi sine dubio sunt ad gloriam Christus & Maria, duo videlicet luminaria magna in firmamento cæli collocata sunt, vt diuiderent diem, ac noctem, electos videlicet à reprobis, & essent in signa, & tempora, dies & annos totamque seriem æternitatis componerent. Quia scilicet duo illa principia sunt totius electionis ad gratiam & gloriam, & duo sidera illuminantia totam Ierusalem vt supposui sect. 6. in agis quàm probaui.

Electio Christi & Mariæ.

Electio reliquorum hominum.

Sex signa rationis.

Tertiò, post Christum & Mariam in eodem profuso signo, electos omnes homines fuisse sequitur ex dictis eo loco, ubi negauit electionem totam vnius hominis pendere ab electione alterius hominis, tanquam à causa meritoria.

Dico secundò, tota series prædestinationis commodè sex videtur signis rationis posse comprehendi. Primo enim post scientiam conditionatam omnium, statuit Deus creare mundum, ex Angelis, & hominibus compositum, illisque omnibus generaliter vult dare gloriam, & media salutis sufficientia. Secundò, aliquos Angelorum efficaciter destinat ad gloriam, alios autem propter demerita reprobatur à regno, & flammis addicit æternis, præuidetque peccatum Adæ transfusum in omnes ipsius posteros, eà exceptâ quam in matrem filij sit electurus si Christum postea decernat in remedium peccati. Tertiò, Christum prædestinat Mediatorem, & Mariam ei annectit adiutorium simile sibi. Quartò, ex meritis condignis Christi Redemptoris, & congruis Mariæ certos quosdam homines eximie dilectos efficaciter eligit ad gratias, merita, & gloriam, sed cum virtuali tamen conditione, ut dixi: alijs autem gratias decernit solùm sufficientes. Quintò, videt electorum merita, demerita reproborum. Sextò, simpliciter & absolute, aliquos eligit, reprobatur alios, & ille ordo videtur ita esse planus, & clarus, ut quæ ab alijs obscurissimè inuoluta ponuntur, statim in hac luce possint argui erroris.

Solutio trium dubitationum.

Ad primam responsio tota pendet ex dicendis tertia parte de decreto incarnationis; fateor enim quod prius Angelis decreta est corona, quam Christo, qui venit tantum in medelam peccati, & est caput super omnem principatum & potestatem, tum ratione dignitatis, tum ratione plurium gratiarum, quas in eos influit posteriores eorum electione: sed nego electionem Christi esse posteriorem electione vilius hominis, falsum enim est electionem efficacem hominum esse finem prædestinationis Christi, ut est primò decreta, nam prædestinatio Christi, ut est primò decreta ordinatur quidem ad salutem hominum ineffaciter volitam, & est quodammodo illa posterior, sed non ordinatur ad electionem efficacem prædestinatorum, unde Christus in eo primò signo quo eligitur non est medium ad electionem efficacem hominum, sed tantum in signo posteriori. Sed hæc alibi dicta sunt fusius.

Ad secundam Resp. prædestinationem Angelorum esse coniunctam cum aliquo quod præsupponitur à prædestinatione hominum; est enim coniuncta cum reprobatione dæmonum, quæ prior est prædestinatione hominum. Vnde ad argumentum dico tunc actum vnum diuinum esse alio priorem quando eius obiectum vel causat, vel præsupponitur ad obiectum alterius actus.

Ad tertiam Resp. non mihi videri probabile quod electi sint homines tantum occasione lapsus Angelorum, ut prius dixi.

S. II.

Prædestinationis certitudo qualis & quanta sit.
S. Thom. art. 6.

Certitudo triplex.

Tripliciter prædestinatio potest esse certa. Primò in se ipsa, si aded sit verum & infallibile quemlibet electum saluari, ut implicet prædestinatum non saluari. Secundò, respectu Dei certa prædestinatio erit, si prorsus infallibilis sit cognitio quam habet Deus de futura gloria illorum, & decretum de illa danda, prorsus immutabile. Tertiò, certa erit respectu nostri, si nos cognoscere possimus infallibiliter nostram, vel aliorum electionem.

Prima dubitatio.

Ratio dubit. primò est, quia si prædestinatio prorsus est infallibilis, & immobilis frustra prædestina-

tus monetur tenere quod habet, ne alius accipiat ipsius coronam. Deinde frustra suadet etiam S. Petrus ut certum nostram vocationem, & electionem faciamus bene operando; quod enim est ab æterno simpliciter certum, frustra dicitur ulterius debere fieri certum, & denique delusoriè dixerit Paulus se optasse anathema esse à Christo pro fratribus suis, cum tamen sciret se iam esse prædestinatum.

Secundò, non potest prædestinatio esse prorsus certa, si possunt damnari prædestinati, & reprobi non damnari, possunt autem damnari electi, cum possint peccare, & post peccatum statim interiri, possunt etiam reprobi saluari, quia possunt penitere, & occidi post penitentiam.

Tertiò, non apparet quomodo in potestate prædestinati, sit prædestinatio si eo modo infallibilis illa & inuitabilis est, si autem non est in potestate prædestinati iam excidit omnis libertas. Denique nullo modo apparere poterit quomodo stare possit cum libertate voluntatis prædestinatio ita certa; si enim libera est, tollià voluntate vel poni potest, si vero est certa, non potest tolli si est, neque poni si non est.

Dico primò, prædestinatio ita certa est in se ipsa, ut necesse omnino sit electum quemlibet saluari, & implicet contradictionem non saluari.

Primò enim, ita ex script. colligitur Isaia 46. *Omne consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet.* & Roman. 11. *Dicuntur sine penitentia esse dona, & vocatio Dei.* Deinde certitudinem hanc prædicant sæpè Patres quos plurimos refert Ruiz disp. 53. v.g. optimè Augustinus l. de corrept. & gratia c. 11. *Volenti saluum facere nullum hominis resistit arbitrium, sic enim velle & nolle in volentis & nolentis posui potestate, ut diuinam voluntatem non impediatur, neque superet potestatem:* unde supra definebat prædestinationem, præparationem mediocum, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur Fulgent. l. de fide ad Petrum cap. 31. *Firmissime tene & nullatenus dubites, nec perire posse aliquem eorum quos Deus prædestinavit ad regnum celorum.*

Certitudo prædestinationis in se ipsa.

Ratio autem aperta est, quia omne Dei decretum absolutum necesse est semper impleri, alioqui posset aliquid creatum resistere voluntati Dei, & prouidentia non assequeretur finem quem absolute intendit: Prædestinatio autem decretum est absolutum ut ostendi; deinde iunctum illud est cum decreto dandi gratias congruas, quas Deus præuidet habituras effectum, & assequutionem gloriæ adiunctam, ergo gloria infallibiliter sequitur tale decretum. Probo consequentiam illud infallibiliter euenit, quod euenit necessariò necessitate consequenti, sed posito efficaci decreto dandi media quæ sciuntur efficacia fore, gloria euenit necessariò necessitate consequenti, ergo infallibiliter euenit.

Dico secundò, prædestinatio respectu etiam Dei adeò certa est, ut electi omnes qui salutem habituri sunt, & quibus eam dare decreuit, omnino inuariabiliter ab eo videantur, & distinctè cognoscantur.

Primò enim, sic habent scripturæ, non rapiet eas quisquam de manu mea: firmum Dei fundamentum stat habens signandum hoc, nouit Dominus qui sunt eius: & Numerorum 23. *Non est Deus quasi homo ut mentiarur, nec ut filius hominis ut mutetur, dixit ergo & non faciet, loquutus est, & non implebit.* Huc etiam pertinet liber ille vitæ, cuius scriptura tam sæpe meminit, & erit omnis qui relictus fuerit in Sion, & residuus in Ierusalem, sanctus vocabitur omnis qui scriptus est in vita in Ierusalem: Nec enim significat liber ille prædestinationem ipsam, sed est cognitio existens in Deo, clara & distincta, quæ post decretum voluntatis certò Deus cognoscit nomina eorum omnium quos in cælo locaturus est, ut luceant in perpetuas æternitates.

Eius certitudo respectu Dei.

tes, & vt canticum nouum quotidie cantent in conspectu agni, qui tenet librum, & scripsit eum, indelebilibus literis fusi sanguinis pro eis. De hoc libro multa eruditè disserit S. Thom. tota quæst. 24. Suar. l. 1. c. 20. Ruiz. &c.

Patres non commemoro, qui hoc crebro repetunt & inculcant, Augustinus v. g. l. de corrept. & gratia cap. 7. *Horum si aliquis perit fallitur Deus, sed nemo eorum perit, quia non fallitur Deus.* Ratio denique aperta est, quia scientia Dei absoluta, & decretum efficax nullo modo possunt variari, vt sæpè dixi, neque facere nunc Deus potest, vt non decreuerit absolute saluare illos quos absolute decreuit saluari; præteritum enim nequit reuocari, imò si prædestinatio in se ipsa certissima est, non potest etiam non esse certa, respectu Dei; est igitur omnino certa prædestinatio, sed difficultas est, vnde oriatur tota illa certitudo, & necessitas, vtrum ex efficacia mediorum quæ Deus adhibet, an ex efficacia decreti, an verò ex solâ præscientia consensus futuri: quod vt explicem

Oritur ex præscientia.

Dico tertio, tota certitudo prædestinationis oritur ex certitudine præscientiæ tum conditionatæ, tum absolutæ, quam habet Deus de consensu futuro voluntatis liberæ, non oritur autem villo modo ex efficacia, vel mediorum, vel diuini decreti. Ita fusè demonstrant Suar. Molina, Ruiz.

Ratio autem est, quia si oriretur ista certitudo ex omnimoda efficacia mediorum aut decreti, nullus relinqueretur locus creatæ libertati, quia media si essent ex seipsis efficacia, non relinquerent vllam indifferentiam; voluntas enim non posset illis resistere, quod est contra definitionem Tridentini sess. 6. cap. 5. Et si decretum ex sua efficacia infallibiliter euenturam faceret salutem electi, deberet esse absolutum simpliciter antecedens consensum voluntatis, quod ostendi stare non posse cum ratione libertatis, & cum merito. Deinde posita solâ certitudine præscientiæ conditionatæ, prima illa electio gratuita, quam dixi vnico actu complecti gratias, merita, gloriam, sufficienter est infallibilis, tum in se ipsa, tum respectu Dei, quia postquam vidit Deus voluntatem consensuram talibus medijs, si dentur non potest decernere dare illa media, quin videat futura merita, & gloriam, & implicat ex suppositione, vt gloria non sit coniuncta cum tali decreto. Posita verò certitudine scientiæ visionis, non potest non esse certa, electio illa posterior quam dixi, fieri dependentem à meritis præiudis.

Itaque à priori ratio est, quia electio vtrique sit dependentem à meritis, vel conditionatè futuris, vel futuris absolute, ergo non potest electio aliam habere certitudinem, quam à præscientia vel conditionata, vel absolute, quod videtur indicasse Apostolus supra; *firmum Dei fundamentum stat, habens signaculum, hos nouit Dominus, qui sunt eius*, & August. *Nemo eorum perit, quia non fallitur Deus.*

Certitudo respectu nostri.

Dico quarto, prædestinatio sine speciali reuelatione, certa omnino esse non potest respectu nostri quamuis moralem de illa possimus habere probabilitatem, quæ sufficiat ad anxietatem omnem depellendam, non tamen ad tollendum timorem salutarem, & ad ingenerandam fœcordiam.

Primo enim, ita expressè definitum habetur in Trident. sess. 6. cap. 11. & can. 15. & 16. contra vanam Lutheri & Caluini securitatem, apertèque colligitur ex scripturis, *beatus homo, qui semper est pauidus, tene quod habes, & cane ne alius accipiat coronam tuam. Tu autem fide stas, noli altum sapere, sed time: Cum timore ac tremore salutem vestram operamini.* Deinde communis sanctorum Patrum vox illa est, cum Augustino l. de Dono perseuer. cap. 13. *ad hanc*

vocationem pertinere, nullus homo, ab hominibus certa asseueratione dicendus est. & lib. de corrept. & gratia cap. 13. *Quis ex multitudine fidelium, quandiu in hac mortalitate viuunt, electum se esse presumat.* Et facilis Ratio est, quia prædestinatio est actus liberæ voluntatis Dei, hunc autem nemo sine certa reuelatione scire potest. Deinde nemo scire potest, an sit in gratia, vel etiam an sit in illa perseueraturus, ergo neque potest scire an sit saluandus. Quis potest dicere (inquit Bernardus serm. 1. de septuag.) *ego de electis sum, ego de prædestinatis ad vitam, certitudinem vtrique non habemus, sed spei fiducia consolatur nos, ne dubitationis huius anxietate penitus cruciemur.* Vbi Bernardus probabilitatem illam significat, quam exposui.

Secundo enim triplex distingui potest gradus certitudinis. Primus certitudinis physica ac absoluta, cum qua implicat esse falsitatem. Secundus est certitudinis moralis etiam absoluta, per quam excluditur omne dubium, vt quod sit vrbs Roma quam non vidisti. Tertia est moralis certitudo cum qua potest stare dubium, & formido aliqua oppositi, sed excludit tamen anxietatem omnem, & inquietudinem animi confertque fiduciam quandam salutis futuræ. Hanc vltimam certitudinem asserere possunt signa prædestinationis quæ attuli, non autem duas priores.

Ad primam Resp. nihil ijs scripturæ locis probari contra ea quæ dixi, nam primò monemur vt timeamus coronam gratiæ, quam adepti sumus per bona opera, & admitti potest à nobis, non autem eam coronam gloriæ, ad quam absolute sumus electi, à qua excidere nemo potest. Deinde monet Petrus vt per bona opera certam faciamus electionem nostram, quia illa virtualiter conditionata est, neque sit absoluta simpliciter, nisi per positionem bonorum operum, Paulus non simpliciter desiderat anathema esse à Christo, sed conditionatè tantum, si hoc fieri posset.

Ad secundam & tertiam vt respondeatur, videndum est.

§. III.

An & quomodo prædestinatio sit in potestate nostra, & concordia eius cum libertate.

IN potestate nostra dicitur esse prædestinatio, si efficere possit is qui est prædestinatus, vt non sit prædestinatus, & qui non est prædestinatus efficere possit vt sit prædestinatus: prædestinatio autem quæ dicitur esse in nostra potestate significare potest, vel effectus ipsos prædestinationis quos dixi esse vocationem congruam, iustificationem perseuerantiam, & gloriam, vel potest significare decretum ipsum voluntatis diuinæ de hoc vtroque difficultas est, quomodo in nostra potestate sit, efficere vt sit, vel vt non sit.

Sensus controuersie.

Ratio dubitandi est primò, quia quod est præteritum, non est in nostra potestate, quomodo? enim effici à me potest vt quod fuit non fuerit, decretum illud diuinum est præteritum, cum ab æterno fuerit factum, ergo illud non est in mea nunc potestate, atque adeo si prædestinatus fui, non possum efficere vt non fuerim electus, & si non sum electus, fieri à me non potest vt electus fuerim.

Triplex dubitatio.

Secundo electio ad gloriam gratuita omnino est, & non sequitur merita, ergo non est in potestate nostra, neque satis est dicere illam esse posteriorem meritis conditionatè præiudis; sic enim prima etiam vocatio efficax erit in nostra potestate, quia sequitur scientiam conditionatam consensus futuri.

Tertio, certitudo prædestinationis destruit vsum liberi arbitrij si non oritur à certitudine præscientiæ sed certitudo prædestinationis non oritur à certitudi-

ne

ne præscientiæ, alioqui certitudo illa vltimò reuocaretur ad bonum vsum liberi arbitrij non ad Dei gratiam, quod probò, quia certitudo præscientiæ petitur ab vfu liberi arbitrij, certitudo prædestinationis oritur à certitudine præscientiæ, ergo certitudo prædestinationis oritur ab vfu liberi arbitrij.

Prima conclusio. Dico primò, prædestinatio quoad effectus quosdam præcipuos, simpliciter est in nostra potestate, quoad alios non est in nostra potestate simpliciter sed tantum secundum quid. Ita Catholici omnes contra Pelagium, & Calvinum.

Ratio est, quia præcipui prædestinationis effectus sunt duo, iustitia finalis, & gloria, sed nemo est qui iustificari non possit, perseverare in accepta iustitia & saluari, nemo qui peccare non possit, & damnari ut definitur in Trident. sess. 6. c. 7. ergo prædestinatio simpliciter est in nostra potestate quoad præcipuos effectus: alter autem effectus ille à quo tota inchoatur salus, vocatio scilicet efficax est in nostra potestate secundum quid si possit à nobis in actu secundo reddi efficax vocatio, quæ non est nisi sufficiens, sed vocatio sufficiens reddi à nobis potest in actu secundo efficax, quia possumus ei consentire, vel dissentire, ergo vocatio efficax est in nostra potestate secundum quid: simpliciter autem in nostra non est potestate vocatio efficax, si nec est in nostra potestate secundum se, neque secundum efficaciam in actu primo, sed nec est in nostra potestate secundum se, cum nemo possit mereri primam gratiam, neque secundum efficaciam in actu primo, quia huiusmodi efficacia secundum id quod habet in actu primo, antecedit actum secundum & consensum voluntatis, ergo primus hic effectus non est simpliciter in potestate prædestinati, aut reprobri.

Secunda conclusio. Dico secundò, decretum ipsum prædestinationis quatenus terminatur ad iustificationem & gloriam, est simpliciter in potestate nostra; quatenus autem terminatur ad gratiam congruam non est in potestate nostra simpliciter, sed duntaxat secundum quid.

Ratio est, quia eo modo decretum est in nostra potestate, quo est in potestate nostra effectus decreti, sed aliqui effectus decreti sunt simpliciter in potestate nostra (ut dixi) alij autem solum secundum quid, ergo, &c. Deinde utraque illa electio quam posui sequitur merita vel conditionatè, vel absolute futura, ergo non potest non esse in nostra potestate alioqui omnino indefectibiliter electus saluaretur quicquid ageret, neque vlio modo excidere posset à gloria, nam prædestinatus reduplicatiuè ut prædestinatus non potest non saluari, si ergo in eius potestate non sit prædestinatio, non est in eius potestate non saluari, vnde.

Tertia conclusio. Dico tertio, prædestinatio ita est certa & infallibilis, ut libertatem ramen benè, vel malè operandi, salutis & damnationis nullo modo auferat. Ita etiam constanter contra impietatem Calvinianam Catholici omnes tenent.

Ratio autem est ex dictis evidens, quia certitudo tota prædestinationis (ut dixi) oritur ex certitudine præscientiæ diuinæ, sed illa non tollit libertatem, cum non inferat necessitatem nisi consequentem, ergo prædestinatio etiam non tollit libertatem, neque aliam affert necessitatem nisi consequentem, prædestinatus ergo consequenter & in sensu composito non potest malè operari, nec excidere à gloria, sed antecederet, & in sensu diuiso vtrumq; hoc potest. Vnde

Solutio primæ dubitationis. Ad primam Resp. ex dictis olim de scientia Dei: præteritum reduplicatiuè ut præteritum non esse in nostra potestate, præteritum autem specificatiuè ut præteritum siue rem ipsam præteritam esse in nostra potestate, nam v.g. non possum facere nunc ut præde-

stinatio præterita, non sit præterita ex suppositione quod sit præterita, sed possum facere nunc ut non sit præterita, quatenus possum nunc non ponere bona opera in ordine ad quæ prædestinatio posita est. Absolute igitur facere quilibet nunc potest ut ab æterno non sit prædestinatus vel reprobatus, quamuis ex suppositione quod sit prædestinatus non possit efficere ut non sit prædestinatus.

Ad secundam Resp. illam electionem ita esse gratuitam, ut dependeat tamen à meritis conditionatè præiudis, & liberè ponendis; si enim Deus non præiuderet consensum voluntatis non decerneret dare gloriam, quam non decernit dare nisi propter merita. De prima vocatione congrua dispar ratio est, quia Deus non ita illam dat dependentem à scientia conditionata, ut si non præiuderet consensum futurum, nolleret dare primam vocationem; si enim illam daret cum tali dependentia, tunc prima vocatio esset in potestate voluntatis, quamuis non propterea tamen posset illam voluntas mereri, quia consensus ille sub conditione præiudis esset conditio sine qua non daretur talis gratia, sed non esset causa meritoria propter quam daretur.

Ad tertiam Resp. bonum vsum liberi arbitrij quo prædestinatus æternam obtinet salutem vltimò reduci ad gratiam præuenientem, proximè autem reuocari ad gratiam cooperantem, & ad innatam libertatem arbitrij; idè enim benè operor quia gratia Dei me iuuat, & ego liberè sequor gratiam: similiter ergo certitudo præscientiæ ac prædestinationis non oritur à solo vfu liberi arbitrij, sed oritur primo à gratia excitante, cui voluntas libere consentit: proximè autem oritur à gratia, & à voluntate simul operantibus.

Ex quibus omnibus planè constat, prædestinationem, & reprobationem secundum Catholicam Doctrinam differre omnino in tribus à prædestinatione secundum Calvinum. Primò enim docet Calvinus, prædestinari homines ad vitam, & ad mortem ex puro Dei arbitrio nullà ratione attendendo ad merita, vel demerita, sed simpliciter destinante quosdam ad coronam, alios ad flammam. Deinde docet Deum ita se gerere circa eos quos ad vitam destinauit, primò dat illis fidem & gratiam à qua excidere nunquam possunt, secundò peccata eorum quantumlibet enormia illis non imputat, neque sanat per inhaerentem iustitiam, sed tegit duntaxat per imputationem iustitiæ Christi. Tertio, dat illis gratiam ita efficacem ut illi resistere non possint, quæ tamen non sit ita sufficiens ut per eam possent seruari præcepta diuina.

Tertio, circa reprobos ita se Deus gerit tria etiam præstando, primò, negat illis omnem gratiam & fidem, secundò, necessitat illos & omnino impellit ad peccandum. Tertio, sic peccantes in infernum detruhit, quæ doctrina crudelis omnino ut vides, & impia, & barbara est.

Catholici autem omnino conformiter ad scripturas, & lumen etiam rationis, contraria statuunt. Primò volunt neminem prædestinari ad vitam aut ad mortem, nisi attendendo ad merita, vel demerita ipsorum; nemini enim nisi propter merita dare vult gloriam, neque vllum damnare, nisi ob demerita. Secundò, circa electos ita se gerere Deum primò, ex pura misericordia eos ita vocat, ut libertatem eis integram relinquit: Deinde fidem dat, & gratiam in qua ita perseverant, ut liberum illis sit non perseverare, postremò coronat eos partim ex misericordia partim ex iustitia. De reprobis quid Catholica statuat doctrina ex statim disputandis patebit.

QVÆSTIO III.

De Prouidentia Dei supernaturali circa reprobos.
S. Thomas, art. 3.

HÆC est supernaturalis prouidentia pars altera, eos homines & Angelos spectans, quos vltor scelerum Deus deputat ad pœnam: In hoc ipsum videlicet excitatos, vt ostendat in eos virtutem suam & vt annuncietur nomen eius in vniuersa terra: preparata est enim ab Heri Tophet, à rege preparata, profunda & dilatata, nutrimenta eius ignis, & ligna multa, flatus Domini sicut torrens sulphuris succendens eam. De hac igitur vindice scelerum prouidentia disputari eadem illa possunt, quæ de prædestinatione sunt explicata, sed breuius & facilius. Primum sit existentia eius, quidditas, actus quos includit. Secundum causa. Tertium effectus reprobationis.

SECTIO I.

Reprobationis nomen, existentia, & quidditas.

Nomen
reprobationis.

Certum est primò, nomine reprobationis communiter significari decretum illud æternum Dei, quo aliqui propter demerita excluduntur à regno, & deputantur ad pœnam: reprobatio enim electioni opponitur, quæ voluntas est efficax coronandi delectos & dilectos Dei, sic ista est voluntas absoluta proijciendi suos hostes, & non apponet vt complacitur sit adhuc. In quo sensu sæpe vsurpant nomen illud scripturæ, *Argentum reprobum vocate eos, quoniam Deus proiecit illos, ac cum alijs pradicauerim ipse reprobos efficiat.* Vnde varia sunt in scripturis reprobationum, & reprobationis nomina; dicuntur videlicet ab Apostolo *vasa ira, vasa in contumeliam*, quia effundit & congregat Deus super eos mala, & sagittas suas in eis complet: dicuntur etiam proiecti, eiectionis, expulsi, foras missi, despecti, obliuioni traditi, quæ omnia significant cognitionem, & decretum Dei, quo post præuissum peccatum eorum finale separantur ab electis, & à regno excluduntur, *Ut tanquam ignita, frumea prohibeantur, indigni, ne manum suam extendant ad arborem vite*, vt loquitur Augustinus homil. 5. in Psalm. 118.

Reprobationis
existentia.

Certum est secundò, esse reuera in Deo actum illum æternum qui dicitur reprobatio, quia cum multi de facto excident à gloria, & in æternum damnentur, Deus autem in tempore nihil faciat, quod ab æterno facere nõ decreuerit, necesse omnino est vt existat in Deo æternum illud decretum, & sententia impios supplicij addicens, quæ actus est iustitiæ punitiue, tenditq; in pœnam peccati, quæ bonum maximū est.

Non dedecet
prouidentiam.

Neque verò actus ille indignus est prouidentia summè bona, neque vllum in ea defectum arguit, quod multis rationibus probari solet. Primò enim (inquit S. Thomas) quia de ratione prouidentia summè sapientis & generalis est, vt permittat causas quasdam secundas ex natura sua defectibiles, deficere à consequitione sui finis; spectat enim ad rationem prouisoris vniuersalis, sinere causas particulares agere secundum finem naturæ suæ, sed eo ipso quod causæ defectibiles agunt secundum modum suæ naturæ, deficiunt à fine, quia propter inclinationem naturæ multa committunt peccata, ergo spectat ad rationem prouidentia, vt pariat causas quasdam deficere. Deinde infinita Dei magnitudo, & attributa non elucet minus in reprobatione, quàm in electione, nam in vtraque mirabilis est iustitia puniens, & remunerans. *Quod si Deus* (inquit Apost. Roman. 9.) *volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa potentia vasa ira, apta in interitum.* Mirabilis etiam potentia est, vt ex eodem probatur loco, & Exod.

Tom. I.

9. *Idcirco posui te vt ostendam in te fortitudinem meam;* est enim infinita potentia bona ex malis elicere, in id inimicorum consilia in perniciem eorum & in gloriam suam conuertere. Sola diuina vis est, cui etiam mala bona sunt, (inquit Boëthius) quid enim est potentius quàm efficere, vt voluntati suæ seruiant, quæcunque fiunt contra voluntatem suam. Præterea supremum in omnia dominium; cuius enim vult miseretur, & quem vult indurat, denique summa bonitas & misericordia tùm in ipsos reprobos quos citra condignum punit, diu tolerat, expectat in multa patientia & inuitat ad pœnitentiam: tùm erga electos, vt ostenderet (inquit Apostolus) *diuinitas gloria sua in vasa misericordiae quæ preparauit in gloriam*, vide Ruiz disp. 16. & sequentibus.

Quid sit.

Certum est tertio, reprobationem rectè definiri, est iudicium æternum quo aliquis propter peccatum finale, indignus æterna vita pronuntiatur, & dignus æternâ pœnâ, cum decreto excludendi eum à gratia finali, & à gloria, puniendique pœnâ æternâ, quia reprobare aliquem duo dicit, primò eum iudicat indignum aliquo bono quod obtineri ab eo poterat, deinde à tali bono eum propter indignitatem excludere. Iudicium igitur & propositum totam componunt reprobationem. Vnde?

Actus quos
includit.

Certum est quarto, in reprobatione tres inueniri actus intellectus, & totidem voluntatis, vt de prædestinatione dictum est. In intellectu actus scientiæ simplicis cognoscit possibilitatem culpæ, ac pœnæ: scientia conditionata cognoscit futuram culpam & pœnam si negetur auxilium efficax: scientia visionis, cognoscit intuitiue futuram culpam & pœnam. In voluntate primus actus est decretum permittendi peccatum, & perseverantiam eius vsque ad mortem. Secundus voluntas excludendi à gloria. Tertius voluntas puniendi æternâ pœnâ sensus.

Vtrum autem omnes illi actus, tùm intellectus tùm voluntatis ingrediantur quidditatiue ipsam essentiam reprobationis, colligi debet ex dictis de prædestinatione. Nam ex actibus intellectus solus ille actus scientiæ simplicis, quatenus practicus est, & præluceat voluntati permittenti peccatum, vel punienti, constituit essentiam reprobationis, reliqui eam vel antecedunt vel sequuntur. In voluntate non est dubium quin voluntas permittendi perseverantiam in peccato, voluntas excludendi à regno, & puniendi sint essentielles reprobationi: de permissione primi peccati difficultas est cuius solutio pendet ex dicendis de effectibus reprobationis, vbi disputatur vtrum permissio primi peccati numerari debeat inter eos.

Quotus
plex sit.

Certum est quinto, reprobationem propriè dictam rectè diuidi in negatiuam, & positiuam. Negatiua, est voluntas negandi gratias efficaces ad vitandum peccatum, & dandi solum sufficientes. Positiua est voluntas excludendi à gloria, & puniendi in æternum. Prima rectè vocatur reprobatio à gratia efficaci: posterior reprobatio à gloria, sicut enim preparatio mediocrum efficacium vocatur prædestinatio, sic eorum negatio, dici debet reprobatio permissiua, vel negatiua, quia permittit peccatum, & negat auxilium efficax: neque putauerim debere dici quod reprobatio negatiua sit volūtas illa positiua Dei, quâ in eo signo in quo electos gratis prædestinat, de reprobis dicat, nolo eligere hos & illos ad gloriam electione illâ gratuita quæ non est prior nec posterior meritis; hoc enim si Deus diceret certè positiue veller illos excludere à gloria priusquam videret eorum peccata, quia velle non eligere, non est aliud quàm velle excludere.

X

SECTIO

SECTIO II.

De causa reprobationis, siue de ordine actuum quos reprobatio includit.

Causam reprobationis appellamus, id quo mouetur efficaciter Deus ad reiiciendum à se hominem & ad destinandum illum tanquam vas iræ in contumeliam æternam, quia verò, aliam dixi esse reprobationem negatiuam, & permissiuam, in qua Deus positiuè decernit negare gratias congruas, & negatiuè se habet circa gloriam efficaciter decernendam: aliam positiuam in qua Deus vult efficaciter damnare in æternum: vtriusque causam inquirere ardua planè res est, & supra hominis captum.

§. I.

Quenam sit causa reprobationis negatiua.

Duplex
dubitatio.

Ratio dubitandi est primò, quia in solam Dei voluntatem referri non potest reprobatio negatiua si vera illius causa sit peccatum originale, sed hoc peccatum est causa reprobationis negatiua; sic enim videtur asserere Augustinus cum ait: *Gratiam gratis dari ei cui datur, ei autem cui negatur, illam in isto iudicio negari*: & alibi, *qui ergo liberatur gratiam diligit, qui autem non liberatur, delictum agnoscit*. Deinde in ijs quibus non remittitur hoc peccatum, potest illud mouere Deum ad negandam gratiam efficacem, & in ijs etiam quibus illud remittitur, quia licet peccatum remissum immediatè puniri non possit pena æternà, potest tamè aliquando causare aliquid ex quo sequatur æterna pena, nam Deus ob peccata grauiora in confessione remissa, sæpè negat gratias ex quarum defectu incidit homo in peccata grauiora.

Secundò, si sola Dei voluntas est causa reprobationis negatiuæ sola etiam Dei voluntas erit causa reprobationis positiuæ. Probatur, quia illa est causa reprobationis positiuæ, quæ causat aliquid cui omnino infallibiliter, & ex certo Dei decreto iuncta est reprobatio positiua, sed voluntas Dei causat reprobationem negatiuam, cui omnino infallibiliter reprobatio positiua est annexa, ergo causat reprobationem positiuam.

Affertio.

Dico primò, causa reprobationis ~~positiua~~ ^{negatiua} non est demeritum vllum hominis reprobati neque peccatum originale, sed sola voluntas Dei, ita Theologi omnes vna voce.

Scriptura.

Primò, enim sic conuincitur ex scripturis v.g. Roman. 9. *O homo tu quis es qui respondeas Deo nunquid signum dicit ei qui se fluxit*, &c. Deinde dicitur *Esaïa odio habitus antequam quidquam mali faceret*, quod cum exponi non possit de reprobatione positiua, vt statim probabitur, exponi necessariò debet de negatiua, & hæc est altitudo sapientiæ, & scientiæ Dei, quam esse inscrutabilem & inuestigabile prædicat Apostolus.

Patres.

Secundò, eadem Patrum præsertim August. sententia est verbi gratia tract. 26. in Ioann. *Quare illum trahat, & illum non trahat, noli diiudicare si non vis errare, si autem peccatum esset causa huius reprobationis, posset sine vilo periculo erroris de hoc quisque indicare*. l. de dono perseuer. c. 1. *cur autem potius illis, quam illis detur quis cognouit sensum Domini*, & c. 12. idem repetit *cur hunc potius liberet quam illum iterum atque iterum dicimus, o homo tu quis es vt respondeas Deo*.

Ratio.

Tertiò, ratio euidentis hoc conuincit, quia quod est prius quam omne peccatum hominis reprobati non potest causari per vllum peccatum hominis reprobati, sed voluntas permittendi peccatum, & negandi gratias congruas ad illud vitandum est prior quam omne peccatum hominis reprobati, quis enim neget peccatum prius permitti quam sit, ergo voluntas permittendi peccatum causari non potest per vllum peccatum hominis reprobati.

Peccatum
originale.

De peccato originali posset esse maior difficultas,

quia illud prius est quam reprobatio hæc negatiua, sicque illam causare potest quod male negant Vasques & Herice, ego probatum manifestè puto in prima ratione dubitandi; sed probabilius tamen cenfeo quod de facto illud peccatum reprobationem istam non causat, quia illud quod non est causa, vt Deus reprobo potius gratias neget congruas quam electo non est causa reprobationis negatiuæ, sed peccatum originale nõ est causa cur negetur gratia congrua vni potius quam alteri, cum vterque peccatum habeat originale, ergo, &c. Deinde iustissimè Deus potest ex voluntate sua negare gratias congruas aliquibus cum earum sit Dominus, neque teneatur eas vlli dare, præsertim cum magis hinc eluceat Dei misericordia in prædestinatos quibus sine merito vllò dat tales gratias, quod cum Apostolo inculcat sæpissimè Augustinus.

Ad primam ergo patet responsio, posse peccatum originale causam esse huius reprobationis, sed de facto non esse: Augustinus autem cum dicit gratiam iusto iudicio negari ei cui negatur, & cum qui non liberatur, debere agnoscere debitum, loquitur de gratia fidei Christianæ ad quam qui non veniunt imputare sibi, non Deo debent: non loquitur autem de prima gratia efficaci, quam nullus demereri potest.

Ad secundam vt respondeatur videndum est.

§. II.

Quenam sit causa reprobationis positiua.

ID est, quid Deum efficaciter moueat ad decernendam homini reprobo æternam penam, vt illud sit aliquod eius peccatum, adeò vt præuisio peccati prior sit hoc decreto: An verò solum Dei beneplacitum, non attendens ad vllum reprobi peccatum adeò vt, prius sit decretum damnandi Iudam quam præuisio vlla eius peccati. In quo puncto triplicem video esse dicendi modum.

Prima est sententia Caluini, quam meritò Catherinus vocat intolerabilem, & horribilem, Stapletonius autem in c. 9. ad Roman. appellat execrabilem quod Deum iniquitatis arguat, & iniustitiæ, consistitque potissimum in duobus. 1. Quod causa reprobationis, atque adeò damnationis alia non sit quam Dei voluntas, non autem vllum prorsus peccatum. 2. Quod reprobos Deus ad peccatum sic impellat, vt necesse illis sit peccare eandem in Deum blasphemiam, sicut alias pleræque fides Caluini assecla sequutus est. Irenæus dogmatistes, asseruitque solam Dei voluntatem supposito peccato originali, causam esse adequatam reprobationis, & hunc errorem ipsi etiam tribuit Aug.

Sententia
Caluini.

Secunda est sententia plurium Thomistarum quibus præiuvireviā Bannes, Zumel, Aluarez, Deum antequam præuideat vllum hominis futurum peccatum, aut meritum ex solo suo beneplacito aliquos eligere ad regnum, alios autem positiuè excludere à regno, vt beneficio indebito, quamuis ad ignem æternum eos non destinet nisi post præuisum peccatum, in quo differunt à priore sententia Caluini.

Sententia
Thomistarum.

Tertia est sententia Gran. tract. 6. d. 2. quæ vt atrocitatem minuat sententiarum propositarum, faterur reprobationem positiuam esse posteriorem peccatis conditionatè præuisis, sed vnico tamen, & eodem actu decerni à Deo peccati permissionem, & damnationem reprobi, adeò vt simul in eodem signo, permittatur peccatum, præuideatur illud futurum & decernatur hominis damnatio, eo prorsus modo quo dixi fieri totam prædestinationem ad gloriam, gratiam, & merita, cum hoc tamen discrimine quod Deus positiuè velit merita, peccata verò non velit nisi permittuè.

Sententia
Granadi.

Ratio verò dubitandi primò, ex varijs petitur scripturis Rom. 9. *Esaïa antequam quidquam agat boni vel mali habetur odio, eodem modo, quo amatur Iacob, sed his verbis significatur gratuita electio positiua ipsius Iacob ante omnia merita, vel certè simul cum*

Scriptura.

cum meritis, ergo significatur etiam positiua reprobatio Elai ex solo Dei beneplacito. Deinde Pharaon in hoc ipsum dicitur à Deo excitatus, vt ostendat in eo potentiam & virtutem suam, cuius vult miseretur, & quem vult indurat. Comparatur Deus figulo, qui pro voluntatis suae arbitrio ex eademluti massa vas aliud facit in honorem, aliud in contumeliam. Deniq; si De^o non reprobant nisi post demerita, immerito negotiū totum reprobationis dicitur inscrutabile & inuestigabile.

Secundò, SS. Augustinus & Thomas in ea prorsus sententia videntur esse, neque verba illorum aliter explicari possunt, vt de August. probat Petauius supra citatus nam v.g. Enchir. c. 98. & 99. *Sola* (inquit) *gratia redemptos discernit à perditis, quos in vnam concreuerat massam ab origine ducta, causa communis*, & postea tū electionis tū reprobationis solam hanc ait reddi posse causam o homo tu quis es; idem docet epist. 106. & sapè alibi Augustinum sequutus est S. Th. art. 5. ad 5. quare illos eligat ad gloriam, & illos reprobet non habet rationem nisi voluntatem Dei.

Tertio, in eo signo in quo praedestinos Deus eligit efficaciter ad gloriam, cogitat etiam de reprobis, & vult illos non eligere ad gloriam, sed velle non eligere, est velle illos excludere à gloria, ergo in eo signo in quo Deus aliquos eligit ante merita reprobatur etiam alios ante demerita, neque vlla ratio est cur Deus vno actu possit velle gratiam, & gloriam electorum, & nō possit velle permissionem peccati & pœnam reproborum. Confirm. primò, quia Deus in eo signo, in quo vult electis gratias congruas vult illas propter finem salutis, ergo in eo signo in quo vult permissionem peccati, vult illam propter aliquem finem, qui non est alius quam damnatio. Confirm. secundò, quia Deus antecedenter ad peccata vult aliquid cui est infallibiliter annexa aeterna reprobationis damnatio, ergo in illo signo antecedenter, vult virtualiter damnationem reprobis.

Dico secundò, Deus ante prauis peccata neminem positiuè decernit damnare pœnā aeternā, vel etiam excludere à regno vt beneficio indebito, ita contra duas priores sententias relatas fuisse probat Vasq. disp. 95. c. 5. Suarez l. 5. c. 3. & 6. Bellarm. l. 2. de gratia c. 16. & l. 2. de remissione gratiae c. 12. Molina in concordia art. 5. disp. 3. Arrubal disp. 88. c. 2. Herice disp. 3. 3. apud quos inuenies eximia ex scripturis & Patribus, mihi.

Prima ratio sit, quia reprobatio hæc quomodocumque sumatur, vel pro deputatione ad pœnam, vel pro exclusionem à regno, si antecedat merita prauis, tollit omnimodam libertatem ad peccandum vel non peccandum, quia est suppositio prorsus antecedens, praefertim in sententia eorum, qui negant scientiam conditionatam, imò ea etiam admissa satis supra ostensum est stare non posse libertatem cum decreto illo absoluto cum quo est simpliciter impossibilis negatio peccati & negatio damnationis; vnde illa simpliciter est ineuitabilis & salus impossibilis, & verum est dicere quod salus nunquam fuit possibilis omnibus illis qui damnantur, quod repugnat diuinæ bonitati, ac iustitiæ, estque contrarium voluntati generali saluandi omnes homines, quod probat si Deus habet voluntatem saluandi Iudam, tenetur ex vi huius voluntatis reddere Iudæ salutem possibilem, sed salus illa nullo modo est Iudæ possibilis, si antecedenter ad peccata est impossibilis ex sola voluntate Dei; ergo si Deus antecedenter ad peccata reprobatur Iudam à regno, nunquam habet voluntatem illum saluandi, quod ita est manifestum, vt nullo modo conciliari possint voluntas saluandi omnes homines, cum voluntate antecedente damnandi reprobos.

Secunda ratio est, quia si voluntas excludendi à regno est independens à peccato futuro, sequitur reprobum non excludi à regno propter peccatum commissum, consequens illud est contra fidem, ergo illa voluntas non est independens à peccato. Probat. maior, tunc

homo non damnatur propter peccatum commissum, quando damnatio est futura etiam si nullū esset peccatū, sed esset futura damnatio reprobis, quamuis nullum esset eius peccatum. Probat. damnatio prius est absolutè futura, quam sit futurum peccatum, posito enim decreto Dei absoluto, implicat vt non sit damnatio reprobis, ergo damnatio est verè futura, quamuis nullum sit futurum peccatum. Confirm. primò, in illo signo non est futura exclusio à regno in quo non sunt adhuc futurae causae per quas ponenda est exclusio à regno, sed in eo signo in quo nondum sunt futura peccata, nondum sunt futurae causae, per quas futura est damnatio, ergo nondum est futura damnatio in eo signo, in quo nondum sunt futura peccata, ergo implicat vt decretū efficacis damnationis, sit ante prauis peccata, cum ex vi huius decreti peccatum sit futurum.

Tertia ratio sit, quia reprobatio prout est exclusio à regno tanquam beneficio indebito non fit ante prauisionem vllius demeriti, si adæquata causa Deum mouens ad decernendam exclusionem à regno, est peccatum reprobis prauisum, sed adæquata causa mouens Deum ad decernendam exclusionem hominis à regno est peccatum reprobis prauisum, ergo illa exclusio non fit ante prauisum peccatum. Probat. minor, quia per illam causam mouetur Deus vt velit exclusionem reprobis à regno, per quam solam actu positam mouetur vt illum de facto excludat, sed tota causa per quam Deus adæquate mouetur ad aliquem actu excludendum à regno, est peccatum actu positum, ergo illa etiam est causa decreti.

4. Denique, quia verum omnino erit dicere quod reprobis siue bene, siue male agat indefectibiliter damnabitur; quia cum decreto absoluto de damnatione coniungi nullo modo potest negatio damnationis, sed decretum damnationis est absolutum ante omne peccatum reprobis, ergo ille siue bene agat, siue male, semper damnabitur. Confirm. quia, illud decretum non est in Deo, quo posito Deus tenetur positiuè velle peccatum, sed posito decreto antecedente damnationis seu exclusionis à regno De^o tenetur velle absolutè peccatum, quia tenetur velle id sine quo non potest poni damnatio seu exclusio à regno. Neque respondere aduersarij possunt Deum teneri velle peccatum permisiuè. Quia Deus non potest permittere peccatum propter finem efficaciter volitum, nisi conditionatè sciat peccatū illud futurū, si permittatur, sed ex aduersarijs nulla est scientia conditionatè futurorum, ergo non vult duntaxat peccatum permisiuè, sed positiuè.

Dico tertio, neminem Deus positiuè reprobatur à gloria nisi post prauis peccata, non solum conditionatè, sed etiam absolutè futura atque aded falsum est, quod Deus post scientiam conditionatam peccati futuri eodem actu decernat permissionem peccati, & exclusionem à regno, ita omnes doctores citati contra tertiam sententiam Granadi.

Ratio autem primò est, quia si Deus decernit excludere à regno, ex sola sua voluntate quamuis prius non prauiderit peccatū absolutè futurum, sequitur quod damnatio reprobis tam referri debet ad Deum tanquā ad primā causam, quam salus praedestinatorum, consequens est absurdum, ergo Deus prius videt peccatum absolutè futurum, quam decernat excludere hominē à regno. Maior euidens est, quia ided salus electorum refertur ad Deum, vt ad primam causam, quia voluntas dandi gloriam, non sequitur merita prauis, sed voluntas excludendi à gloria, non sequitur peccata prauis, eo quod Deus in eodem signo permittat peccatum, & decernat exclusionem à gloria, ergo damnatio reprobis tam refertur ad Deum vt ad primam causam, quam salus electi, hoc autem repugnat scripturis: *Non est voluntatis meae mors impij dicit Dominus: perditio tua ex te Israël, in me tantum modo auxilium tuum*, repugnat concilijs, nam Valentinū sub Lothario

cap. 3. docet in electione saluandorum misericordiam Dei, precedere meritum bonum, in reprobatione periturorum meritum malum precedere iustum Dei iudicium: quod idem habetur in Tridentino sess. 6. can. 17. repugnat Patribus, præsertim Augustino innumeris locis l. de gratia, & libero arbitrio c. 21. *Nolite dubitare præcessisse merita mala*, l. 3. contra Iulianum c. 18. *non potest sine meritis malis damnare, quia iustus est.*

Secunda ratio.

Secunda ratio, illa est, quam attuli supra, quia si reprobatio non sequeretur præuisionem falsò dixisset Apostolus, quod Deus omnes homines vult saluos fieri, quod probo, nam in eo signo in quo Deus videt peccata futura sub conditione, & nondum decreuit illa permittere, vult quantum est ex se saluare omnes reprobos, ergo in eo signo neminem ex se ipso vult damnare, quia implicat vt Deus in eodem signo, ex se ipso velit saluare, & ex se ipso velit damnare. Confirmatur, quia cum Ecclesia orat, vt voluntas Dei fiat, oraret vt maxima hominum pars damnaretur, quod est absurdissimum.

Tertia ratio.

Denique sententia hæc Deum facit crudelem supra omnes tyrannos, qui non vnum aut alterum hominem, sed omnes ferè homines ex se ipso destinari ad æternas pœnas: sicut si quis pater amantissimus se dici vellet, & tamen necaret filios ferè omnes si quis Rex se prædicaret esse clementissimum, qui nihilominus subditos omnes exceptis paucissimis, morte damnaret, & supplicijs cruciaret acerbissimis, ad ostendendum se esse Dominum. Quomodo? ergo benignitas Dei diceretur inuitare peccatores ad pœnitentiam, posuisse in manu nostra vitam & mortem & alia huiusmodi.

Solutio primæ dubitationis.

Ad primam Resp. nihil ex omnibus illis scripturis contra nos concludi; Primò, enim Esau odio haberi dicitur antequam agat aliquid boni, vel mali, quia minus diligitur & reprobat a gratia efficaci, quam gratis, & ex pura Dei beneuolentia, Iacob accepit. Neque par est ratio amoris, & odij; Deus enim cum amat non inuenit bonum sed facit, cum odit non facit, sed supponit malum. Itaque gratis ex se ipso eligit sine merito præuio, non reprobatur sine præuio peccato. Excitatur in pœnam delictorum præcedentium Pharaon, vt ostendat in eo Deus potentiam, & virtutem suam, quia in pœnam peccatorum permittit Deus alia peccata. Deinde illud, in hoc ipsum excitauit te, potius euentum significat, quam causam finalem, vt ostendit Maldonatus: similiter cuius vult miseretur, & quem vult indurat, sed cum hoc discrimine, quod ex puro miseretur beneplacito, indurat ex solo peccato. Comparatur Deus figulo qui facit aliud vas facit in honorem, aliud in contumeliam, propter reprobationem negatiuam quæ a sola Dei voluntate pender, non propter positiuam, quæ sequitur demerita præuia. Et hoc est inscrutabile arcanum prouidentia Dei, quæ cum omnia impedire posset mala, & totam hominum massam corruptam expurgare, mauult finire mala esse, qui utique illa esse non sineret, nisi bonum esset esse aliqua mala ob fines bonos.

Solutio secundæ.

Ad secundam Resp. negando Augustinum sequutum vnquam esse atrocem illam sententiam vt ex ijs ipsis libris qui citantur constare potest; nam in Enchir. v. gr. cap. 84. *Nisi per indebitam misericordiam*, (inquit) *nemo liberatur, & nisi per iustum iudicium nemo damnatur*, & c. 98. *nec liberatus de suis meritis gloriatur, nec damnatus nisi de suis meritis conqueratur.* In ijs ergo locis vbi soli Dei voluntati tribuere videtur reprobationem, de sola negatiua intelligendus est, sicut etiam S. Thomas.

Solutio tertiæ.

Ad tertiam Respon. Deum in eo signo in quo vult gloriam electis antecedenter ad merita, omnino negatiuè se habere circa reprobos, neque de illis efficaciter quidquam statuere, sed tantum velle salutem il-

lorum ineffaciter, quia si positiuè vellet non eligere, fateor quod positiuè illos vellet excludere.

Ad primam confirm. concedo Deum velle gratiam sufficientem & permissionem peccati propter aliquos fines optimos quos ipse nouit, sed nego illum finem, esse damnationem reprobi, quia hoc repugnat bonitati Dei, quis autem? finis ille sit inscrutabile nobis est, quare hunc trahat, & illum non trahat noli diiudicare si non vis errare.

Ad secundam confirm. disting. anteced. Deus ex se ipso antecedenter vult aliquid ex quo per accidens, & contra intentionem Dei sequitur damnatio reprobi concedo, ex quo sequatur per se damnatio reprobi, nego. Nam peccatum, & damnatio reprobi non nisi per accidens sequuntur ex gratia sufficiente & ex permissione peccati. Vnde negatur quod Deus virtualiter velit damnationem, quia velle illam virtualiter, esset velle illam in causa, ex qua per se damnatio sequatur, non autem in causa ex qua sequatur per accidens, alioqui Deus vellet etiam ipsum peccatum quod per accidens sequitur ex eius permissione.

S. III.

Quenam sit causa reprobationis paruulorum.

Potest illa esse, vel sola voluntas Dei, vnde sequi videtur similiter quod Deus ex solo beneplacito suo reprobet positiuè adultos, vel potest esse ipsum Adami peccatum, vt censet Vasques pro ijs paruulis quibus applicari potuit baptisimus si voluissent parentes: vel potest esse peccatum ipsum originale vsque ad mortem durans.

Controuersia.

Ratio enim dubitandi est primò, quia si sola Dei voluntas est causa reprobationis paruulorum qui moriuntur absque remedio, reprobatio etiam adultorum causari potest a sola Dei voluntate, sed reprobatio istorum paruulorum non causatur nisi a Dei voluntate; sic enim expressè asserit Augustin. epist. 105. & 107. *Non quia ipsi nolunt* (inquit) *sed quia Deus non vult*, & l. de corrept. & gratia c. 8. l. de gratia & libero arbitrio c. 22. & sapientissime aliàs.

Prima dubitatio.

Secundò, si Deus ex se ipso non vult illos paruulos saluare, voluntas Dei est adæquata causa illorum reprobationis, sed Deus nullam habet voluntatem saluandi huiusmodi paruulos qui moriuntur in matrum utero, vel qui nulla parentum diligentia possunt peruenire ad baptisimum, quod probatur tunc Deus nullam habet voluntatem saluandi hos paruulos, quando ex sola voluntate Dei antecedente, nullum est eis possibile remedium, quo possint peruenire ad salutem; sed ex sola voluntate Dei, nullum est eis possibile remedium, quo ad salutem possint peruenire, ergo Deus nullam habet voluntatem saluandi hos paruulos. Maior est euident, nam quos Deus saluare vult ijs parat remedium quo efficiatur illis salus possibilis, si autem est ipsis impossibile, ac inapplicabile remedium certè per illud non efficiatur salus possibilis, ergo si Deus vult illorum salutem parat illis remedium possibile ac applicabile. Minor ergo probatur tunc remedium est impossibile ex sola Dei voluntate, quando ex sola Dei voluntate ponitur cursus causarum secundarum, quo posito illud remedium est impossibile, ergo ex sola Dei voluntate illud remedium est impossibile.

Secunda.

Tertiò, dici non potest remedium esse impossibile solum ex voluntate Dei consequente, si ex voluntate Dei antecedente cursus ille causarum eligitur, cum quo non potest remedium applicari, sed ex sola Dei voluntate antecedente cursus ille causarum eligitur, ergo remedium est inapplicabile ex voluntate Dei primaria & antecedente, non autem ex voluntate solum consequente. Deinde si ex voluntate anteceden-

Tertia.

te ac conditionata, Deus vellet salutem paruuli & applicabilitatem remedij, voluntas Dei esset conditio ad voluntatem Dei; Deus enim diceret volo remedium posse applicare, si ego nolim cursum causarum, quem volo poni. Quod decretum absurdum est, & indignum Deo; cum enim aliquis vult aliquid consequenter quod antecederet non veller, non debet ponere conditionem, quâ posita incipit nolle quod volebat prius. Sicut Mercator qui ortâ tempestate projicit merces, non debet esse causa tempestatis, alioqui frustra diceretur consequenter tantum velle iacturam mercium.

Voluntas
Dei.

Dico primò, causa reprobationis paruulorum quos immatura mors rapit, non est sola voluntas Dei, ita Catholici omnes Doctores.

Ratio autem est duplex, vt fusè trado disp. 1. de sacrament. Primò, voluntas Dei generalis saluandi omnes homines quam etiam probaui supra. *Nunquid enim* (inquit Augustin. l. 4. contra Iulianum.) *paruuli homines non sunt, vt non pertineant ad id quod dictum est, vult omnes homines saluos fieri.* Altera ratio est, quia Christus generalis est omnium Redemptor, si ergo etiam paruulis istis profuit mors Christi, certè sequitur necessariò quod salutem etiam eorum Deus voluit, ergo ex sola Dei voluntate causari non potuit eorum reprobatio. Quæ omnia fusè probata inuenies eo loco.

Peccatum
originale.

Dico secundò, solum peccatum originale, prout perseverans vsque ad mortem causa est, reprobationis paruulorum omnium, siue illis applicari potuerit remedium, siue non, contra Vasquem, qui ait peccatum Adæ, causam esse reprobationis eorum, quibus per causas naturales baptismus applicari potuit.

Ratio tamen est, quia Deus omnibus paruulis, etiam ijs, quibus per causas naturales applicari baptismus non potuit voluntate consequente, voluit applicabilitatem, & possibilitatem remedij, ergo de omnibus par ratio est, aded vt si peccatum originale causa est reprobationis aliquorum, causa etiam sit reprobationis omnium, antecedens multis infra probabitur rationibus, quia scilicet Deus vult baptismum applicabilem esse paruulis, si causæ alicuius secundæ impedimentum non obstat, hoc est Deum velle antecederet & conditionatè applicabilitatem & possibilitatem remedij, ergo Deus antecederet & conditionatè vult remedium illud esse applicabile. Maior probatur, quia baptismus qui ex intentione primaria Dei est omnibus applicabilis, redditur quibuldam inapplicabilis dupliciter. Primò ex defectu causæ alicuius liberæ matris, v. gr. vel alicuius alterius qui diuinitus immisissam aliquam inspirationem negligit, cui si obediret, baptismus applicabilis esset paruulo, euident est autem quod Deus antecederet vult applicabilitatem remedij, quoties aliqua causa libera culpabiliter impedit eius possibilitatē, semper autem hoc contingere quoties paruuli moriuntur in matrum vtero, aut quoties deficit aqua, vel personæ, à quibus administraretur baptismus, probabilissimè docent grauissimi Theologi, nitunturque autoritate S. Prosperi l. 2. de vocat. gentium. c. 23. vbi hoc planè asserit, deinde benigne illa Dei quæ neminem excludit à possibilitate salutis. Secundò, si non placet referre hoc impedimentum ad causam liberam, referri necessariò debet ad cursum causarum secundarum, quem Deus voluntate solùm consequente, ac secundaria eligit propter causas altissimas prouidentie: primario enim vult salutem paruuli, & applicabilitatem baptismi, deinde verò in altero signo, perspectis altissimis illis rationibus, eligit cursum illum causarum voluntate secundariâ, & consequente, quâ non impeditur, quin primariâ, & antecedente voluntate voluerit remedium, & eius applicabilitatem. Ergo

semper Deus voluntate antecedente, ac primariâ vult possibilitatem applicationis baptismi, cum impedimentum non velit nisi voluntate consequente ac secundariâ, & quidem permissiua tantum, si obstat causa liberè impediens, vel absolutâ quidem, sed ex suppositione rationum illarum propter quas in posteriore signo eligitur cursum talis causarum secundarum, per quas est inapplicabile remedium. Vnde

Ad primam Resp. Augustinum verè ac optimè referre ad voluntatem Dei secundariam & consequentem, quod remedium impossibile sit paruulis, quod impedit primariam & antecedentem voluntatem.

Solutio
trium du-
bitationū.

Ad secundam eadem responsio est, negando remedium illud esse impossibile, ex voluntate Dei primariâ & antecedente, vt satis probasse videor.

Ad tertiam maior difficultas est, quia in hoc decreto, in quo Deus vult salutem paruuli, & remedium applicabile, voluntas Dei videtur esse conditio ad se ipsam, sed hoc tamen negari debet, quia Deus non dicit volo applicari posse remedium, si volo cursum illum non esse, quem tamen volo & eligo: sed dicit volo remedium posse applicari, si non obstat altissima causæ, propter quas ego postea eligam hunc cursum in quo salus illa sit impossibilis. Semper ergo in illo decreto duo sunt signa rationis distinguenda, vnum in quo velit possibilitatem remedij, sed conditionatè, alterum in quo velit propter altissimas causas hunc cursum, neque in eo toto progressu aliquid est impossibile, vel indignum Deo.

SECTIO III.

De effectibus reprobationis.

Id est, quomodo se gerat Deus erga hominem quem decreto suo absoluto excludit à gloria, & inferis addixit, & quid in eo faciat consequenter ad illud decretum, & propositum eum damnandi; effectus enim reprobationis opponuntur effectibus prædestinationis, idè effectus reprobationis negatiuæ dicuntur ea, quæ procedunt à voluntate negandi gratias congruas: effectus reprobationis positiuæ sunt ea quæ fiunt à Deo ex intentione puniendi hominem, & habent connexionem cum actuali eius exclusione à gloria.

Explicatio
questionis

Sunt autem in hoc puncto tria omnia certa. Primum, quod in nullo vero sensu dici potest peccatum esse effectum reprobationis, quia omnis effectus reprobationis causatur & intenditur à Deo, qui neque causare neque intendere potest peccatum etiam secundum materiale vt probaui. Secundum est, quod permissio primi peccati, quod est quasi prima radix damnationis, semper est effectus reprobationis negatiuæ vt patet, sed non potest esse effectus reprobationis positiuæ, alioqui reprobatio causaretur à sola Dei voluntate, quod ostendi repugnare. Tertium est quod permissio perseverantiæ in peccato vsque ad mortem non est effectus reprobationis, cum illa perseverantia sit causa totius reprobationis.

Tria certa.

Difficultas igitur triplex superesse potest. Prima, de permissione peccatorum, quæ sequuntur primum peccatum. Secunda, de obstinatione. Tertia, de morte in peccato, quomodo sint effectus reprobationis.

Ratio dubit. primò est, quia si Deus ex affectu puniendi hominem, decreuit permittere lapsum eius in plura peccata, sequitur quod Deus amet peccata vt medium ad finem quem amat; ipsam enim amat penam, quam obtinere non potest sine peccato. Imò Deus nunquam decreuit penam alicuius peccati, quin prius præiudicaret durationem eius vsque ad mortem, ergo nulla permissio peccati, potest esse effectus reprobationis.

Triplex
dubitatio.

Secundò, induratio & obstinatio, quæ dicuntur effectus reprobationis, vel significant solam negationem

nem auxilij congrui, & sic, quicumque peccat est induratus, vel negationem auxiliorum etiam sufficientium ad penitentiam & conuersionem, & ita extra statum via reprobis erit, atque adeo non peccabit quoties non implebit præceptum, quod sine gratia implere non potuit, ergo illa induratio non significat aliud quam peccatum, illud (vt dixi) nunquam esse potest effectus reprobationis, ergo neque induratio.

Tertiò, videtur omnino dicendum quod reprobis præsertim induratis omne à Deo negatur auxilium gratiæ ad conuersionem, quia illi dicuntur in scriptura derelicti, abiecti, proiecti, contempti, excæcati, *nemo potest corrigere, qui Deus despexerit. Demisit eos secundum desideria cordis eorum. Propterea non poterant credere, quia dixit de illis Isaias excæca cor populi huius, &c.* Neque negari potest eam esse mentem Augustini, non ergo (inquit in exposit. propositionum ad Rom.) illi imputetur, quod non obtemperauit quia obdurato corde obtemperare non potuit.

Primus effectus.

Dico primò, permissio peccatorum quæ sequuntur primum peccatum, potest esse, & de facto est frequenter effectus reprobationis positiua.

Ratio est, quia illud quod intendi à Deo potest ex efficaci affectu puniendi reprobum & quod habet connexionem cum damnatione, est effectus reprobationis: permissio peccatorum quæ sequuntur primum huiusmodi est, quia certissimum est permissionem peccati esse sapientissimè pœnam aliorum peccatorum præcedentium, vt suppono ex tract. de peccat. Vbi hoc plenè probatum est; *appone iniquitatem super iniquitatem eorum, & non intrent in iustitiam tuam*, hæc pœna procedere potest ex voluntate damnationis reprobis; si enim Deus præuideat primum peccatum duraturum, vsque ad mortem, posita eà scientiâ, potest efficaciter eum excludere à regno, & in pœnam talium postea peccatorum, permittere vltiora peccata per quæ illum magis puniat tunc permissio istorum peccatorum sequitur voluntatem puniendi, & habet connexionem infallibilem cum damnatione, vt patet.

Secundus effectus.

Dico secundò, induratio tum permissiua, tum etiam positiua, quatenus est à Deo, est verus effectus reprobationis, & illi maximè proprius, modo tamen illa non significet permissionem impœnitentiæ finalis.

Quid propria sit obstinatio.

Ratio est, quia induratio cordis tripliciter in scripturis, & apud Patres sumi solet, vt fusiùs dixi, prima secundæ agens de causâ peccati, & agens de gratia sufficiente, & tertia parte agens de possibilitate penitentiae; primò enim sumitur quasi formaliter, & significat peccatum quo Deo vocanti, & inuitanti per gratias suas ad conuersionem, & per graues occasiones ad eam incitanti diu & pertinaciter resistimus: *tu autem secundum duriciem tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die ire*; hoc enim sonat nomen ipsum durities, cuius proprium est resistere ictibus, & non cedere impulsibus, quale peccatum erat Pharaonis, qui tam claris, & tam crebro repetitis Dei miraculis non cedebat. Secundò, sumitur quasi passiue, ac dispositiue, significatque dispositionem quandam habituales hominis peccatoris, per quam ob diuturna peccata redditur in posterum inhabilis, ad obediendum diuinis inspirationibus, & admonitionibus, & ad illas etiam nullo modo sentiendas, neque cognoscendas veritates supernaturales, quas Deus proponit; videtur enim tribus his contineri, non cogitare, non penetrare, non sentire, neque tangi tantis ac tam efficacibus motiuis, iuxta illud Isaiæ, *excæca cor, aures aggraua, oculos clande*. Nam sicut gratia includit illuminationem intellectus, & impulsum voluntatis, *illuxerunt coruscationes tue, orbi terra vidit & commota est*, sic obduratio dicit cæcitatem quandam in intellectu,

& inaduertentiam ad ea quæ Deus loquitur interiori non enim cogitat, ad alia distractus, vel certè non penetrat eorum magnitudinem, *vinam sapientie & intelligerent & nouissima prouiderent*, idèd vocatur excæcatio, aurium aggrauatio. Includit etiam in voluntate obstinationem, quâ nec sentit diuinos motus, nec ab illis tangitur vt efficaciter respiciat, *indurauerunt facies supra Petram, & noluerunt reuerti*. Vocaturque propriè obduratio, obstinatio, reprobis sensus. Tertiò, sumitur velut causatiue, significaturque id, quod causat per accidens hoc peccatum, & hanc dispositionem, & est verè decretum negandi reprobo propter peccata præcedentia, gratias congruas, quibus cor de facto emolliretur; Deus enim indurare dicitur, tùm negatiue quatenus auxilia illa negat quibus cognoscit emolliendam esse voluntatem, *eo modo*, inquit August. *quo sol aquam indurat recessu suo*, decretum enim negandi eam in longum tempus est illa propriè dicta induratio cuius sine dubio Deus est causa, tùm positiue quoque indurat. Primò, offerendo quasdam occasiones, ex quibus seipsum aliquis indurat, *ego in emulationem vos adducam*, deinde flagellando, *multiplicabo flagella mea, & portenta in terra Egypti, & non audiet vos*. Denique suspendendo, & subtrahendo flagella, *videns quod dura esset requies ingratiuauit cor suum*, & iuxta triplicem illam obdurationis acceptiōnem dixit optimè August. indurationem esse peccatum & causam peccati, & pœnam peccati, & illam esse verum effectum reprobationis in tertia significatione, patet ex dictis de permissione peccatorum.

Tertius effectus.

Dico tertiò, mors in peccato si fiat per causas purè naturales, non est effectus reprobationis: si autem fiat per causas præternaturales, potest esse effectus reprobationis.

Ratio est, quia reprobatio non fit saltem regulariter, nisi post præuissum peccatum finale, ergo fit regulariter post præuissam mortem in peccato, si verò per causas extraordinarias mors contingat, tunc modus ille mortis, & quod fiat hoc tempore potius quam alio, effectus est reprobationis, tunc enim causa reprobationis est peccatum, vt durans vsque ad mortem, & eius effectus est illa mors immissa eo tempore potius quam alio.

Ad primam, responsio patet ex dictis quæst. 2. quomodo possit permissio peccati esse effectus prædestinationis; Deus enim permittit peccatum in pœnam præcedentis peccati, neque tamen propterea peccatum amat nisi permissiue. Vnde sequitur, quod permissio peccati prioris vt duraturi vsque ad mortem præcedit reprobationem, permissio autem aliorum peccatorum, est effectus reprobationis.

Solutio dubitationum.

Ad secundam, satis explicatum est quomodo induratio causatiue sumpta, siue proptè peccatum, sit negatio auxilij efficacis, per longum tempus facta ex decreto Dei post plura peccata commissa.

Ad tertiam probabitur prima secundæ, & in tract. de penit. neminem esse reprobum adeo induratum, & obstinatum cui Deus decernat gratias omnes sufficientes negare in longum tempus, etiam si eas non quolibet instanti conferat: nemini Deus conuersionis obstruit viam, nec quemquam boni possibilitate spoliât.

Supererat dicere proprietates reprobationis, eius signa, numerum reproborum, & quomodo mysterium hoc absconditum prædestinationis, & reprobationis proponi populo debeat. Sed hæc partim patent ex dictis de proprietatibus & de signis prædestinationis partim ad aliud, forum pertinent.

DISPUTATIO VI.

De Trinitate personarum diuinarum.

S. Thomas à quæst. 27. ad 43.

Sublimitas
mysterij.

Partitio.

ACTENVS ea de Deo dixi, quæ declarant perfectionem eius, quatenus vnus est, Imò (vt loquitur Dionys.) *ipsum vnum continens, & efficiens omnes numeros.* Nunc de Trinitate personarum, in illa summa vnitatem dicere aggredior, & explicare: *Mysterium Diuinitatis in fastigiis* (sic enim Trinitatis mysterium appellat Cyrillus) *quia nullibi sublimior, nullibi profundior Deitas esse potest, quam cum distribuitur vnitè, diuiditur singulariter, & efficitur multiplex, non recedens ab vno, (vt ait idem Dionys.) Vnitatem videlicet in dualitatem mota in Trinitate subsistit,* (inquit Nazianz. orat. 2. de Theolog.) *& in eo veluti fastigio metas ponit.* Video autem totam hanc, obscurissimi mysterij considerationem, ad quatuor potissimum capita reuocari posse. Primum sit, eius existentia. Secundum, quidditas. Tertium, proprietates singularum personarum diuinarum, in particulari. Quartum, proprietates communes tribus personis, sed hoc ante omnia vnum in hac tractatione pramittendum est, quod sapienter monet Hilar. lib. 2. de Trinitat. *Perfecta scientia est sic Deum scire (Trinum in Vnitatem) ut licet non ignobilem, inenarrabilem tamen scias, credendus est, intelligendus est, adorandus est, & his officiis eloquendus.*

QVÆSTIO I.

Existentia & cognoscibilitas mysterij Trinitatis.

S. Thom. q. 3. art. 1. q. 3. 2. art. 1.

VT igitur in tanta caligine, de obscurissimo Mysterio disputem vt possum clarissimè, necesse in primis est ostendere, quod reuera sit in Deo perfectè vno, personarum tamen pluralitas, & vera Trinitas, & primò quidem quomodo id ex lumine fidei certò constet. Secundò, vtrum naturalis etiam ratio euidenter possit illud demonstrare. Tertio, vtrum illud eadem ratio saltem euidenter negatiue demonstrare valeat.

SECTIO I.

Existentia, & cognoscibilitas Trinitatis personarum ex lumine fidei.

Veritatis
Catholicæ
capita
quinque.

Certum est primò, veritatem Catholicam de mysterio Trinitatis, quinque potissimum contineri capitibus. Primum est, Deum ita esse perfectè vnum, vt implicet omnino esse plures Deos, quia esse Deum, est esse omnium primum, & summum inter omnia, primum autem & summum necessario vnicum est. Secundum est, pluralitas personarum diuinarum, & earum distinctio, id est, esse in essentia illa perfectè vna, verè ac realiter personas plures inter se distinctas. Tertium est, consubstantialitas, & æqualitas diuinarum personarum, id est, tres illas personas esse vnum Deum, eiusdem sapientiæ, sanctitatis, potentie, sine vlla inæqualitate vel diuisione. Quartum est, processio personarum, quod ex his diuinis personis vna improducta sit, & vt loquitur (Paschasius:) *Fons fluminis sui*, secunda procedat à prima per viam cognitionis, & veluti splendor, ex tota intelligentia diuini maiestate collucens, (vt loquitur Basil.) Tertia verò procedat à prima, & secunda, per viam amoris, veluti osculum Patris ad Filium, nexus vtriusque, ac sancta communicatio, (vt ait S. Bernard.) Quintum est relatio

personarum, quod videlicet prima sit verè Pater: secunda Filius: tertia licet verè producta, & vtrique consubstantialis, non sit tamen Filius.

Certum est secundò, quod aduersus quinque illa fidei Catholicæ dogmata erratum est multipliciter, tum ab Ethnicis tum ab Hæreticis, primò enim, vnitatem essentiae, ac naturæ diuinæ negant omnes gentiles, qui Deum de medio tollunt, dum asserunt esse plures Deos, cumque omnino errorem sequuntur Trithēitæ transyluani apud Becan. tract. 2. cap. 3. quæst. 3. qui asserunt tres personas esse tres Spiritus æternos, immensos, ac proinde tres Deos: Secundò, pluralitatem & distinctionem realem personarum diuinarum, negarunt Noëtus, Hermogenes, Praxeas, Sabellius, asserentes non esse magis in Deo pluralitatem personarum quam essentiarum; tres enim personas tantum esse nomina, (Patrem) videlicet appellari, quatenus creat, (Filium) quatenus incarnatur, (Spiritum Sanctum) pro vt sanctificat. Verbum enim diuinum omnino negabant esse subsistens, sed aiebant illud esse merè prolatitium, vt testantur Nazianz. & Epiph. quam insaniam sequuti postea sunt Paulus Samosatrenus, Photinus, Priscillianus, & demùm temporibus Pij IV. Deiste, Michaël Seruetus, aliique apud Sande- rum lib. 7. de visibili Monarch. Hæresi 228. quibus multipliciter fauent Lutherus, Caluinus, & eorum asseclæ. Tertio, consubstantialitatem, & æqualitatem negarunt Arius, Macedonius, Eunomius aliique relati à Vasq. disp. 109. cap. 1. quorum aliqui negarunt Filij diuinitatem, alij diuinitatem Spiritus Sancti. Quarto, circa processiones, & relationes multipliciter erratum est ab aliis, quos inferius referam, & refellam. Vide Vasq. disp. 108. & 109. Valentiam in controuers. lib. 5. de Trinit. Ruiz disp. 19. 20. & 41.

Vnitatis &
pluralitas.

Dico primò, in Deo ita est essentia summo modo vnica, vt sit tamen vera in eo pluralitas, & distinctio personarum. Hæc est veritas Catholica quam copiosè ac mirabiliter probant contra Gentiles, Iudeos, Sabellianos, & eorum gregales, Athanasius aduersus Gregales Sabellij, Chrysost. serm. de Trinitate, Cyrill. in lib. Thesauri, & lib. de Trinitate aliique plures relati à Petauio, tom. 2. dogmarum lib. 2. Ruiz disp. 36. Suares lib. 1. cap. 3. ex quibus pauca hæc retulisse satis erit.

Contra
Gentiles.

Primò ergo contra Gentiles probatur hæc trium vnitatis, ex Sybillarum oraculis, in quibus pluralitas hæc indiuisa clarissimè expressa est testimoniis, deinde ex pluribus eorum, suffragiis, qui apud Ethnicos sapientes habiti sunt, ac demùm ex omnibus illis motiuis credibilitatis ex quibus supposita Dei veracitate, solent reliqua fidei mysteria probari.

Contra Iu-
dæos.

Secundò, contra Iudeos argumentantur Patres ex pluribus Veteris Testamenti locis, quibus nihil expressius dici potest. Primus habetur Genes. primo vbi Deus non Angelis loquens vt Rabbinj commenti sunt, sed personæ sibi æquali, *Faciamus* (inquit) *hominem, ad imaginem nostram, faciamus ei adiutorium, simile sibi.* Et tamen additur statim in singulari *creauit Deus hominem*, in quem locum expendit plurima Basil. in exaëmero, præsertim quod amentis sit inuitare, vel consulere se ipsum ad operandum, & Theodoretus quæst. 19. in Genes. *Quod Deus loquatur in plurali ad eos quos sue operationis vult esse consortes*: quod idem ponderant Concil. Nicæn. lib. 2. Ignatius epist. 9. & alij Patres passim. Alia etiam loca proferentes vbi Deus in plurali loquitur, *Adam factus est quasi vnus ex nobis*, Genes. 3. *Quem mittam, & quis ibit nobis* Isaia 6. Secundus locus habetur Genes. 18. vbi Abraham tres viri apparent, ad quos tamen loquitur Abraham in singulari quasi ad vnum, dicens *Domine*. In ò tres videt & vnum adorat, quem etiam Genes. 9. imitatur Loth pluribus loquens Angelis *Domine*, inquit, &